

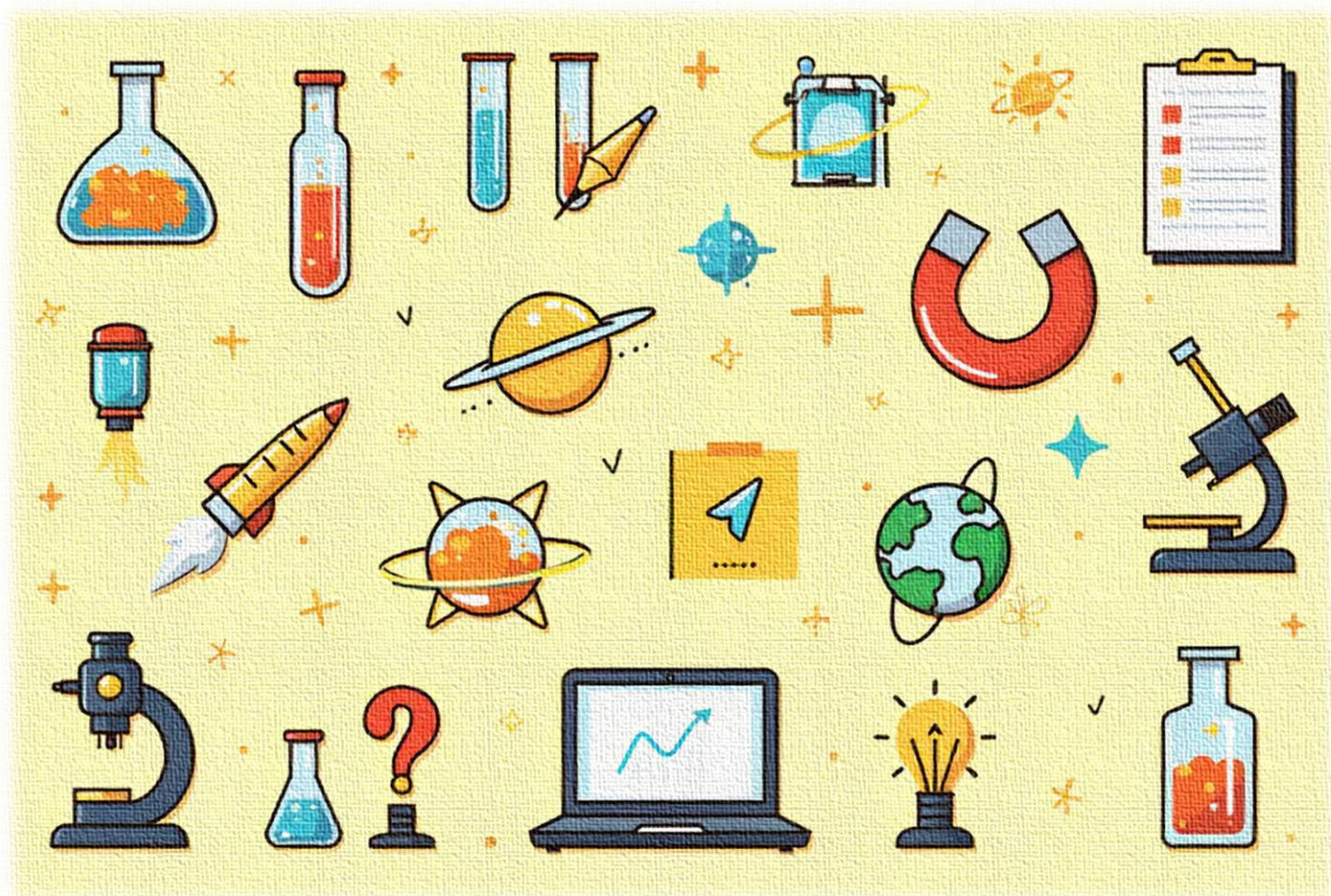
МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ
ОСВІТНЬОЇ АНАЛІТИКИ
Державна наукова установа

**Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут освітньої аналітики»**

**Дослідження щодо впровадження
реформи НУШ у пілотних закладах
освіти (базова школа)
Інформаційно-аналітичні матеріали**

2025 р.

НАУКОВИЙ КОЛЕКТИВ АВТОРІВ

Денисюк О., заступник начальника відділу освітньої статистики і аналітики, ДНУ «Інститут освітньої аналітики»

Ткаченко В., науковий співробітник сектору дошкільної освіти відділу освітньої статистики і аналітики, ДНУ «Інститут освітньої аналітики»

Титаренко Н., завідувач сектору шкільної освіти відділу освітньої статистики і аналітики, ДНУ «Інститут освітньої аналітики»

Дронь Т., науковий співробітник сектору шкільної освіти відділу освітньої статистики і аналітики, ДНУ «Інститут освітньої аналітики»

Терещенко В., експерт з моніторингу та оцінювання Офісу впровадження Нової української школи

Клименко І., експертка з контенту (оцінювання) Офісу впровадження Нової української школи

Кузьмінська О., експертка з тренінгів Офісу впровадження Нової української школи

Зміст

ВСТУП.....	3
КОНЦЕПЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	5
ДИЗАЙН ДОСЛІДЖЕННЯ.....	10
УЧАСНИКИ ДОСЛІДЖЕННЯ	13
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІЛОТНОГО ПРОЄКТА.....	18
МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ГАЛУЗЬ	19
ІНШОМОВНА ОСВІТА.....	31
МАТЕМАТИЧНА ГАЛУЗЬ	41
ПРИРОДНИЧА ГАЛУЗЬ.....	49
ТЕХНОЛОГІЧНА ГАЛУЗЬ.....	58
ІНФОРМАТИЧНА ГАЛУЗЬ	64
СОЦІАЛЬНА І ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА ГАЛУЗЬ	70
ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА ГАЛУЗЬ.....	78
МИСТЕЦЬКА ГАЛУЗЬ	90
ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА.....	99
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ КАБІNETІВ ЗАСОБАМИ НАВЧАННЯ ТА ОБЛАДНАННЯМ .	102
МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ГАЛУЗЬ	105
ІНШОМОВНА ОСВІТА.....	108
МАТЕМАТИЧНА ГАЛУЗЬ	110
ПРИРОДНИЧА ГАЛУЗЬ.....	114
ТЕХНОЛОГІЧНА ГАЛУЗЬ.....	123
ІНФОРМАТИЧНА ГАЛУЗЬ	126
СОЦІАЛЬНА І ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА ГАЛУЗЬ	130
ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА ГАЛУЗЬ.....	133
МИСТЕЦЬКА ГАЛУЗЬ	135
ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА.....	140
ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПІЛОТНОГО ПРОЄКТУ ТА ПОТРЕБИ ВЧИТЕЛІВ.....	143
ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ, БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ, ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА, ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПІЛОТНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	149
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ.....	156
ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ, ЯКІ ПІЛОТУЮТЬ НОВИЙ ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ	173
ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА ПІЛОТУВАННЯ НА РІВНІ ДРУГОГО (БАЗОВОГО ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ) ЦИКЛУ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (8-МІ КЛАСИ)	184
ВИСНОВКИ.....	199
РЕКОМЕНДАЦІЇ	214

Вступ

У 2021/2022 навчальному році відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 02.04.2021 р. № 406¹ (зі змінами, внесеними наказом від 03.07.2024 р. № 954²), стартував інноваційний освітній проєкт всеукраїнського рівня «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти». Його основна мета – створити сучасну систему методичного супроводу базової школи та забезпечити ефективне впровадження нового Державного стандарту. Одним із ключових завдань проєкту є проведення системного моніторингу реалізації Держстандарту в пілотних закладах освіти.

Упродовж 2022–2024 років ДНУ «Інститут освітньої аналітики» у співпраці з Міністерством освіти і науки України та Командою підтримки відновлення та реформ МОН здійснив три етапи (2022 р.³, 2023 р.⁴, 2024 р.⁵) моніторингового дослідження впровадження реформи «Нова українська школа» (НУШ) у базовій ланці освіти.

У червні 2025 року ДНУ «Інститут освітньої аналітики» у співпраці з Міністерством освіти і науки України й експертами Офісу впровадження Нової української школи проведено IV етап моніторингового дослідження, результати якого подано в цих інформаційно-аналітичних матеріалах. До

¹ Про реалізацію інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти»: Наказ МОН від 02.04.2021 № 406. URL : https://osvita.ua/doc/files/news/822/82285/Nakaz_406_02_04_2021.pdf

² Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 02.04.2021 № 406 : Наказ МОН від 03.07.2024 № 954. URL : <https://mon.gov.ua/npa/pro-vnesennia-zmin-do-nakazu-ministerstva-osvity-i-nauky-ukrainy-vid-02042021-406>

³ Дослідження щодо впровадження реформи НУШ у пілотних закладах освіти (базова школа) / Інформаційно-аналітичні матеріали. URL : https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/nus_pilot_report_2022.pdf

⁴ Дослідження щодо впровадження реформи НУШ у пілотних закладах освіти (базова школа)» / Інформаційно-аналітичні матеріали. URL: <https://iea.gov.ua/diyalnist/naukovo-analitichna-diyalnist/analitika/rezultati-monitoringovih-doslidzhen/2023-2/>

⁵ Дослідження щодо впровадження реформи НУШ у пілотних закладах освіти (базова школа)» / Інформаційно-аналітичні матеріали. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2024/11/pilot_nus_report_2024.pdf

участі було залучено 145 закладів загальної середньої освіти, які у 2024-2025 навчальному році продовжували пілотування нового Державного стандарту базової середньої освіти. Опитування охопило директорів пілотних закладів і вчителів, які викладали предмети та інтегровані курси у 8-х пілотних класах.

Матеріали відображають ключові аспекти реалізації другого циклу базової середньої освіти – базового предметного навчання. Зокрема, розглянуто питання навчально-методичного забезпечення пілотних шкіл, використання сучасних засобів навчання та дидактичного обладнання, організації освітнього середовища, підвищення кваліфікації педагогів, особливостей оцінювання навчальних досягнень учнів і загальної оцінки учасниками перебігу пілотування у 2024-2025 навчальному році.

Інформаційно-аналітичні матеріали підготовлені командою дослідників ДНУ «Інститут освітньої аналітики» у співпраці з експертами Офісу впровадження Нової української школи. Представлені результати покликані підтримати педагогів, керівників закладів освіти й освітніх управлінців у подальшій роботі над оновленням змісту й якості базової середньої освіти в Україні.

Концепція дослідження

Обґрунтування теми дослідження. Забезпечення якості освіти залишається одним із ключових завдань реформування системи загальної середньої освіти відповідно до Концепції «Нова українська школа» (далі – НУШ), схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р.⁶ Стратегічні напрями розвитку визначено законами України «Про освіту»⁷ та «Про повну загальну середню освіту»⁸, а також іншими нормативно-правовими актами, що регламентують зміст, цілі й інструменти освітніх змін. Центральною ідеєю Концепції НУШ є перехід до компетентнісного та особистісно орієнтованого навчання, що спрямоване на формування в учнів ключових умінь і навичок, необхідних для успішної самореалізації в сучасному суспільстві.

Новий Державний стандарт базової середньої освіти (ДСБСО), затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898⁹, визначає структуру та зміст базової середньої освіти, а його реалізація вимагає нових методологічних і практичних підходів до організації навчання. Це передбачає оновлення навчально-методичних комплексів, розроблення сучасних педагогічних технологій і створення умов для формування цілісного освітнього середовища, орієнтованого на потреби здобувача освіти.

⁶ Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934>.

⁷ Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (дата оновлення: 31.10.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

⁸ Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX (дата оновлення: 31.10.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

⁹ Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : постанова КМУ від 30.09.2020 р. № 898. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16>

Контекст проведення дослідження

Моніторингове дослідження здійснюється на виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 27.03.2024 № 406¹⁰ (зі змінами, внесеними наказом від 03.07.2024 р. № 954¹¹) та Оперативного плану Міністерства освіти і науки України на 2025 рік, затвердженого наказом МОН від 06.03.2025 № 417¹².

Четвертий рік поспіль у закладах загальної середньої освіти реалізується експеримент з апробації навчально-методичного забезпечення для впровадження ДСБСО. За час його реалізації, починаючи з 2021–2022 н. р., кількість учасників змінювалася, що було зумовлено особливостями функціонування закладів освіти в умовах воєнного стану. У 2024–2025 н. р. у пілотному проєкті з його упровадження брали участь 145 закладів загальної середньої освіти, у яких здійснювалося навчання учнів 8-х класів. У межах пілоту здійснювалася апробація навчальних матеріалів з усіх освітніх галузей – навчальних предметів та інтегрованих курсів, організаційно-методичного інструментарію для педагогів базової школи, розробленого відповідно до Концепції НУШ та ДСБСО; а також системи оцінювання результатів навчання учнів. Цей етап є продовженням другого циклу реалізації проєкту (базове предметне навчання) і спрямований на оцінювання ефективності навчально-методичного, організаційних інструментів для педагогів, а також системи оцінювання навчальних досягнень учнів.

¹⁰ Про реалізацію інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти»: Наказ МОН від 02.04.2021 № 406. URL : https://osvita.ua/doc/files/news/822/82285/Nakaz_406_02_04_2021.pdf

¹¹ Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 02.04.2021 № 406 : Наказ МОН від 03.07.2024 № 954. URL : <https://mon.gov.ua/npa/pro-vnesennia-zmin-do-nakazu-ministerstva-osvity-i-nauky-ukrainy-vid-02042021-406>

¹² Про затвердження Оперативного плану Міністерства освіти і науки України на 2025 рік : наказ МОН від 06.03.2025 р. URL : № 417. <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-operativnoho-planu-ministerstva-osvity-i-nauky-ukrainy-na-2025-rik>

Моніторингове дослідження впровадження реформи НУШ у пілотних закладах базової школи потребує формування та застосування кількісної концепції, у межах якої передбачено збирання й поглиблений аналіз статистичної інформації щодо результативності реалізації Державного стандарту, зокрема ефективності використання навчально-методичного забезпечення учасниками проєкту.

Цільова аудиторія

Респондентами дослідження були представники двох ключових груп учасників пілотування, безпосередньо залучених до організації та реалізації реформи базової середньої освіти:

- *директори пілотних закладів освіти*, які відповідають за стратегічне й організаційне забезпечення впровадження ДСБСО, координацію роботи педагогічних колективів і створення умов для ефективної реалізації інноваційних підходів;

- *учителі 8-х пілотних класів*, які безпосередньо працюють із модельними навчальними програмами, впроваджують сучасні педагогічні технології, апробують навчально-методичні матеріали та щоденно оцінюють їх ефективність в освітньому процесі.

Концептуальні засади дослідження. Моніторингове дослідження впровадження реформи НУШ у пілотних закладах базової школи в контексті оцінювання ефективності реалізації Державного стандарту на другому році (8-й клас) другого циклу базової середньої освіти – базового предметного навчання – зосереджується на вивченні таких аспектів:

- *визначення рівня забезпеченості пілотних 8-х класів засобами навчання та обладнанням, необхідними для реалізації ДСБСО, а також узагальнення й формування відповідних потреб;*

– дослідження використання та сприйняття учасниками освітнього процесу запровадженої системи оцінювання освітніх досягнень здобувачів загальної середньої освіти у межах пілотування;

– застосування стандартизованого інструментарію онлайн-анкети на всіх етапах моніторингового дослідження, що забезпечує технологічність процедури, її відтворюваність та структурованість результатів.

Мета дослідження: вивчення особливостей нових навчальних підходів у 8-х пілотних класах базової школи – учасників експерименту з упровадження НУШ – у контексті формування навчально-методичного забезпечення проєкту «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів ЗСО в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти».

Предмет дослідження: відповідність навчально-методичного забезпечення й засобів навчання й обладнання навчальних кабінетів базової школи, дидактичного обладнання та матеріалів для вивчення всіх освітніх галузей та інтегрованих курсів вимогам Державного стандарту в пілотних 8-их класах базової школи.

Основні завдання дослідження:

1. З'ясувати рівень навчально-методичного забезпечення пілотних 8-х класів у контексті реалізації вимог ДСБСО.

2. Вивчити стан використання засобів навчання, обладнання навчальних кабінетів і дидактичних матеріалів для забезпечення вивчення всіх освітніх галузей та інтегрованих курсів у пілотних 8-х класах.

3. Дослідити особливості організації освітнього процесу в пілотних 8-х класах в умовах воєнного стану, зокрема наявність і підтримання безпечного освітнього середовища.

4. З'ясувати стан організації психологічної підтримки учасників освітнього процесу в пілотних закладах загальної середньої освіти.

5. З'ясувати, як учителі та адміністрація пілотних закладів застосовують і сприймають нові підходи до оцінювання результатів навчання в 8-х класах, зокрема використання прийомів оцінювання, труднощі їх впровадження, моделі підсумкового оцінювання та потреби в підвищенні кваліфікації.

6. Виявити потреби учасників освітнього процесу в пілотних закладах загальної середньої освіти для подальшої успішної реалізації інноваційного освітнього проєкту.

7. Оцінити ставлення учасників пілотного проєкту до реалізації другого циклу базової середньої освіти (базового предметного навчання) на етапі 8-го класу та сформулювати актуальні потреби для продовження участі в проєкті в наступному навчальному році.

У межах аналізу для виявлення загальних тенденцій дослідниками передбачено використання даних із бази національної освітньої інформаційної системи ПАК «АІКОМ» (ДНУ «Інститут освітньої аналітики»).

Очікувані результати

У результаті дослідження буде сформовано статистично валідизовані показники щодо стану впровадження Державного стандарту, рівня готовності педагогів до роботи в умовах базового предметного навчання та використання навчально-методичних ресурсів. Отримані дані стануть основою для підготовки інформаційно-аналітичних матеріалів, які подаються до Міністерства освіти і науки України з метою підтримки прийняття управлінських рішень у сфері реалізації реформи «Нова українська школа»

За результатами дослідження підготовлено інформаційно-аналітичні матеріали щодо впровадження реформи НУШ у пілотних закладах освіти (базова школа), які надані Міністерству освіти та науки України.

Дизайн дослідження

Таблиця 1

Характеристика дизайну дослідження щодо впровадження реформи НУШ у пілотних закладах освіти (базова школа)

Дизайн дослідження	
Координатор дослідження	ДНУ «Інститут освітньої аналітики»
Партнери	Директорат шкільної освіти МОН, Офіс впровадження Нової української школи
Цільова група	– директори пілотних ЗЗСО – учителі пілотних 8-х класів
Тип вибірки	Генеральна сукупність
Обсяг вибірки	145 директорів пілотних ЗЗСО; 2598 учителів пілотних 8-х класів
Інструментарій	Анкета для самозаповнення. На заповнення анкети відводилося 30-45 хвилин
Форма опитування	Онлайн-анкетування за допомогою сервісу Google Forms
Період опитування	Червень 2024 року
Період дослідження	Січень 2025 р. – грудень 2025 р.
Похибка дослідження	З огляду на запроваджений у країні воєнний стан та імовірність зниження рівня участі респондентів дослідження з об'єктивних причин, а також з метою дотримання структури генеральної сукупності до респондентів, які взяли участь в опитуванні, було застосовано систему вагових коефіцієнтів, розрахованих відповідно до регіонального розрізу

Інструментарій дослідження

З огляду на дію режиму воєнного стану в країні дослідники обрали метод онлайн-анкетування як найбільш доцільний, оскільки він забезпечує дистанційний та оперативний збір даних через автоматизовану анкету, створену в сервісі Google Forms. Використання цього сервісу є зручним як для респондентів, так і для дослідників, адже дозволяє фіксувати й акумулювати відповіді в єдиній базі даних у форматі, придатному для подальшої обробки та візуалізації результатів.

Відповідно до завдань моніторингового дослідження науковці ДНУ «Інститут освітньої аналітики» у співпраці з експертами Офісу впровадження Нової української школи розробили комплекс опитувальників, що включав 11 анкет для вчителів різних освітніх галузей та анкету для директора пілотного закладу освіти. Анкети охоплювали ключові аспекти реалізації пілотного проєкту та враховували специфіку його впровадження в умовах воєнного стану. Було використано різні типи запитань: закриті з фіксованими варіантами відповідей (з можливістю обрати одну або кілька опцій), напівзакриті запитання з можливістю додати власний варіант відповіді, а також відкриті запитання, що передбачали надання респондентами коротких текстових коментарів. З детальною інформацією про інструментарій дослідження можна ознайомитися з табл. 2.

Таблиця 2

Зміст анкети для респондентів дослідження

Блок анкети	Анкета для директора ЗЗСО		Анкета для вчителя 8-х пілотних класів	
	Кількість питань	Тип питань	Кількість питань	Тип питань
Паспорт закладу освіти	2	Закритий	2	Закритий
Організація пілоту в закладі освіти та залученість закладу до інноваційної діяльності	7	Закритий, напівзакритий, відкритий	11	Закритий, напівзакритий, відкритий
Навчально-методичне забезпечення пілоту за освітніми галузями	—	—	11	Закритий, напівзакритий, відкритий
Матеріально-технічне забезпечення навчальних кабінетів та потреби вчителів	2	Закритий	6	Закритий, відкритий
Організація освітнього процесу, безпечне освітнє середовище і психологічна підтримка	4	Закритий, напівзакритий	1	Закритий
Підвищення кваліфікації	7	Закритий, напівзакритий	5	Закритий
Оцінювання учнів пілотних класів	1	Закритий	4	Закритий, напівзакритий

Блок анкети	Анкета для директора ЗЗСО		Анкета для вчителя 8-х пілотних класів	
	Кількість питань	Тип питань	Кількість питань	Тип питань
Загальна оцінка перебігу Проєкту впродовж 2024-2025 н.р.	4	Закритий, відкритий	5	Закритий, відкритий
Соціально-демографічний	5	Закритий	5	Закритий

Форма опитування

Міністерство освіти і науки України звернулося з листом до органів управління освітою обласних і Київської міської державних адміністрацій, а також до обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти з проханням сприяти проведенню дослідження, поінформувавши респондентів про участь у ньому та надавши їм доступ до електронних анкет для директорів пілотних закладів загальної середньої освіти й учителів 8-х пілотних класів через відповідні посилання та QR-коди.

Учасники дослідження

Загалом у дослідженні взяли участь 130 директорів пілотних закладів освіти (90 % від загальної кількості) і 1731 учитель / учителька (67% від загальної кількості) 8-х класів закладів загальної середньої освіти, що беруть участь у пілотуванні навчально-методичного забезпечення для закладів ЗСО в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти. Регіональний розподіл учасників дослідження подано в табл. 3.

Таблиця 3

Регіональний розподіл учасників дослідження

Назва області / регіону	Загальна кількість		Кількість учасників дослідження		Кількість учасників дослідження	
	директорів, осіб	учителів, осіб	директорів, осіб	учителів, осіб	директорів, %	учителів, %
Вінницька	12	199	12	138	100%	69%
Волинська	4	86	4	60	100%	70%
Дніпропетровська	4	65	3	52	75%	80%
Донецька	3	53	3	55	100%	104%
Житомирська	4	66	3	61	75%	92%
Закарпатська	4	79	4	64	100%	81%
Запорізька	4	45	3	43	75%	96%
Івано-Франківська	4	97	4	51	100%	53%
Київська	11	165	8	98	73%	59%
Кіровоградська	4	73	4	58	100%	79%
Луганська	3	34	3	28	100%	82%
Львівська	7	151	7	109	100%	72%
Миколаївська	4	145	4	53	100%	37%
Одеська	7	116	7	70	100%	60%
Полтавська	3	48	2	30	67%	63%
Рівненська	6	108	6	92	100%	85%
Сумська	4	73	3	43	75%	59%
Тернопільська	8	224	8	80	100%	36%
Харківська	4	68	4	66	100%	97%
Херсонська	4	56	3	51	75%	91%
Хмельницька	5	95	4	69	80%	73%
Черкаська	4	74	4	66	100%	89%
Чернівецька	4	57	3	41	75%	72%
Чернігівська	4	73	4	57	100%	78%
м. Київ	24	348	20	196	83%	56%
Разом	145	2598	130	1731	90%	67%

У розрізі освітніх галузей найбільша частка (86 %) учителів викладали у 8-х пілотних класах предмети природничої галузі, найменша (48 %) –

предмети мистецької галузі. Детальна інформація щодо частки учителів – учасників дослідження – за освітніми галузями подано в табл. 4.

Таблиця 4

Розподіл учасників дослідження у розрізі освітніх галузей

Назва освітньої галузь	Загальна кількість учителів, осіб	Кількість учасників дослідження, осіб	Кількість учасників дослідження, %
Мовно-літературна	389	259	67%
Іншомовна	321	224	70%
Математична	186	90	48%
Природнича	202	113	56%
Технологічна	202	145	72%
Інформатична	250	157	63%
Соціальна і здоров'язбережувальна	468	403	86%
Громадянська та історична	218	131	60%
Мистецька	187	98	52%
Фізична культура	175	111	63%
Разом	2598	1731	67%

Більшість респондентів дослідження є жінками: частка директорок становить 76,9%, а частка вчительок – 83,8%. Чоловіки відповідно становлять лише 23,1% та 16,2% відповідно (рис. 1). Така структура узгоджується із загальною тенденцією фемінізації педагогічної професії в Україні, що особливо виражена на рівні вчительства, але також суттєво проявляється і серед управлінського персоналу шкіл. Подібна тенденція спостерігається і в розрізі освітніх галузей, де чоловіки переважно становлять меншість, зокрема в технічних і технологічних напрямках. Найбільше ж чоловіків серед учителів представлено у галузі «Фізична культура» (60,4%), а також відносно більше – у технологічній (35,1%) та інформатичній (34,4%) галузях.

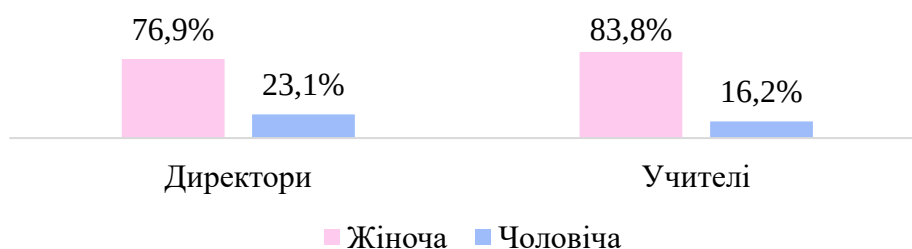

Рис. 1. Розподіл учасників дослідження за статтю
Побудовано авторами за даними опитування.

Віковий розподіл учасників дослідження (рис. 2) демонструє суттєві відмінності між директорами пілотних ЗЗСО й учителями 8-х пілотних класів. Серед директорів переважають особи старшого віку: більше ніж половина (52,3%) перебувають у віковій групі 51–60 років, а ще 23,8% – у групі 60+. Водночас мінімальною (2,3%) є частка керівників віком до 40 років. Натомість серед учителів структура більш рівномірна та зміщена в бік молодших і середніх вікових груп. Найчисельнішими є вікові категорії 41–50 років (30,3%) і 51–60 років (29,5%), а також значна частка учителів віком 31–40 років (23,2%). Молоді педагоги до 30 років становлять 7,5%, що менше за середній показник оновлення професії, але все ж вище, ніж серед директорів. Частка вчителів старше 60 років (9,6%) також значно менша, ніж у групі керівників.

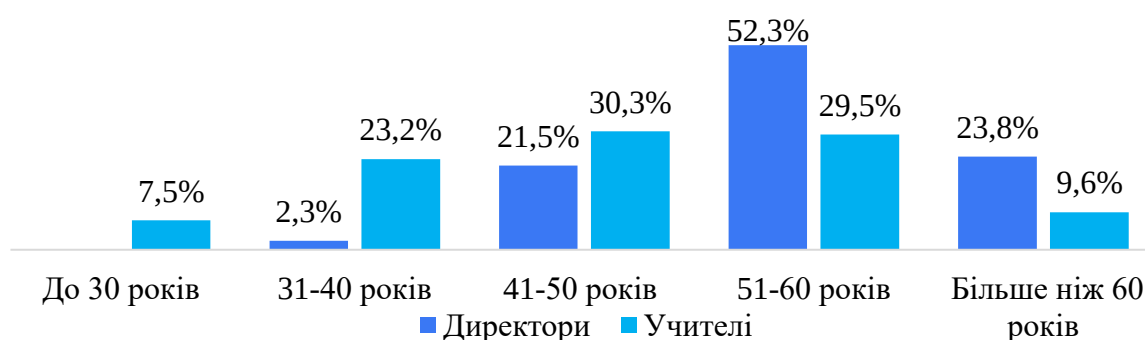

Рис. 2. Розподіл відповідей учасників дослідження щодо віку
Побудовано авторами за даними опитування.

За стажем роботи найбільші частки становлять педагоги, які працюють на посаді як директора (93,1 %), так і вчителя (58,3 %) більше 20 років (рис. 3).

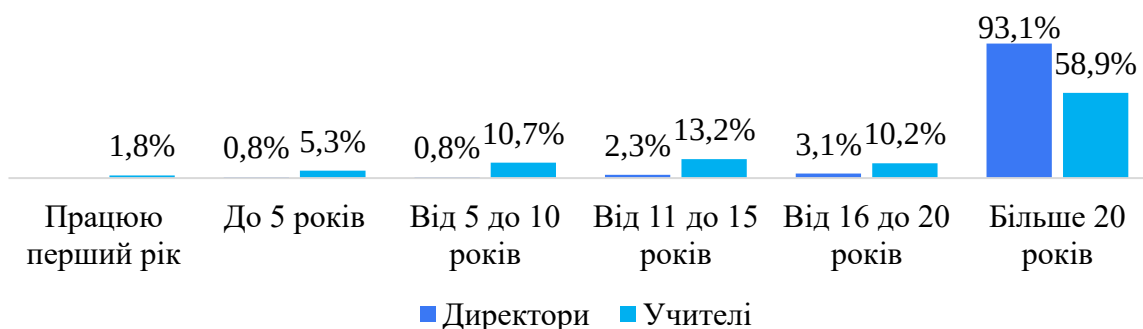

Рис. 3. Розподіл відповідей учасників дослідження за загальним педагогічним стажем

Побудовано авторами за даними опитування.

Найбільші частки директорів очолюють пілотний ЗЗСО більше 20 років і від 10 до 15 років (22,3 % і 20,8 % відповідно). Водночас майже 5 % очільників долучилися до проєкту лише у 2024/2025 н.р. (рис.4).

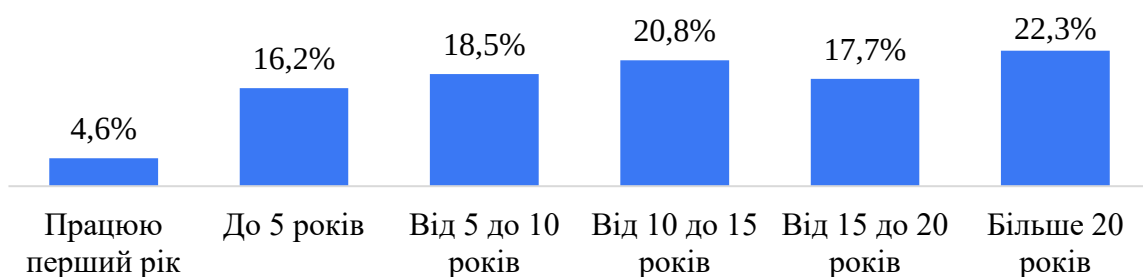

Рис. 4. Розподіл відповідей директорів щодо стажу роботи на посаді директора в пілотному ЗЗСО

Побудовано авторами за даними опитування.

Більшість (68,3 %) учителів пілотних класів є спеціалістами вищої категорії, що є свідченням високого професійного потенціалу педагогічного колективу, залученого до інноваційного проєкту (рис. 5).

Рис. 5. Розподіл відповідей учителів щодо кваліфікаційної категорії

Побудовано авторами за даними опитування.

Понад три чверті директорів (75,4%) і вчителів (79,3 %) працюють у закладах ЗСО, розташованих у міських поселеннях (рис. 6).

Рис. 6. Розподіл відповідей учасників дослідження за типом місцевості, де розташований заклад освіти, у якому вони працюють

Побудовано авторами за даними опитування.

Найбільшу частку серед учасників дослідження становлять учителі природничої освітньої галузі (23,3 %), найменшу – учителі мистецької (5,2 %). Детальний розподіл учасників дослідження у розрізі освітніх галузей представлено на рис. 7.

Рис. 7. Розподіл відповідей учителів щодо освітньої галузі предмета / інтегрованого курсу, який вони викладають в пілотному / -их класі / -ях

Побудовано авторами за даними опитування.

Навчально-методичне забезпечення пілотного проєкта

Пілотування навчально-методичного забезпечення для Нової української школи (НУШ) є ключовим етапом оцінювання ефективності оновлених програм, підручників і методичних підходів у реальних умовах функціонування закладів освіти. На цьому етапі здійснюється перевірка на відповідність нових матеріалів сучасним освітнім потребам учнів і професійним запитам педагогів, а також визначення потенціалу навчально-методичного забезпечення для підвищення якості освітнього процесу. У межах пілотування відбувається комплексне виявлення переваг та обмежень запропонованих матеріалів і методик ще до їх широкомасштабного впровадження. Учителі пілотних класів фактично виступають у ролі практичних дослідників: вони аналізують вплив нових підходів на динаміку навчання, засвоєння змісту освіти та розвиток компетентностей учнів. Отримані результати створюють основу для коригування програм і ресурсів з метою забезпечення їхньої максимальної ефективності й узгодженості з концепцією НУШ. Пілотування також сприяє налагодженню системної взаємодії між науковою спільнотою, педагогами-практиками та розробниками навчальних матеріалів. Такий підхід забезпечує можливість адаптації освітніх програм до актуальних потреб учнів, а також підсилює науково-методичну обґрунтованість рішень, що ухвалюються. Для реалізації проєкту авторські колективи розробили комплекси навчальних матеріалів, зокрема проєкти підручників і посібників для всіх освітніх галузей та інтегрованих курсів. Оцінювання цих матеріалів ґрунтувалося на практичному досвіді їх використання під час викладання конкретних навчальних предметів і інтегрованих курсів.

Окрім пілотування навчально-методичного забезпечення, частина вчителів пілотних класів також була залучена до апробації підручників для

8-х класів, яку у 2024/2025 н. р. вперше організував Український інститут розвитку освіти (УІРО)¹³. Запровадження цієї процедури спрямоване на підвищення якості навчальної літератури для закладів загальної середньої освіти.

У цьому розділі інформаційно-аналітичних матеріалів представлено результати опитування вчителів щодо якості та відповідності навчально-методичного забезпечення вимогам Державного стандарту базової освіти та принципам НУШ. Важливо зазначити, що педагоги оцінювали ті ресурси, які використовували у викладанні конкретних навчальних предметів або інтегрованих курсів у пілотних класах. Аналітичні дані структуровано за освітніми галузями; наприкінці опису результатів у межах кожної галузі подано узагальнені думки й оцінки вчителів щодо запровадженої процедури апробації підручників, організованої УІРО, зокрема її впливу на якість навчальної літератури та готовності педагогів брати участь у цій процедурі в подальшому.

Мовно-літературна галузь

Серед респондентів дослідження 15,0 % учителів мовно-літературної освітньої галузі. Близько 40 % учителів викладали у 8-х пілотних класах українську мову і літературу, а 28,2 % – тільки зарубіжну літературу. Розподіл учителів-пілотників за предметами / інтегрованими курсами представлено на рис. 8.

¹³ Про апробацію навчальної літератури для закладів загальної середньої освіти у 2024/2025 н. р. : наказ Міністерства освіти і науки України від 13 серпня 2024 р. № 1130. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/92809/

Рис. 8. Розподіл відповідей учителів мовно-літературної галузі щодо предметів / інтегрованих курсів, які вони викладають у 8 пілотному/-их класі/-ах
Побудовано авторами за даними опитування.

Щодо пілотування навчально-методичного забезпечення мовно-літературної галузі, то найбільша частка учителів здійснювала апробацію матеріалів з української мови, а найменша – з інтегрованого курсу «Українська мова, українська та зарубіжна література». Водночас у цьому навчальному році в порівнянні з минулим роком удвічі збільшилася частка вчителів, які пілотували навчально-методичне забезпечення інтегрованого курсу «Література (українська і зарубіжна)» (рис. 9).

Рис. 9. Розподіл відповідей учителів мовно-літературної галузі щодо пілотування навчально-методичного забезпечення предметів / інтегрованих курсів, які вони викладали у 8 пілотному/-их класі/-ах
Побудовано авторами за даними опитування.

З огляду на розподіл, поданий на рис. 11, більш детально будемо аналізувати навчально-методичне забезпечення мовно-літературної галузі в розрізі трьох окремих предметів – української мови, української літератури та зарубіжної літератури, а також інтегрованого курсу «Література (українська та зарубіжна)».

Здебільшого в освітньому процесі вчителі цієї освітньої галузі використовували такі модельні навчальні програми: з української мови – «Українська мова. 7–9 класи» (авт. Заболотний О. В. та ін.) (75,2 %); з української літератури – «Українська література. 7-9 класи» (авт. Яценко Т. О. та ін.) (90,7 %); із зарубіжної літератури – «Зарубіжна література. 5-9 класи» (авт. Ніколенко О. та ін.) (78,8%); з інтегрованого курсу літератур – «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Яценко Т. О. та ін.) (81,3%) (табл. 5).

Таблиця 5

Розподіл відповідей учителів щодо модельних навчальних програм, які вони використовували в пілотному / -их класі /-ах

Назва модельної навчальної програми	Частка учителів, %
Українська мова	
«Українська мова. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт.: Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.)	75,2%
«Українська мова. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.)	24,8%
Українська література	
«Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Слижук О. А., Тригуб І. А.)	90,7%
«Українська література. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Заболотний О. В., Слоньовська О. В., Ярмутьська І. В.)	9,3%
Зарубіжна література	
«Зарубіжна література. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Ніколенко О., Ісаєва О., Клименко Ж., Мацевко-Бекерська Л., Юлдашева Л., Рудницька Н., Туряниця В, Тіхоненко С., Вітко М., Джангобекова Т.).	78,8%
«Зарубіжна література. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Волощук Є. В., Слободянюк О. М.)	17,6%
«Зарубіжна література. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Снегірьова В.В., Бушакова О.В., Горобченко І.В., Каєнко О.В.)	3,5%

Назва модельної навчальної програми	Частка учителів, %
Інтегрований курс «Література (українська та зарубіжна)»	
«Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А., Молодик К. Ю.)	81,3%
Модельна навчальна програма «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Ніколенко О.М., Мацевко-Бекерська Л.В., Качак Т.Б., Богосвятська А.-М.І., Рудніцька Н.П., Туряниця В.Г.)	18,8%

Оцінюючи модельні навчальні програми, за показником «повністю погоджуюся» (рис. 10) найбільші частки філологів вказали, що МНП відповідає принципам науковості, системності (із зарубіжної літератури – 82,4 %, з української мови – 80,3 %, з української літератури – 78,5 %). Однакові й найбільші частки (по 78,1 %) учителів інтегрованого курсу констатували, що МНП відповідає ідеям НУШ, забезпечує реалізацію академічної свободи вчителя і змогу послідовного досягнення очікуваних результатів навчання. Водночас твердження про гармонійне узгодження модельних навчальних програм з української та із зарубіжної літератур підтримали 42,1 % учителів української літератури та 50,6 % учителів зарубіжної літератури.

Рис. 10. Розподіл відповідей учителів мовно-літературної галузі на питання «Наскільки ви погоджуєтесь з наведеними твердженнями щодо МНП, на основі якої ви працювали в пілотному 8-му класі?» за показником «повністю погоджуюся».

Побудовано авторами за даними опитування.

Понад 70 % учителів зарубіжної літератури і близько 55 % учителів інтегрованого курсу зазначили, що до комплекту навчальних матеріалів, які вони пілотували у 8-х класах, входив навчальний посібник і цифрові ресурси; близько 40 % учителів української мови і літератури – навчальний посібник і діагностичні роботи (рис. 11).

Рис. 11. Розподіл відповідей учителів мовно-літературної галузі на питання «Що входило до комплекту навчально-методичного забезпечення (НМЗ), яке ви пілотували на рівні пілотних 8-х класів?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Детальний розподіл відповідей учителів мовно-літературної галузі щодо пілотованих / апробованих навчальних посібників за частотою використання подано в табл. 6.

Таблиця 6

Розподіл відповідей учителів щодо пілотованих / апробованих навчальних посібників у 8-х класах (у розрізі навчальних предметів та частки використання)

Назва підручника/посібника	Частка учителів, %
Українська мова	
«Українська мова» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Заболотний О.В., Заболотний В.В.).	73,2%
«Українська мова» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.).	12,7%
«Українська мова» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Літвінова І.М., Якименко О.О.).	8,3%
«Українська мова» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Авраменко О.М., Тищенко З.Р.).	3,8%
«Українська мова» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Онатій А.В., Ткачук Т.П.).	1,9%
Українська література	
«Українська література» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Яценко Т.О., Пахаренко В.І., Слижук О.А., Тригуб І.А.).	62,9%
«Українська література» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Калинич О.В., Дячок С.О., за ред. Ковбасенка Ю.І.).	16,2%
«Українська література» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Заболотний В.В., Заболотний О.В., Слоньовська О.В., Ярмутьська І.В.).	8,6%
«Українська література» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Авраменко О.М.).	7,6%
«Українська література» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Архипова В.П., Січка С.І., Шило С.Б.).	4,8%
Зарубіжна література	
«Зарубіжна література» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Міляновська Н.Р., Міляновський Е.С., Сич Л.М.).	46,3%
«Зарубіжна література» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Ніколенко О.М., Мацевко-Бекерська Л.В., Рудніцька Н.П., Ковальова Л.Л., Туряниця В.Г., Базильська Н.М., Гвоздікова О.В.).	26,8%
«Зарубіжна література» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Волощук Є.В., Слободянюк О.М.).	20,7%
«Зарубіжна література» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Ковбасенко Ю.І., Первак О.П., Дячок С.О.).	3,7%
«Зарубіжна література» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Горобченко І.В., Снегірьова В.В., Каєнко О.В., Бушакова О.В.).	2,4%
Інтегрований курс «Література (українська та зарубіжна)»	
«Література (українська та зарубіжна)» підручник інтегрованого курсу для 8 класу закладів загальної середньої освіти (у двох частинах) (авт. Яценко Т.О., Пахаренко В.І., Тригуб І.А., Слижук О.А.).	81,3%
«Література (українська та зарубіжна)» підручник інтегрованого курсу для 8 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах) (авт. Ніколенко О.М., Шуляр В.І., Рудніцька Н.П., Богосвятська А.-М.І., Химера Н.В., Таболіна Л.В., Туряниця В.Г., Мацевко-Бекерська Л.В., Качак Т.Б., Базильська Н.М., Гвоздікова О.В.).	18,8%

Більшість учителів мовно-літературної галузі зазначили, що навчально-методичні матеріали надходили за частинами, причому найвищі показники зафіксовано серед учителів українській літератури (81,9%) й інтегрованого курсу «Література (українська та зарубіжна)» (81,3%), де цей спосіб переважав. Досить поширеним він був і в зарубіжній літературі (70,7%), тоді як в українській мові його частка є найнижчою (47,9%). Найменш поширеними в усіх предметах виявилися тижневе та щомісячне надходження матеріалів (переважно до 5%), а отримання матеріалів одразу повністю траплялося рідко, за винятком зарубіжної літератури, де цей показник є відносно найвищим (13,4%) (рис. 12).

Рис. 12. Розподіл відповідей учителів мовно-літературної галузі на питання «Як здебільшого впродовж цього навчального року надходили навчально-методичні матеріали, які ви пілотували / апробували на рівні 8-го класу?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Дані на рис. 13 свідчать про чітке домінування електронного формату отримання пілотованих / апробованих матеріалів у всіх предметах мовно-літературної галузі. Сумарна частка відповідей «тільки в електронному» та «здебільшого в електронному» є найвищою серед учителів зарубіжної літератури (70,8%) й інтегрованого курсу «Література (українська та зарубіжна)» (78,1%), де електронний формат був основним для більшості

вчителів. Серед учителів української мови (69,4%) й української літератури (71,5%) також спостерігається виразна перевага електронного отримання матеріалів. Натомість виключно паперовий формат був найменш поширеним у всіх предметах / інтегрованих курсах (від 3,1% до 9,6%), що підтверджує обмежене використання паперових матеріалів у процесі пілотування.

Рис. 13. Розподіл відповідей учителів мовно-літературної галузі на питання «У якому вигляді ви отримували впродовж 2024/2025 н. р. пілотований / апробований навчальний посібник (чи окремі матеріали)?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Майже 60 % і близько половини учителів, які викладали українську і зарубіжну літератури у 8-х пілотних класах, використовували матеріали пілотованого навчального посібника повністю. А майже однакові частки (43,5 % і 42,8 %) респондентів-філологів – повністю і більшість матеріалів (рис. 14).

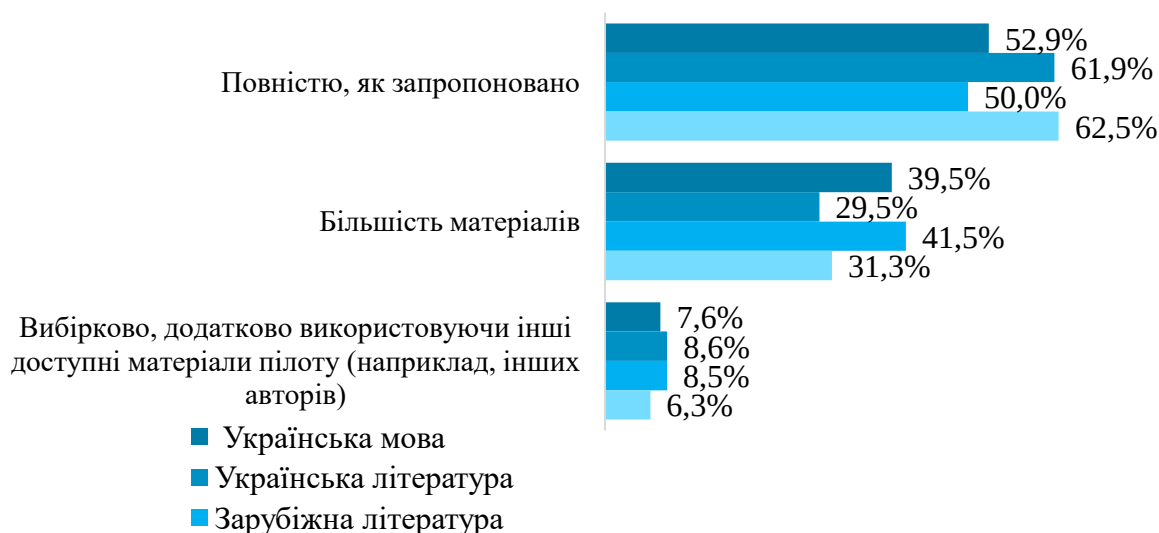

Рис. 14. Розподіл відповідей учителів мовно-літературної галузі на питання «У якому обсязі ви використовували матеріали навчального посібника, який пілотували / апробували у 8-му класі?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Майже 40 % учителів української мови і літератури за 10-бальною шкалою оцінили на дев'ять балів відповідність пілотованих матеріалів принципам НУШ, а близько 50 % учителів зарубіжної літератури – на 10 балів (рис. 15).

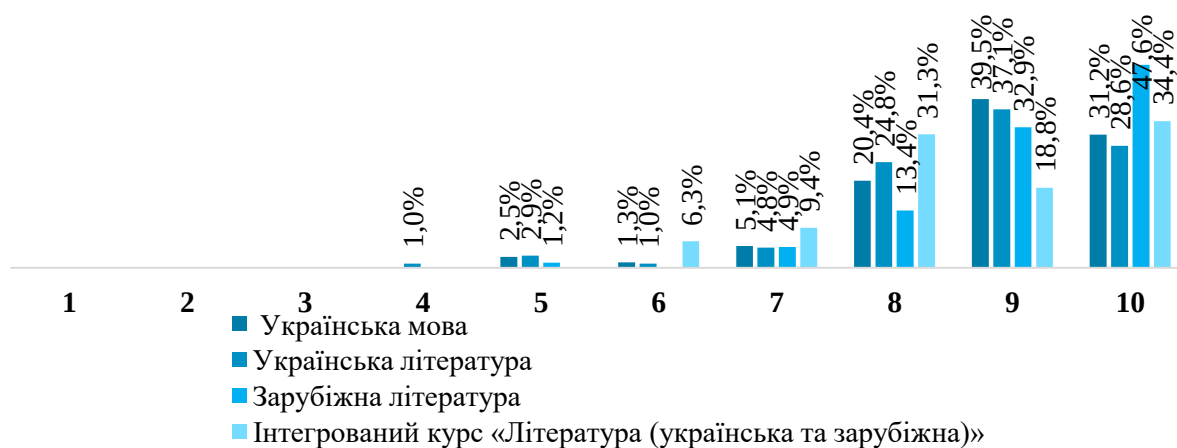

Рис. 15. Розподіл відповідей учителів мовно-літературної галузі на питання «Оцініть відповідність принципам НУШ пілотованих/ апробованих вами матеріалів на рівні 8-х класів за 10-бальною шкалою, де 1 – зовсім не відповідають НУШ, 10 – цілком відповідають НУШ».

Побудовано авторами за даними опитування.

Серед учителів мовно-літературної освітньої галузі в апробації підручників для 8-х класів, яке проводив УІРО, педагоги долучалися нерівномірно. Найактивніше брали участь учителі інтегрованого курсу

«Література (українська та зарубіжна)», де ствердно відповіли 71,9% (або 23 особи), хоча це була найменша група, охоплена дослідженням. Найменше вчителів – 57,0% (61 особа зі 105) – долучилися до апробації підручників з української літератури. Водночас важливо розуміти, що високий відсоток не завжди означає найбільшу кількість учасників. Так, незважаючи на помірний відсоток (65,0%), саме апробація підручників з української мови зібрала найбільшу кількість учасників – 102 вчителі (зі 157). До апробації підручників із зарубіжної літератури (65,9%) долучилося 54 вчителі (з 82). Ці дані показують, що загалом значна частина вчителів у межах проєкту взяла участь у новій процедурі апробації навчальної літератури (рис. 16).

Рис. 16. Частка вчителів мовно-літературної освітньої галузі, які взяли участь в апробації підручників для 8-х класів (УІРО, платформа ВШО) за навчальними предметами та інтегрованим курсом.

Побудовано авторами за даними опитування.

Аналіз відповідей учителів щодо потенціалу нової процедури апробації підручників засвідчив високий, але диференційований оптимізм. Найбільшу впевненість у тому, що запроваджена процедура істотно покращить якість навчальної літератури та її відповідність ідеям НУШ, висловили вчителі, які брали участь в апробації підручників з української літератури (сумарно 82,0% позитивних відповідей) та із зарубіжної літератури (81,5%). При цьому найбільша частка стриманих очікувань зафіксована серед учителів інтегрованого курсу «Література (українська та зарубіжна)», які є найбільш неоднорідними у своїх оцінках: лише 69,6% висловилися позитивно, а частка сумнівів (17,3%) і невизначеності (13,0%)

є найвищою серед усіх груп. Учителі, які апробували підручники з української мови, також демонструють високу підтримку ідеї, маючи при цьому найменшу частку незгод (9,8%). Загалом результати опитування свідчать про те, що більшість учителів мовно-літературної освітньої галузі (у межах 69,6%–82,0% сумарно позитивних відповідей) покладає значні надії на нову процедуру апробації підручників, очікуючи істотного покращення їхньої якості й відповідності концепції НУШ (рис. 17).

Рис. 17. Розподіл відповідей учителів мовно-літературної галузі на питання «Чи запровадження нової процедури апробації підручників зможе істотно покращити якість підручників і зробити їх такими, що відповідають ідеям НУШ?». Побудовано авторами за даними опитування.

Аналіз готовності до повторної участі в апробації підручників УІРО наступного року продемонстрував загалом високий рівень задоволеності процедурою серед учителів. Найбільшу готовність висловили педагоги зарубіжної літератури (81,5% позитивних відповідей), а також учителі інтегрованого курсу «Література» (78,3%) й української мови (77,5%). Водночас найнижчий рівень готовності до повторної участі зафіксовано серед учителів української літератури, серед яких також спостерігається

найбільша частка тих, хто не планує брати участь повторно (29,5%) (рис. 18). Загалом отримані результати свідчать про переважно позитивний досвід апробації підручників у мовно-літературній освітній галузі, за винятком групи вчителів української літератури, яка виявила найбільш критичне ставлення до процедури.

Рис. 18. Розподіл відповідей учителів мовно-літературної галузі на питання «*Чи погодитеся ви брати участь в апробації підручників, організованій УІРО, наступного навчального року?*».

Побудовано авторами за даними опитування.

Іншомовна освіта

Серед учителів – респондентів опитування – 12,9 % педагогів галузі іншомовна освіта. Серед них найбільшу частку (71,4 %) становлять учителі англійської мови як першої іноземної, тобто більшість восьмикласників вивчають англійську мову з 1 класу (рис. 19).

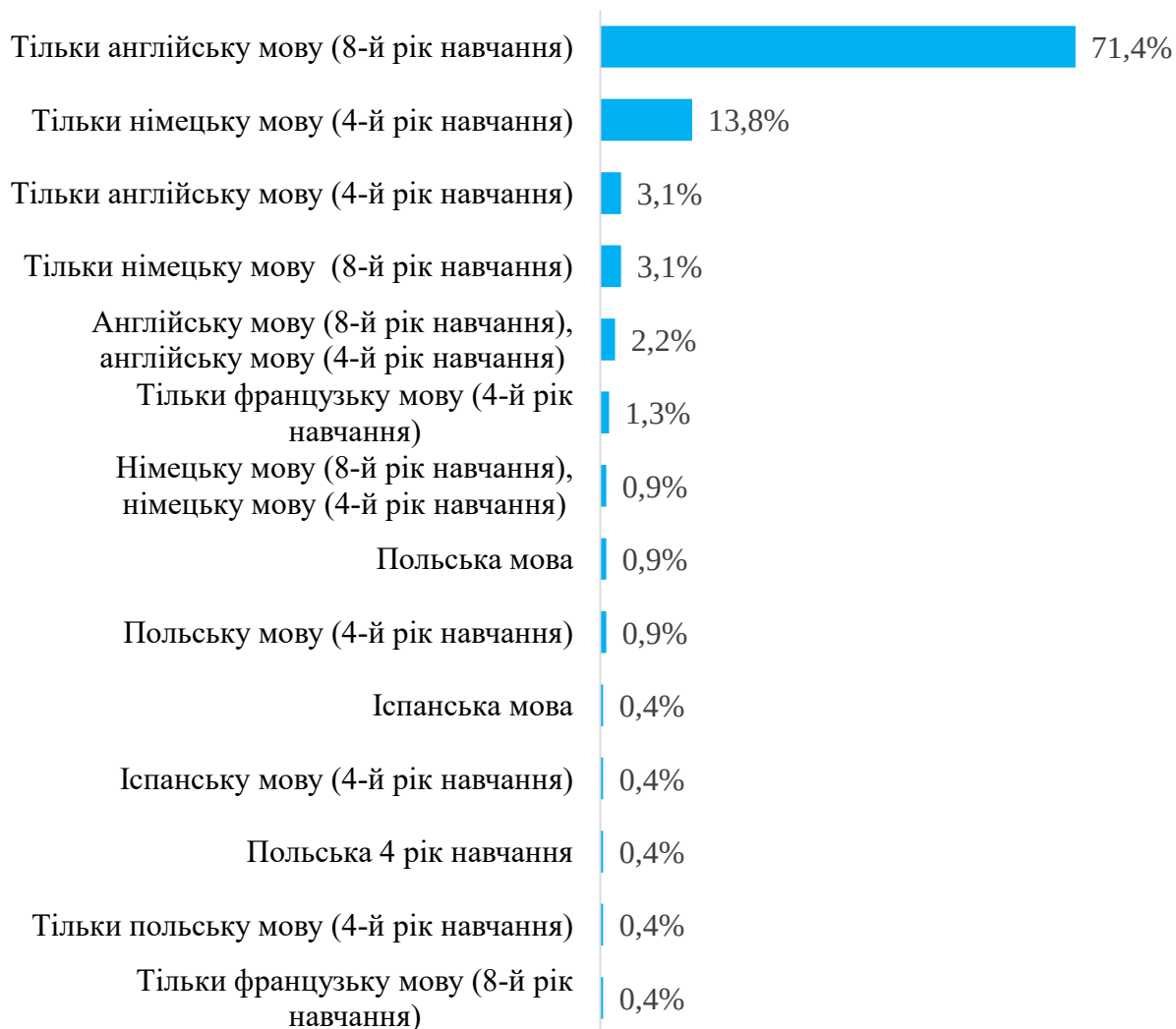

Рис. 19. Розподіл відповідей учителів галузі «Іношомовна освіта» щодо предметів / інтегрованих курсів, які вони викладали у 8 пілотному/-их класі/-ах.
 Побудовано авторами за даними опитування.

Найбільша частка вчителів (63,4 %) здійснювала апробацію матеріалів з англійської мови як першої іноземної (рис. 20).

Рис. 20. Розподіл відповідей учителів галузі «Іноземна освіта» щодо пілотування навчально-методичного забезпечення предметів, які вони викладали у 8 пілотному/-их класі/-ах

Побудовано авторами за даними опитування.

Більш детально розглянемо навчально-методичне забезпечення вчителів пілотних 8-х класів з англійської мови як першої і другої іноземної, а також німецької мови як другої іноземної.

Майже однакові частки учителів англійської мови як першої іноземної послуговувалися в пілотному / -их класі /-ах модельними навчальними програмами «Іноземна мова. 5-9 класи» (авт. Редько В. Г. та ін.) і «Іноземна мова. 5-9 класи» (авт. Зимомря І. М. та ін.) (табл. 7).

Таблиця 7
Розподіл відповідей учителів щодо модельних навчальних програм, які вони використовували в пілотному / -их класі /-ах

Назва модельної навчальної програми	Частка учителів, %
Англійська мова (8-й рік навчання)	
«Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М.)	50,7%
«Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Зимомря І. М., Мойсюк В. А, Тріфан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.)	49,3%
Англійська / німецька мова (4-й рік навчання)	
«Друга іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М., Мацькович М. Р., Глинюк Л. М., Браун Є. Л.)	100 %

Аналіз відповідей учителів, які повністю погоджуються з твердженнями щодо МНП, засвідчив загалом високу оцінку її відповідності ідеям НУШ, системності та повноти охоплення результатів навчання. Найвищі показники зафіксовано серед учителів німецької мови (4-й рік навчання) щодо науковості й системності (78,1%), англійської мови (4-й рік) – щодо досягнення всіх груп результатів і методичної послідовності (по 75,0%), а також англійської мови (8-й рік) – щодо відповідності ідеям НУШ (69,7%). Водночас найнижчі частки повного погодження стосуються інноваційності й оригінальності програми, тоді як значна частина вчителів відзначає її подібність до попередньої навчальної програми, що свідчить про сприйняття МНП як системної, але недостатньо інноваційної (рис. 21).

Рис. 21. Розподіл відповідей учителів галузі «Іношомовна освіта» на питання «Наскільки ви погоджуєтесь з наведеними твердженнями щодо МНП, на основі якої ви працювали в пілотному 8-му класі?» за показником «повністю погоджуюся».

Побудовано авторами за даними опитування.

Майже однакові частки (42,3 %, 43,8 % і 43,8 %) учителів галузі «Іншомовна освіта» зазначили, що комплект навчально-методичного забезпечення для пілотних 8-х класів складався з навчального посібника і цифрових ресурсів. Також чверть учителів німецької мови зауважили, що комплект НМЗ передбачав навчальні посібники й робочі зошити (рис. 22).

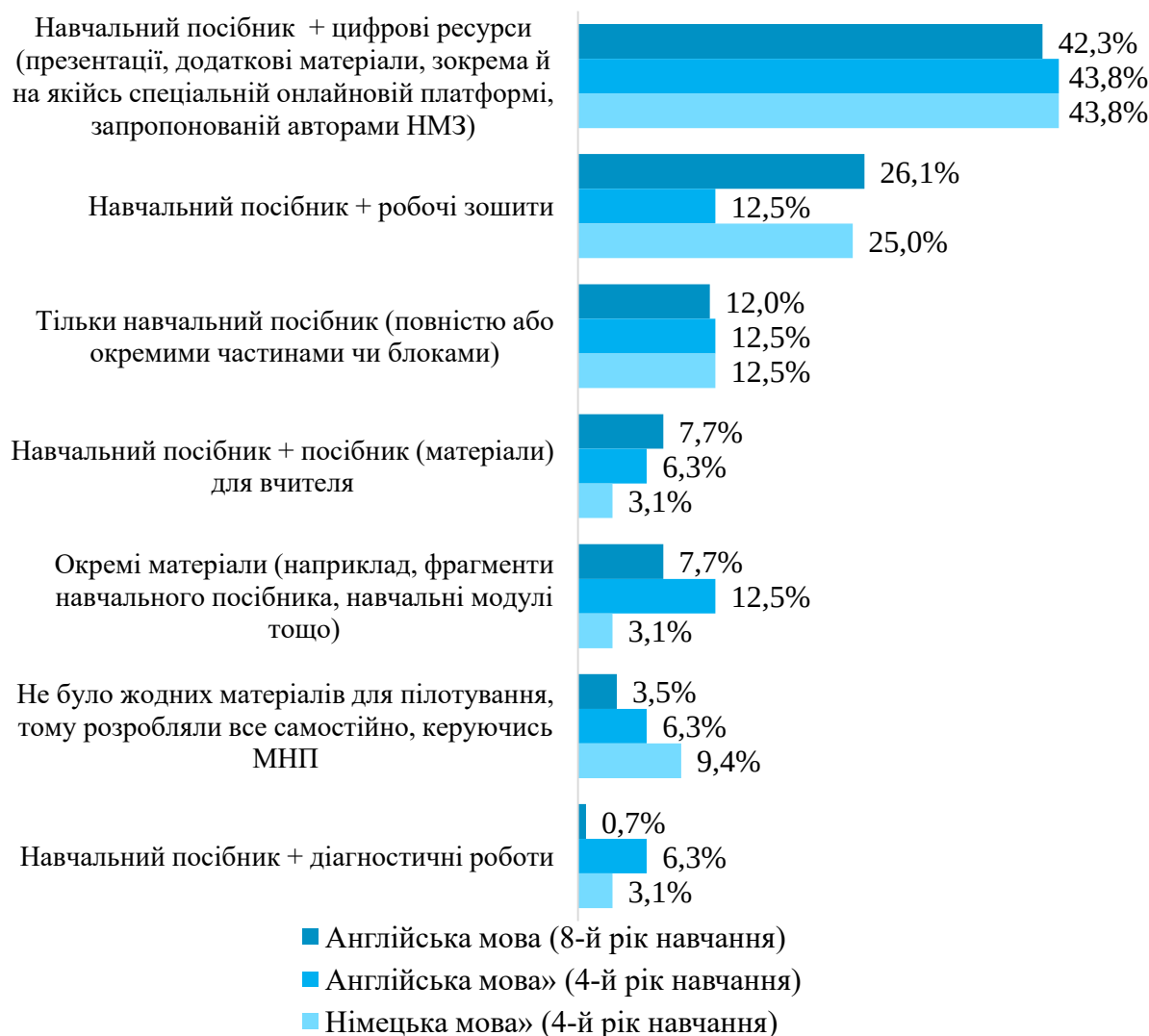

Рис. 22. Розподіл відповідей учителів мовно-літературної галузі на питання «Що входило до комплекту навчально-методичного забезпечення (НМЗ), яке ви пілотували на рівні пілотних 8-х класів?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Детальну інформацію щодо пілотованих / апробованих навчальних посібників, що вчителі використовували у 8-х пілотних класах, подано в табл. 8.

Таблиця 8

Розподіл відповідей учителів щодо пілотованих / апробованих навчальних посібників у 8-х класах (у розрізі навчальних предметів та частки використання)

Назва підручника/посібника	Частка учителів, %
Англійська мова (8-й рік навчання)	
«Англійська мова (8-й рік навчання)» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом) (авт. Мітчелл Г. К., Марілені Малкогіанні).	51,1%
«Англійська мова (8-й рік навчання)» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом) (авт. Джеймс Стайрінг, Ніколаз Тімз, Анне Робінсон)	40,1%
«Англійська мова (8-й рік навчання)» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом) (авт. Пол Келлі, Пол Шиптон, Олена Щербак, Світлана Печенізька).	6,6%
«Англійська мова (8-й рік навчання)» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом) (авт. Карпюк О.Д., Карпюк К.Т.).	2,2%
Німецька мова (4-й рік навчання)	
«Німецька мова (4-й рік навчання, друга іноземна мова)» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом) (авт. Сотникова С.І., Гоголева Г.В.).	69,0%
«Німецька мова (4-й рік навчання, друга іноземна мова)» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом) (авт. Басай Н.П., Шелгунова Н.В.).	31,0%
Англійська мова (4-й рік навчання)	
Навчально-методичний комплекс <i>Prepare Ukrainian Edition</i> ¹⁴	28,5%
«Англійська мова (4-й рік навчання)» навчальний посібник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом) (авт. Бондар Т. І.)	21,4%
<i>Full Blast Plus 2</i>	14,3%
«Англійська мова» (4-й рік навчання) навчальний посібник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом) (авт. Кучма М.О., Морська Л.І.)	7,1%
*Інші	28,6%

*Серед інших підручників / посібників учителі вказали на такі:

Англійська мова (4-й рік навчання): *Prime Time і додаткові матеріали* (7,1 %); *Project Explore* (7,1 %); *Англійська мова О. КАРПЮК Kids-online* (7,1 %); *Мітчел* (7,1 %).

Найбільші частки педагогів іншомовної освітньої галузі отримували навчально-методичні матеріали частинами: 65,5 % учителів німецької, майже 60 % учителів англійської як першої іноземної і майже половина учителів англійської мови як другої іноземної. Водночас одразу весь пілотований посібник отримав кожен п'ятий філолог, що викладав англійську мову (4-й рік навчання), і лише кожен десятий учитель англійської (8-й рік навчання) і німецької мов (рис. 23).

¹⁴ Тут і далі курсивом позначено відповіді педагогів із збереженням авторської орфографії та синтаксису.

Рис. 23. Розподіл відповідей учителів галузі «Іншомовна освіта» на питання «Як здебільшого впродовж цього навчального року надходили навчально-методичні матеріали, які ви пілотували / апробували на рівні 8-го класу?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Більшість (90,5 %, 73,3%, 58,6 %) учителів іншомовної освітньої галузі упродовж навчального року отримували навчальний посібник, який пілотували / апробували, тільки і здебільшого в електронному вигляді (рис. 24).

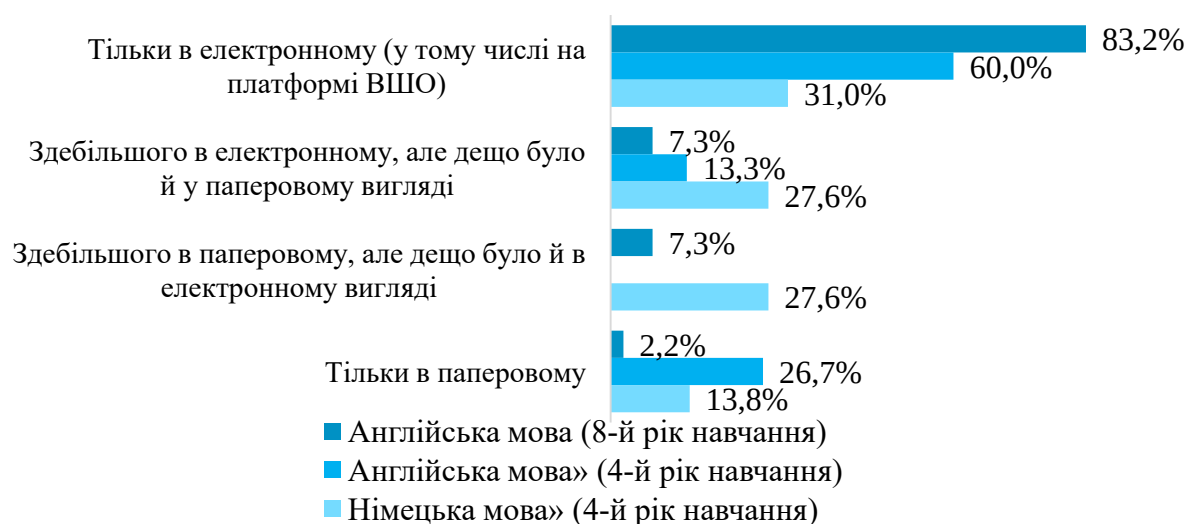

Рис. 24. Розподіл відповідей учителів галузі «Іншомовна освіта» на питання «У якому вигляді ви отримували впродовж 2024/2025 н. р. пілотований /апробований навчальний посібник (чи окремі матеріали)?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Майже однакові і найбільші частки педагогів галузі «Іншомовна освіта» використовували матеріали навчального посібника повністю, як запропоновано: 60% і 57,7 % учителів англійської мови і 55,2 % учителів німецької мови (рис. 25).

Рис. 25. Розподіл відповідей учителів галузі «Іншомовна освіта» на питання «У якому обсязі ви використовували матеріали навчального посібника, який пілотували / апробували у 8-му класі?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Понад 85 % учителів, які пілотували / апробували навчально-методичні матеріали з англійської мови як першої іноземної, оцінили за 10-бальною шкалою їхню відповідність принципам НУШ балами від восьми до десяти; близько 90 % учителів німецької як другої іноземної – від восьми до десяти балів, серед них майже 40% – на вісім; а 80 % учителів англійської як другої іноземної – від восьми до десяти, зокрема серед них 40 % – найвищим балом (рис. 26).

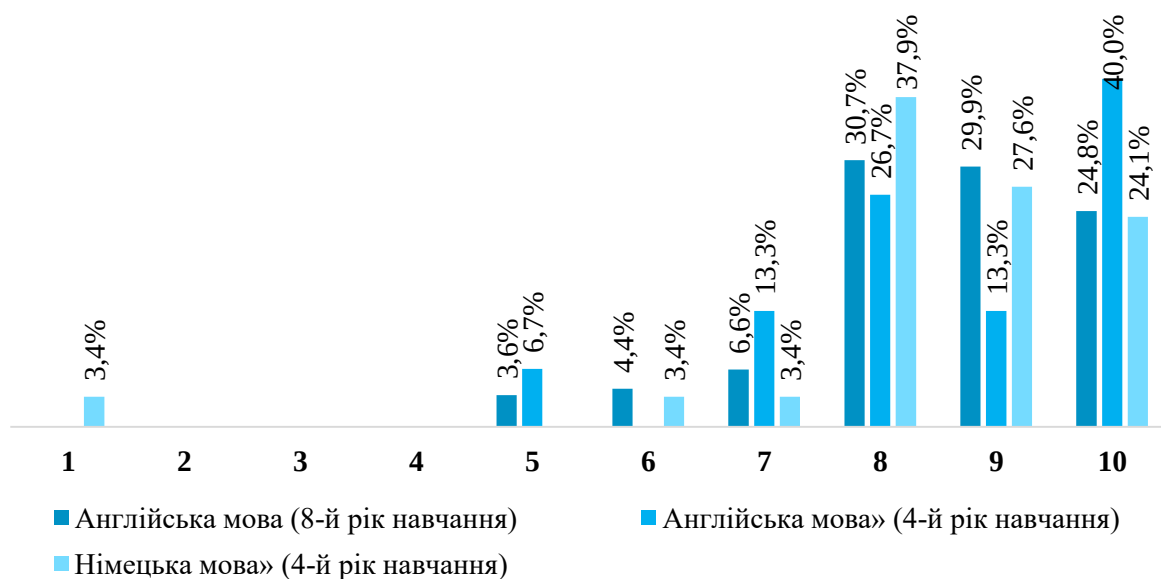

Рис. 26. Розподіл відповідей учителів галузі «Іншомовна освіта» на питання «Оцініть відповідність принципам НУШ пілотованих / апробованих вами матеріалів на рівні 8-х класів за 10-бальною шкалою, де 1 – зовсім не відповідають НУШ, 10 – цілком відповідають НУШ».

Побудовано авторами за даними опитування.

У відсотковому співвідношенні в апробації підручників для 8-х класів узяли участь майже однакові частки філологів іншомовної освітньої галузі (рис. 27). Водночас в абсолютних числах найбільшою була група вчителів англійської мови як першої іноземної – 83 особи.

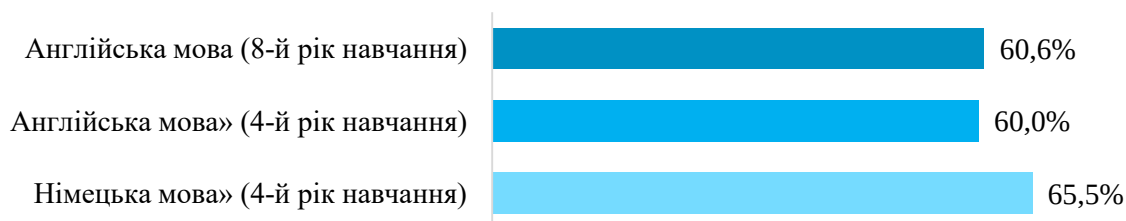

Рис. 27. Частка вчителів галузі «Іншомовна освіта», які взяли участь в апробації підручників для 8-х класів (УІРО, платформа ВШО) за навчальними предметами та інтегрованим курсом.

Побудовано авторами за даними опитування.

Результати опитування педагогів галузі «Іншомовна освіта» свідчать про переважно позитивні очікування щодо впливу нової процедури апробації на якість підручників НУШ. Найбільш оптимістично налаштовані вчителі англійської мови (8-й рік навчання), серед яких сумарно 74,7% вірять у покращення якості («швидше так» та «швидше так, ніж ні»),

тоді як серед викладачів німецької мови цей показник є найнижчим і становить 44,8%. Водночас значна частина вчителів англійської мови (4-й рік навчання) виявила скептицизм або невпевненість: кожен третій респондент (33,3%) схиляється до негативної відповіді, а ще 22,2% не змогли визначитися з позицією (рис. 28). Загальна тенденція вказує на те, що хоча реформа сприймається як перспективний інструмент підвищення якості навчальних матеріалів, рівень довіри до неї суттєво варіюється залежно від конкретного предмета і року навчання.

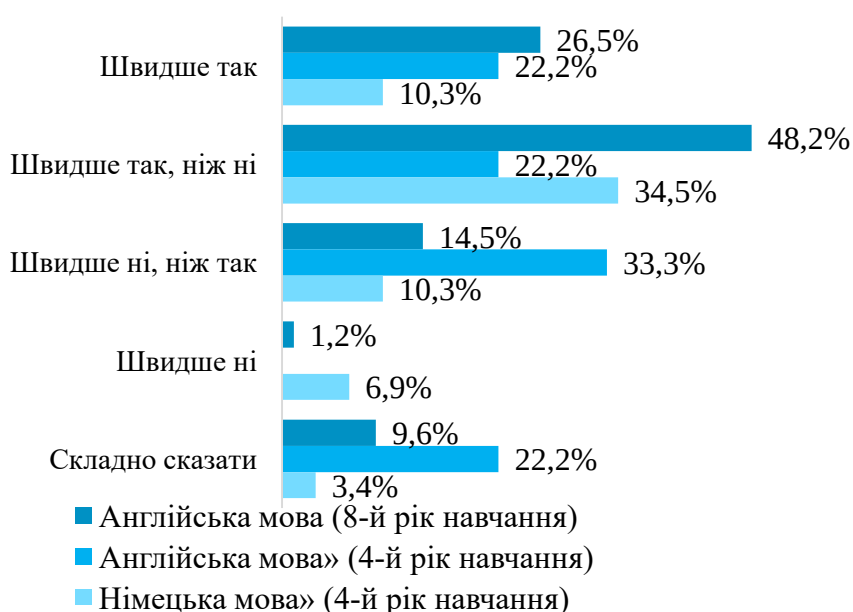

Рис. 28. Розподіл відповідей учителів галузі «Іншомовна освіта» на питання «Чи запровадження нової процедури апробації підручників зможе істотно покращити якість підручників і зробити їх такими, що відповідають ідеям НУШ?». Побудовано авторами за даними опитування.

Аналіз готовності педагогів до участі в апробації наступного року засвідчив високий рівень зацікавленості серед фахівців галузі: сумарний показник позитивних відповідей («швидше так» та «швидше так, ніж ні») становить 78,9% для вчителів німецької мови та 66,3% для вчителів англійської мови (8-й рік навчання). Найбільш стриману позицію продовжують займати педагоги, що викладають англійську мову на 4-му році навчання, де понад половину респондентів (55,5%) поки не виявляють готовності долучитися до процесу (рис. 29). Загалом високий рівень готовності вчителів до апробації безпосередньо корелює з їхніми

позитивними очікуваннями щодо покращення якості навчальних матеріалів, тоді як скептицизм окремих груп педагогів вказує на потребу в посиленні мотиваційних і методичних стимулів.

Рис. 29. Розподіл відповідей учителів мовно-літературної галузі на питання «*Чи погодитесь ви брати участь в апробації підручників, організованій УІРО, наступного навчального року?*».

Побудовано авторами за даними опитування.

Математична галузь

Серед респондентів дослідження частка учителів математичної галузі становить 8,4 %. Найбільша частка (82,8 %) педагогів викладала в пілотному / -их класі / -ах окремі навчальні предмети – алгебру і геометрію (рис. 30). Варто зауважити, що в порівнянні з минулим роком частка вчителів, які викладали в пілотних класах інтегрований курс «Математика», збільшилася майже вдвічі.

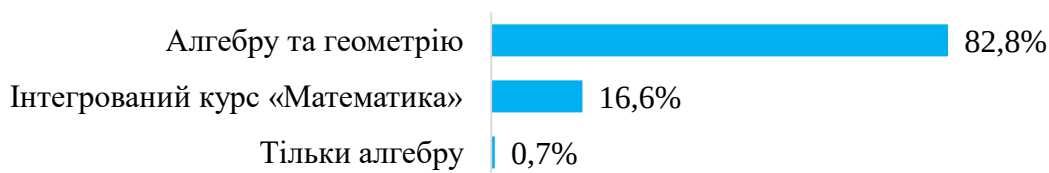

Рис. 30. Розподіл відповідей учителів математичної галузі щодо предметів / інтегрованих курсів, які вони викладали у 8 пілотному / -их класі / -ах

Побудовано авторами за даними опитування.

Найбільші частки вчителів алгебри і геометрії здійснювали освітній процес за модельними навчальними програмами Олександра Істера, а інтегрованого курсу – за МНП Васишин М. С. та ін. (табл. 9).

Таблиця 9

Розподіл відповідей учителів щодо модельних навчальних програм, які вони використовували в пілотному / -их класі /-ах

Назва модельної навчальної програми	Частка учителів, %
Інтегрований курс «Математика»	
«Математика. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Васишин М. С., Милянник А. І., Працьовитий М. В., Простакова Ю. С., Школьник О. В.)	66,7%
«Математика. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Істер О. С.)	33,3%
Алгебра	
«Алгебра. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор Істер О. С.)	70,5%
«Алгебра. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Мерзляк А. Г., Номіровський Д. А., Пихтар М. П., Рубльов Б. В., Семенов В. В., Якір М. С.)	16,1%
«Алгебра. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Бурда М.І., Тарасенкова Н.А., Васильєва Д.В.)	13,4%
Геометрія	
«Геометрія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор Істер О. С.)	74,3%
«Геометрія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Бурда М.І., Тарасенкова Н.А., Васильєва Д.В.)	13,3%
«Геометрія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Мерзляк А. Г., Номіровський Д. А., Пихтар М. П., Рубльов Б. В., Семенов В. В., Якір М. С.)	12,4%

За відповідями вчителів, модельні навчальні програми з алгебри та геометрії отримали найвищі бали за параметром науковості та системності (понад 81%). Водночас саме програми інтегрованого курсу «Математика» педагоги визнали найбільш гнучкими для реалізації академічної свободи (79,2%) та найбільш інноваційними (58,3%) порівняно з предметними МНП. Водночас учителі інтегрованого курсу мають найнижчий рівень впевненості (58,3%) у тому, що ці програми здатні забезпечити досягнення всіх результатів навчання за Держстандартом. Спільним для всієї галузі є визнання високої відповідності МНП ідеям НУШ, хоча значна частина (геометрія – 67,6 %, алгебра – 63,4 %, інтегрований курс «Математика» 50,0 %) педагогів вказує на їхню подібність до попередніх навчальних програм. Таким чином, МНП предметного спрямування сприймаються як

більш надійні та системні, тоді як інтегровані – як більш адаптивні та новаторські. (рис. 31).

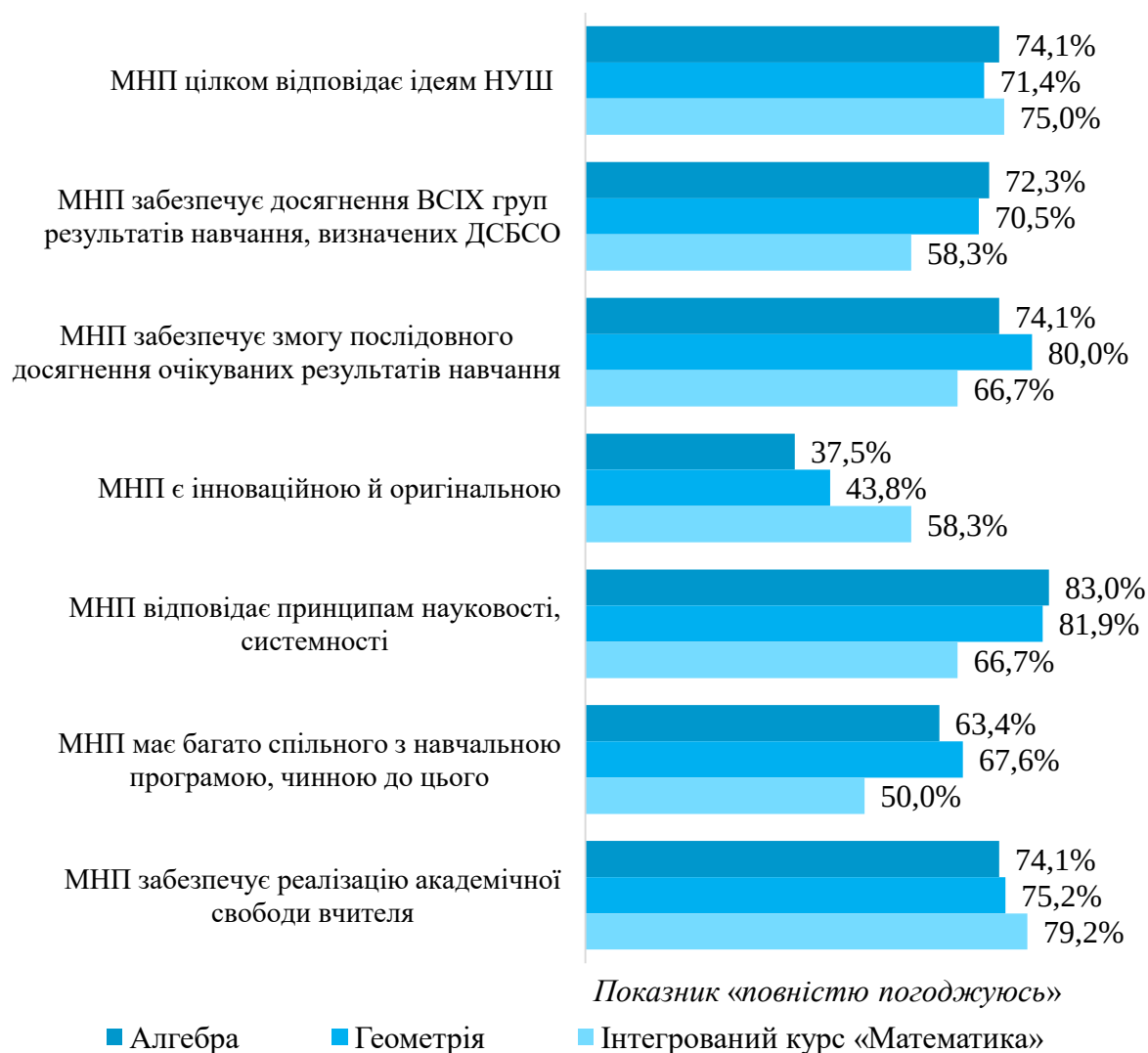

Рис. 31. Розподіл відповідей учителів математичної галузі на питання «*Наскільки ви погоджуєтесь з наведеними твердженнями щодо МНП, на основі якої ви працювали в пілотному 8-му класі?*» за показником «повністю погоджуюся». Побудовано авторами за даними опитування.

За даними рис. 32, найбільші частки (від 51,4% до 47,3%) математиків пілотували комплект навчально-методичного забезпечення, до якого входив навчальний посібник і цифрові ресурси. Майже однакові частки вчителів алгебри та геометрії (32,1 % і 28,6 % відповідно) пілотували навчальний посібник і діагностичні роботи, а кожен п'ятий педагог інтегрованого курсу – тільки навчальний посібник. Водночас у порівнянні з минулим роком зафіксовано суттєве зменшення частки вчителів (алгебри у 2,5 рази і

геометрії в чотири рази), які не отримали жодних матеріалів для пілотування і розробляли все самостійно за МНП. Натомість майже 5 % учителів інтегрованого курсу повідомили про відсутність матеріалів для пілотування.

Рис. 32. Розподіл відповідей учителів математичної галузі на питання «Що входило до комплекту навчально-методичного забезпечення (НМЗ), яке ви пілотували на рівні пілотних 8-х класів?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Детальну інформацію щодо пілотованих / апробованих навчальних посібників, що вчителі використовували у 8-х пілотних класах, подано в табл. 10.

Таблиця 10

Розподіл відповідей учителів щодо пілотованих / апробованих навчальних посібників

Назва підручника / посібника	Частка учителів, %
Інтегрований курс «Математика»	
«Математика» підручник інтегрованого курсу для 8 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах) (авт. Школьний О.В., Нелін Є.П., Милянник А.І., Простакова Ю.С.).	69,6%
«Математика» підручник інтегрованого курсу для 8 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах) (авт. Істер О.С.).	30,4%
Алгебра	
«Алгебра» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Істер О.С.).	71,6%
«Алгебра» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Тарасенкова Н.А., Акуленко І.А., Данько О.А., Коломієць О.М., Богатирьова І.М., Сердюк З.О.).	9,2%
«Алгебра» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Мерзляк А.Г., Якір М.С.).	7,3%
«Алгебра» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Бевз Г.П., Бевз В.Г., Васильєва Д.В., Владімірова Н.Г.).	5,5%
«Алгебра» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Прокопенко Н.С., Захарійченко Ю.О., Кінашук Н.Л.).	3,7%
«Алгебра» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Кравчук В.Р., Підручна М.В., Янченко Г.М.).	2,8%
Геометрія	
«Геометрія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Істер О.С.).	74,8%
«Геометрія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Мерзляк А.Г., Якір М.С.).	10,7%
«Геометрія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Бурда М.І., Тарасенкова Н.А.).	8,7%
«Геометрія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Бевз Г.П., Бевз В.Г., Васильєва Д.В., Владімірова Н.Г.).	4,9%
«Геометрія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Джон Ендрю Біос).	1,0%

Більшість учителів математичної галузі (від 95,7 % до 75,7 %) відразу отримали першу частину навчально-методичних матеріалів, а пізніше – другу. Увесь пілотований навчальний посібник одержали лише 3,7 % учителів алгебри і 4,9 % учителів геометрії (рис. 33).

Рис. 33. Розподіл відповідей учителів математичної галузі на питання «Як здебільшого впродовж цього навчального року надходили навчально-методичні матеріали, які ви пілотовали / апробували на рівні 8-го класу?».
Побудовано авторами за даними опитування.

Більшість учителів математичної галузі отримували матеріали пілотованого / апробованого навчального підручника тільки і здебільшого в електронному вигляді. Водночас чверть педагогів інтегрованого курсу здебільшого працювала з паперовим форматом (рис. 34).

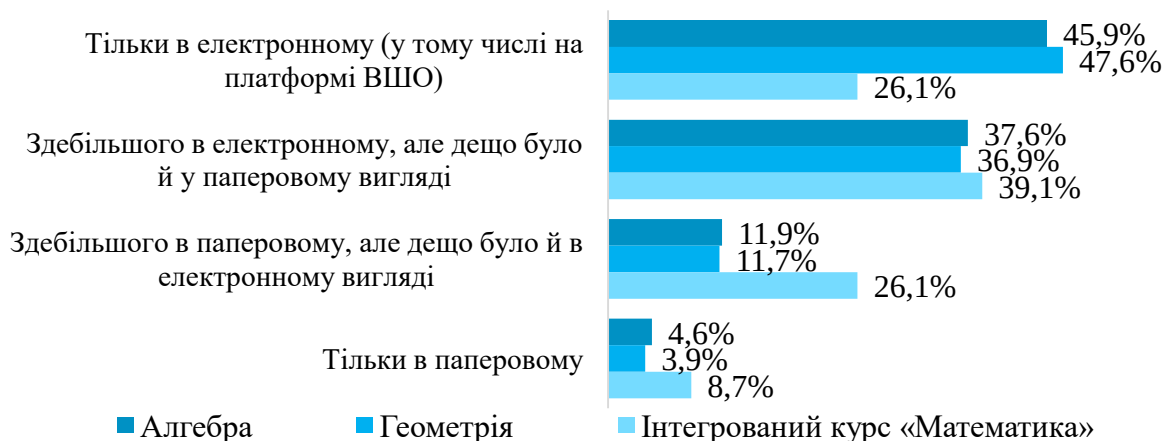

Рис. 34. Розподіл відповідей учителів математичної галузі на питання «У якому вигляді ви отримували впродовж 2024/2025 н. р. пілотований / апробований навчальний посібник (чи окремі матеріали)?».
Побудовано авторами за даними опитування.

Педагоги математичної галузі продемонстрували однастайність щодо обсягу використання матеріалів пілотованого / апробовано навчального посібника: однакові і найбільші частки (по 56 %) – повністю, як запропоновано, і близько 40 % використовували більшість матеріалів. Частка вчителів, які додатково користувалися іншими доступними матеріалами пілотного проєкту становить від 4,3 % до 6,4 % (рис. 35).

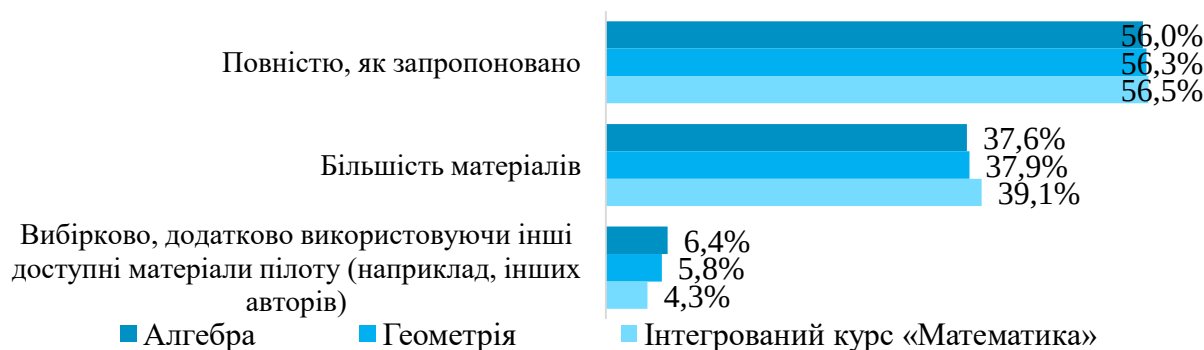

Рис. 35. Розподіл відповідей учителів математичної галузі на питання «У якому обсязі ви використовували матеріали навчального посібника, який пілотували / апробували у 8-му класі?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Найбільші частки вчителів математичної галузі оцінюють відповідність пілотованих матеріалів для 8-го класу принципам НУШ за 10-бальною шкалою на 9 (рис. 36).

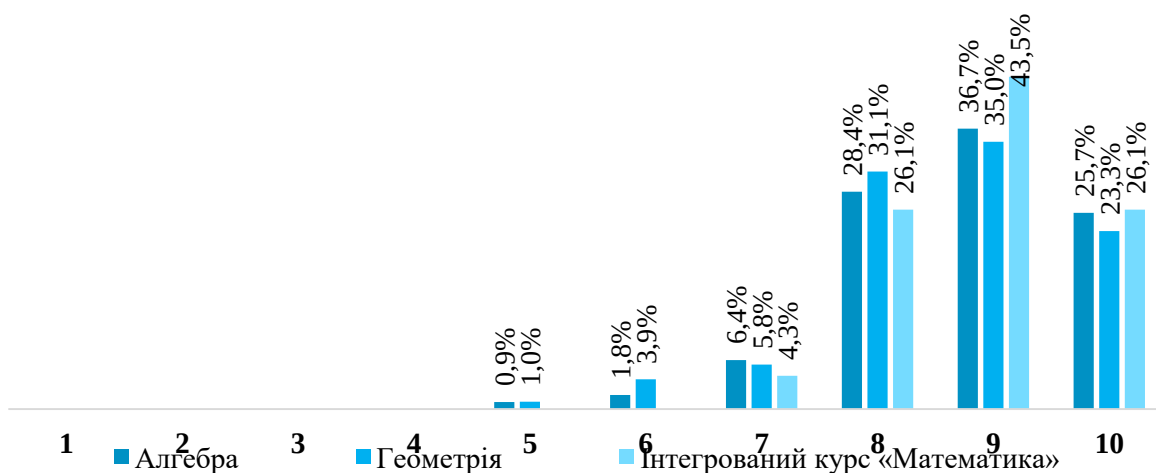

Рис. 36. Розподіл відповідей учителів математичної галузі на питання «Оцініть відповідність принципам НУШ пілотованих вами матеріалів на рівні 7-х класів за 10-бальною шкалою, де 1 – зовсім не відповідають НУШ, 10 – цілком відповідають НУШ».

Побудовано авторами за даними опитування.

Загалом більшість учителів математичної галузі активно долучилася до апробації підручників, організованій УІРО (рис. 37).

Рис. 37. Частка вчителів математичної освітньої галузі, які взяли участь в апробації підручників для 8-х класів (УІРО, платформа ВШО) за навчальними предметами та інтегрованим курсом.

Побудовано авторами за даними опитування.

Педагоги математичної галузі демонструють високий рівень оптимізму щодо реформування процедури експертизи: переважна більшість опитаних упевнені, що апробація позитивно вплине на якість навчальної літератури. Найбільш консолідовану позицію виявили вчителі інтегрованого курсу «Математика», де сумарний показник підтримки сягає 83,4%, тоді як вчителі алгебри і геометрії висловлюють солідарну підтримку на рівні 79,3% та 81,7% відповідно. Примітно, що скептицизм у цій галузі є мінімальним, особливо серед викладачів інтегрованого курсу, де відповідь «швидше ні» взагалі відсутня (рис. 38).

Рис. 38. Розподіл відповідей учителів математичної галузі на питання «Чи запровадження нової процедури апробації підручників зможе істотно покращити якість підручників і зробити їх такими, що відповідають ідеям НУШ?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Готовність математиків до практичного впровадження процедур апробації наступного року є стабільно високою та корелює з їхніми очікуваннями: понад 80% респондентів у кожній із категорій (алгебра –

81,9%, геометрія – 80,2%, інтегрований курс – 83,3%) виявили бажання долучитися до процесу. Водночас викладачі інтегрованого курсу частіше за інших вагалися з остаточною відповіддю (11,1% обрали варіант «складно сказати»), що може бути зумовлено новизною самої структури курсу порівняно з традиційними предметами. Загалом математична галузь демонструє один із найвищих рівнів потенційного залучення вчителів-практиків до пілотування підручників (рис. 39). Висока готовність учителів математичної галузі до участі в апробації (понад 80%) у поєднанні з низьким рівнем скептицизму свідчить про сформований запит на якісний навчальний контент і готовність професійної спільноти стати активним суб'єктом удосконалення підручників НУШ.

Рис. 39. Розподіл відповідей учителів математичної галузі на питання «*Чи погодитеся ви брати участь в апробації підручників, організованій УІРО, наступного навчального року?*».

Побудовано авторами за даними опитування.

Природнича галузь

Частка учителів природничої галузі (23,3%) є найбільшою серед учасників цього річного опитування. Здебільшого вчителі викладають окремі предмети цієї освітньої галузі – фізику, географію, хімію та біологію. Водночас 6,0 % респондентів у пілотних 8-х класах поєднували викладання різних предметів у межах природничої галузі (рис. 40).

Рис. 40. Розподіл відповідей учителів природничої галузі щодо предметів / інтегрованих курсів, які вони викладали у 8 пілотному/-их класі/-ах
Побудовано авторами за даними опитування.

У табл. 11 подано дані щодо використання модельних навчальних програм учителями природничої галузі.

Таблица 11
Розподіл відповідей учителів щодо модельних навчальних програм, які вони використовували в пілотному / -их класі /-ах

Назва модельної навчальної програми	Частка учителів, %
Географія	
«Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Гладковський Р.В., Довгань А.І., Совенко В.В., Даценко Л.М., Назаренко Т.Г., Гільберг Т.Г., Савчук І.Г., Нікитчук А.В., Яценко В.С., Довгань Г.Д., Грома В.Д., Горовий О.В.)	76,3%
«Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Кобернік С. Г., Коваленко Р. Р., Гільберг Т. Г., Даценко Л. М.)	23,7%
Біологія	
«Біологія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Балан П. Г., Кулініч О. М., Юрченко Л. П.)	79,0%
«Біологія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Соболев В. І.)	16,2%
«Біологія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Самойлов А. М., Тагліна О. В., Утевська О. М.)	4,8%
Фізика	
«Фізика. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Кремінський Б. Г., Гельфгат І. М., Божинова Ф. Я., Ненашев І. Ю., Кірюхіна О. О.)	59,8%
«Фізика 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Максимович З. Ю., Білик М. М., Варениця Л. В., Коваль Г. С., Микитеєк О. М., Ординович М. Б., Созанський А. В., Шевців В. Ф.)	23,5%
«Фізика. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Головка М. В., Засекін Д. О., Засекіна Т. М., Крячко І. П., Ляшенко О. І., Мацюк В. М., Мельник Ю. С., Непорожня Л. В., Сіпій В. В.)	16,7%
Хімія	
Модельна навчальна програма «Хімія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор Григорович О. В.)	70,7%
Модельна навчальна програма «Хімія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Лашевська Г. А.)	29,3%

Понад 80 % учителів фізики і три чверті вчителів біології повністю погоджуються із твердженням, що МНП, за якою вони здійснювали освітній процес на рівні 8-го класу, відповідає принципам науковості, системності. Близько 75 % викладачів географії вважають, що програма забезпечує реалізацію академічної свободи вчителя, а майже однакові частки вчителів хімії погодилися, що МНП забезпечує досягнення всіх груп результатів ДСБСО (73,7 %) і цілком відповідає ідеям НУШ (72,7 %). Водночас лише кожен четвертий біолог і по 40 % географів і фізиків констатували, що програма є інноваційною й оригінальною (рис. 41).

Рис. 41. Розподіл відповідей учителів природничої галузі на питання «Наскільки ви погоджуєтесь з наведеними твердженнями щодо МНП, на основі якої ви працювали в пілотному 8-му класі?» за показником «повністю погоджуюся». Побудовано авторами за даними опитування.

Більшість учителів природничої галузі пілотували комплекти, що поєднували навчальний посібник із цифровими ресурсами, причому найвищий показник зафіксовано серед учителів хімії (72,7 %) та фізики (69,6 %). Водночас значна частина педагогів, зокрема кожен четвертий

учитель географії та біології, використовували лише навчальний посібник без додаткових компонентів. Слід відзначити позитивну тенденцію до мінімізації випадків повної відсутності матеріалів (лише 1,0–2,1 %), що свідчить про високий рівень системного забезпечення пілотування на етапі базового предметного навчання (рис. 42).

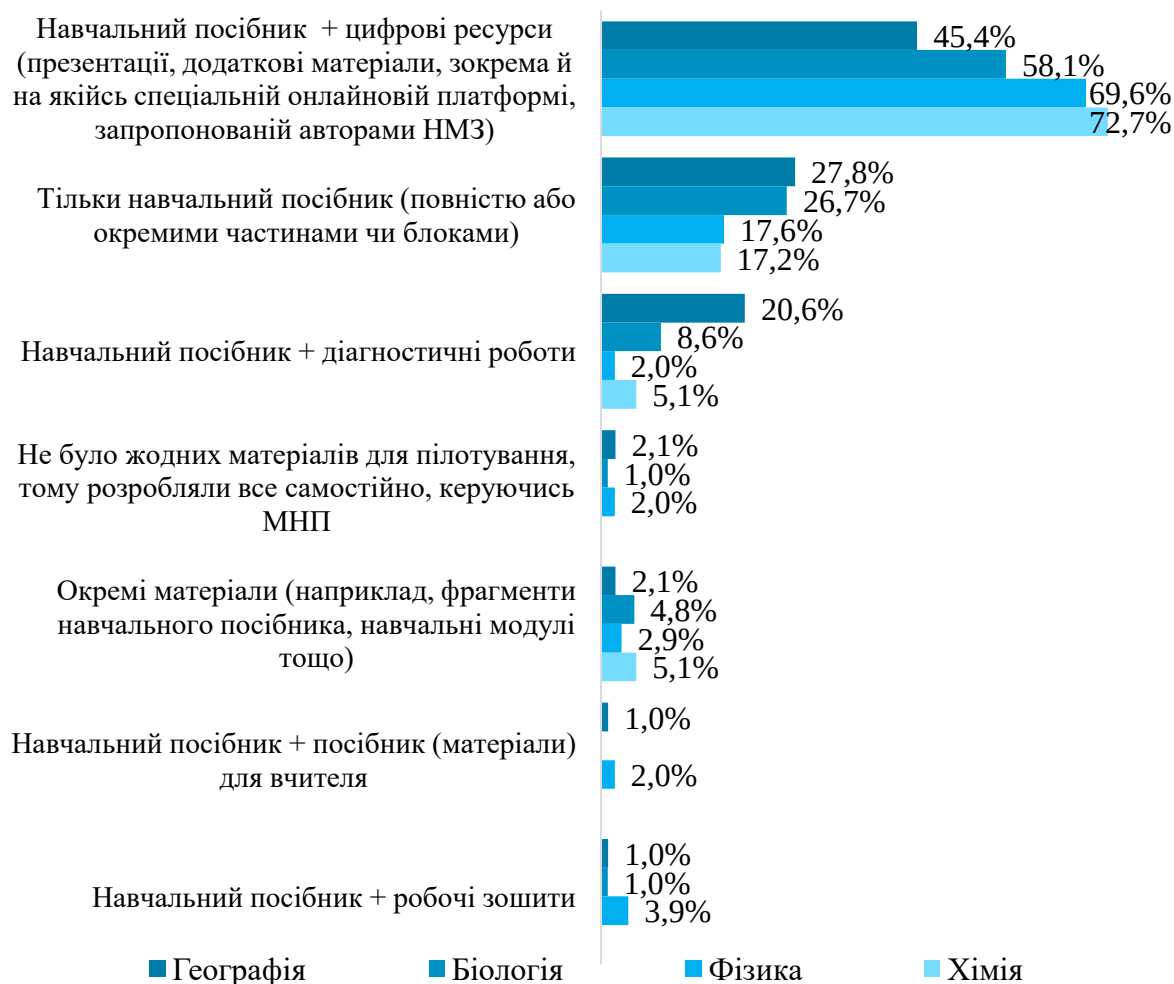

Рис. 42. Розподіл відповідей учителів природничої галузі на питання «Що входило до комплекту навчально-методичного забезпечення (НМЗ), яке ви пілотували на рівні пілотних 8-х класів?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Детальний розподіл відповідей учителів природничої галузі щодо пілотованих / апробованих навчальних посібників за частотою використання подано в табл.12.

Таблиця 12

Розподіл відповідей учителів щодо пілотованих / апробованих навчальних посібників
у 8-х класах (у розрізі навчальних предметів та частки використання)

Назва підручника / посібника	Частка учителів, %
Географія	
«Географія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Гільберг Т.Г., Довгань А.І., Савчук І.Г.).	57,9%
«Географія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Запотоцький С.П., Зінкевич М.В., Совенко В.В., Гілецький Ю.Р., Мозіль О.В.).	13,7%
«Географія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Кобернік С. Г., Коваленко Р. Р.).	11,6%
«Географія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Безуглий В.В., Лисичарова Г.О., Косташук І.І., Дарчук К.В.).	9,5%
«Географія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Грома В.Д., Ільницький І.М., Касіяник І.П., Косик В.М., Скицюк І.В., за науковим редагуванням Топузова О.М.).	3,2%
«Географія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Довгань Г.Д.).	3,2%
«Географія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Бойко В.М., Міхелі С.В.).	1,1%
Біологія	
«Біологія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Балан П.Г., Козленко О.Г., Кулініч О.М., Юрченко Л.П., Остапченко Л.І.).	72,1%
«Біологія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Соболев В.І.).	15,4%
«Біологія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Тагліна О.В., Самойлов А.М., Утевська О.М., Довгаль Л.В.).	4,8%
«Біологія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Задорожний К.М., Ягенська Г.В., Павленко О.А., Додь В.В.).	3,8%
«Біологія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Горобець Л.В., Кокар Н.В., Кравець І.В., Лойош Г.П., Глодан О.Я.).	2,9%
«Біологія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. (авт. Міщук Н.Й., Жирська Г.Я., Степанюк А.В., Барна Л.С.).	1,0%
Фізика	
«Фізика» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Бар'яхтар В.Г., Божинова Ф.Я., Довгий С.О., Кірюхін М.М., Кірюхіна О.О.; за редакцією Довгого С.О.).	70,0%
«Фізика» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Максимович З.Ю., Варениця Л.В., Коваль Г.С., Микитеєк О.М., Ординович М.Б., Шевців В.Ф.).	17,0%
«Фізика» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Засекіна Т.М., Гвоздецький М.С.).	13,0%
Хімія	
«Хімія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Григорович О.В., Недоруб О.Ю.).	65,7%
«Хімія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Лашевська Г.А.).	23,2%
«Хімія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Мідак Л.Я., Кузишин О.В., Пахомов Ю.Д., Буждиган Х.В.).	5,1%
«Хімія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Попель П.П., Крикля Л.С.).	5,1%

Назва підручника / посібника	Частка учителів, %
«Хімія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Ярошенко О.Г., Коршевнік Т.В.).	1,0%

Більшість учителів усіх природничих дисциплін (від 68,3 % у біологів до 86,3 % у географів) отримували навчально-методичні матеріали поетапно, за частинами. Для вчителів фізики та біології також була характерною певна інтенсивність оперативного надходження матеріалів «з тижня на тиждень» або щомісяця, тоді як повний комплект посібника відразу отримала лише незначна частка педагогів (2,1–4,8 %) (рис. 43).

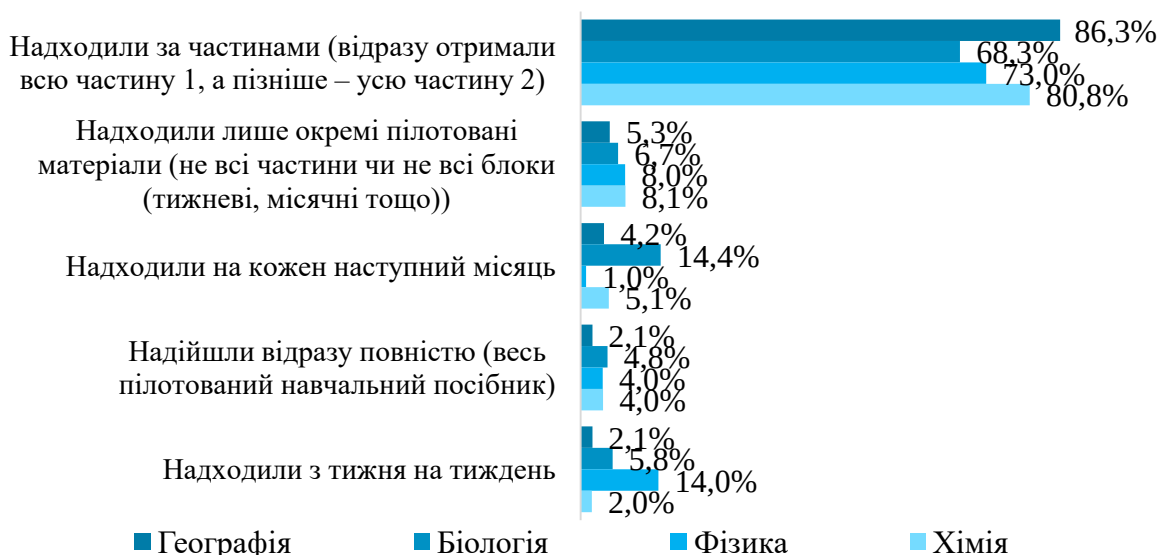

Рис. 43. Розподіл відповідей учителів природничої галузі на питання «Як здебільшого впродовж цього навчального року надходили навчально-методичні матеріали, які ви пілотовали / апробували на рівні 8-го класу?». Побудовано авторами за даними опитування.

Аналіз формату отримання навчальних матеріалів свідчить про домінування цифрового контенту: для більшості вчителів природничої галузі (від 55,6 % у хімії до 80,8 % у біології) пілотовані посібники були доступні виключно або переважно в електронному вигляді. Водночас помітною є галузева специфіка, адже вчителі фізики (37,0 %) та хімії (44,4 %) частіше за колег мали доступ до паперових версій матеріалів (сумарно за категоріями «тільки в паперовому» та «здебільшого в паперовому») (рис. 44).

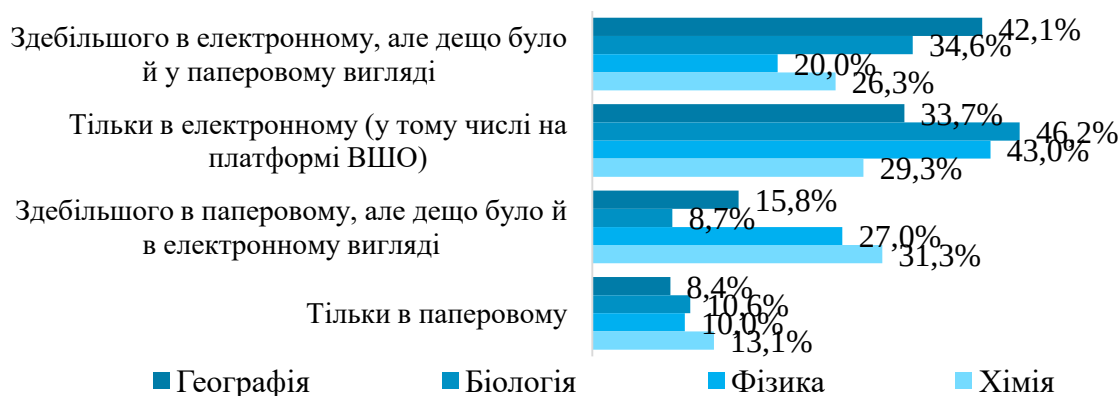

Рис. 44. Розподіл відповідей учителів природничої галузі на питання «У якому вигляді ви отримували впродовж 2024/2025 н. р. пілотований /апробований навчальний посібник (чи окремі матеріали)?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Аналіз інтенсивності використання апробованих ресурсів свідчить про високий ступінь довіри до авторських концепцій: понад 60 % учителів географії, біології та фізики використовували посібники в повному обсязі. Дещо інша ситуація спостерігається у викладанні хімії, де частка повної реалізації матеріалів є найнижчою (50,5 %), натомість фіксується вищий рівень залучення альтернативного контенту або вибіркового використання складників НМЗ. Такий розподіл показників може бути зумовлений як специфікою структурування змісту навчання хімії, так і потребою в адаптації матеріалів до наявної матеріально-технічної бази закладів освіти (рис. 45).

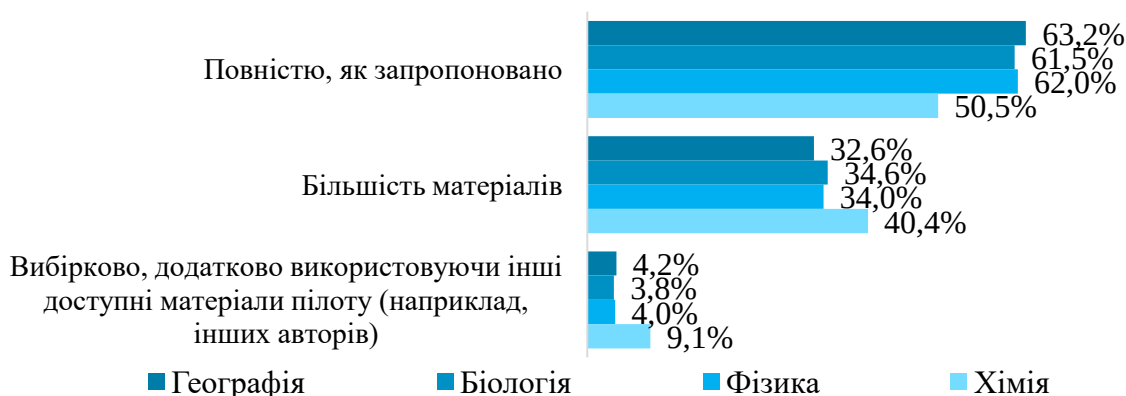

Рис. 45. Розподіл відповідей учителів природничої галузі на питання «У якому обсязі ви використовували матеріали навчального посібника, який пілотували / апробували у 8-му класі?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Результати оцінювання пілотованих матеріалів за 10-бальною шкалою свідчать про їхню високу відповідність принципам НУШ, оскільки найбільші частки відповідей учителів зосереджені в діапазоні 8–10 балів. Зокрема, найвищий бал (10 балів) поставили 44,0 % учителів фізики, тоді як серед учителів географії (37,9 %), хімії (34,3 %) та фізики (33,0 %) найбільш частотним виявився показник у 9 балів. Для вчителів біології домінуючою стала оцінка у 8 балів (32,7 %) (рис. 46).

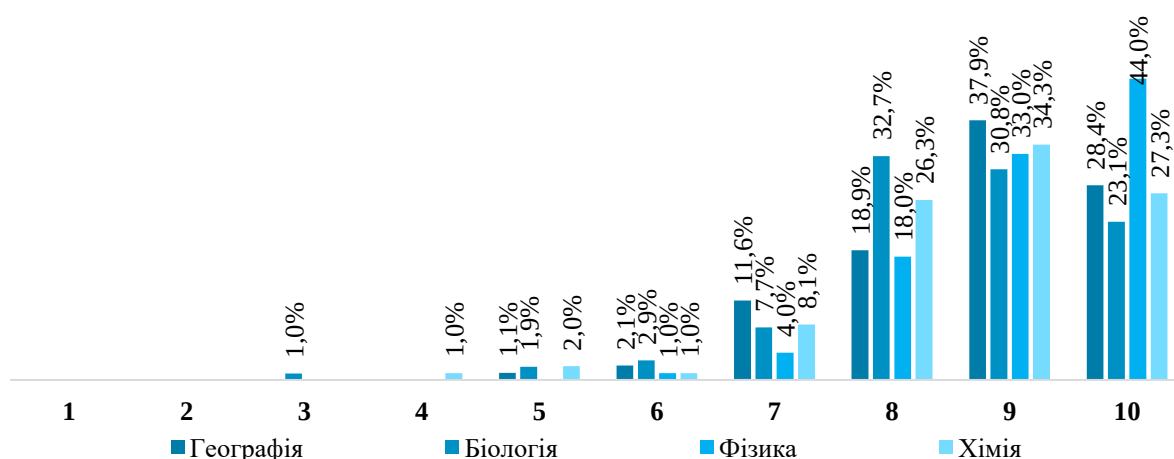

Рис. 46. Розподіл відповідей учителів природничої галузі на питання «Оцініть відповідність принципам НУШ пілотованих / апробованих вами матеріалів на рівні 8-х класів за 10-бальною шкалою, де 1 – зовсім не відповідають НУШ, 10 – цілком відповідають НУШ».

Побудовано авторами за даними опитування.

Загалом більшість учителів природничої освітньої галузі долучилися до апробації підручників: найвищий показник зафіксовано серед учителів географії, найнижчий – фізики (рис. 47).

Рис. 47. Частка вчителів природничої галузі, які взяли участь в апробації підручників для 8-х класів (УІРО, платформа ВШО) за навчальними предметами та інтегрованим курсом.

Побудовано авторами за даними опитування.

За відповідями учителів природничої галузі, які брали участь в апробації, переважає думка, що нова процедура суттєво покращить якість

підручників НУШ: сумарна частка позитивних відповідей («швидше так» і «швидше так, ніж ні») становить від 80,5% (географія) до 86,6% (фізика). Найбільш виражену впевненість у позитивних змінах демонструють учителі фізики (варіант «швидше так» – 58,3%), тоді як викладачі географії та біології дещо частіше виявляють невпевненість, обираючи відповідь «складно сказати» (12,5% та 10,8% відповідно) (рис. 48).

Рис. 48. Розподіл відповідей учителів природничої галузі на питання «*Чи запровадження нової процедури апробації підручників зможе істотно покращити якість підручників і зробити їх такими, що відповідають ідеям НУШ?*». Побудовано авторами за даними опитування.

Готовність брати участь в апробації підручників наступного навчального року висловлює значна частина педагогів, причому серед учителів фізики цей показник збігається з рівнем очікувань і сягає 86,6%. У вчителів хімії та географії рівень потенційної участі становить 80,2% та 76,4% відповідно. Найменш консолідованою є позиція вчителів біології, серед яких сумарна готовність долучитися до процесу є найнижчою в галузі (64,8%), а частка тих, хто вагається, – найвищою (13,5%) (рис. 49). Висока фактична залученість учителів природничої галузі до апробації підкріплюється їхніми очікуваннями щодо покращення якості навчальної літератури, проте помітна різниця в готовності до подальшої участі (від 86,6% у фізиків до 64,8% у біологів) вказує на неоднакову мотивацію всередині галузі.

Рис. 49. Розподіл відповідей учителів природничої галузі на питання «*Чи погодитеся ви брати участь в апробації підручників, організованій УІРО, наступного навчального року?*».

Побудовано авторами за даними опитування.

Технологічна галузь

Серед учителів – респондентів дослідження – педагоги технологічної галузі освіти становлять загалом 7,5 %, серед них понад 50 % здійснювали освітній процес у пілотних класах за модельною навчальною програмою «Технології. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Ходзицька І. Ю. та інші). Детальний розподіл щодо модельних навчальних програм, якими послуговувалися вчителі, подано в табл. 13.

Таблиця 13

Розподіл відповідей учителів щодо модельних навчальних програм, які вони використовували в пілотному / -их класі /-ах

Назва модельної навчальної програми	Частка учителів, %
«Технології. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Ходзицька І. Ю., Горобець О. В., Медвідь О. Ю., Пасічна Т. С., Приходько Ю. М.)	81,7%
«Технології. 7–9 клас» для закладів загальної середньої освіти (авт. Туташинський В. І.)	7,6%
«Технології. 7–9 клас» для закладів загальної середньої освіти (авт. Мачача Т. С.)	6,9%
Модельна навчальна програма «Технології. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Гащак В. М.)	3,8%

Оцінювання модельних навчальних програм (МНП) учителями предмета «Технології» у 8-х пілотних класах продемонструвало їхню високу функціональність у забезпеченні академічної свободи (79,4%). Педагоги переважно солідарні в тому, що програмний зміст дозволяє послідовно досягати очікуваних результатів навчання (72,5%) та загалом відповідає ціннісним орієнтирам НУШ (70,2%). Водночас за параметрами інноваційності та науковості МНП отримали помірніші оцінки (55,7% та 67,2% відповідно), що вказує на запит професійної спільноти щодо глибшої модернізації змісту. Більше ніж 55 % опитаних вбачає у поточних програмах значну спадкоємність із попередніми редакціями, проте визнає їхню здатність забезпечувати реалізацію вимог Державного стандарту. Таким чином, технологічна освіта в пілоті демонструє баланс між традиційним підходом і новими вимогами до автономії вчителя (рис. 50).

Рис. 50. Розподіл відповідей учителів технологічної галузі на питання «*Наскільки ви погоджуєтесь з наведеними твердженнями щодо МНП, на основі якої ви працювали в пілотному 8-му класі?*» за показником «повністю погоджуюся». Побудовано авторами за даними опитування.

Майже половина вчителів технологій (46,6 %) використовували комплекти, які поєднували навчальний посібник із цифровими ресурсами та авторськими онлайн-платформами. Значна частина педагогів (28,2 %) працювала виключно з навчальними посібниками, водночас майже кожен

десятий учитель (9,9 %) самостійно розробляв матеріали на основі модельної навчальної програми через повну відсутність готового забезпечення (рис. 51).

Рис. 51. Розподіл відповідей учителів технологічної галузі на питання «Що входило до комплекту навчально-методичного забезпечення (НМЗ), яке ви пілотували на рівні пілотних 8-х класів?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Детальний розподіл відповідей учителів природничої галузі щодо пілотованих / апробованих навчальних посібників за частотою використання подано табл. 14.

Таблиця 14

Розподіл відповідей учителів щодо пілотованих / апробованих навчальних посібників у 8-х класах (у розрізі навчальних предметів та частки використання)

Назва підручника/посібника	Частка учителів, %
«Технології» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Ходзицька І.Ю., Горобець О.В., Медвідь О.Ю., Пасічна Т.С., Приходько Ю.М., Палійчук М.Д.).	84,7%
«Технології» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Біленко О.В., Пелагейченко М.Л.).	11,0%
«Технології» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Терещук А.І., Кліщ О.М., Мороз О.О.).	4,2%

Більшість учителів технологічної галузі (62,7 %) отримували навчально-методичні матеріали поетапно, за частинами (спочатку першу, згодом – другу). Водночас 16,9 % опитаних отримали весь пілотований навчальний посібник відразу повністю, а 13,6 % респондентів констатували надходження лише окремих фрагментів чи блоків матеріалів. Частки вчителів, яким матеріали надходили щомісяця або щотижня, є найменшими і становлять 4,2 % та 2,5 % відповідно (рис. 51).

Рис. 51. Розподіл відповідей учителів технологічної галузі на питання «Як здебільшого впродовж цього навчального року надходили навчально-методичні матеріали, які ви пілотували на рівні 8-го класу?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Щодо формату отримання навчальних посібників у технологічній галузі, то найбільша частка вчителів (30,5 %) зазначила, що отримувала

матеріали здебільшого в електронному вигляді з незначними вкрапленнями паперових носіїв. Водночас понад чверть опитаних (26,3 %) працювали виключно з паперовими виданнями, тоді як тільки в електронному форматі посібники надійшли до 22,9 % педагогів (рис. 52).

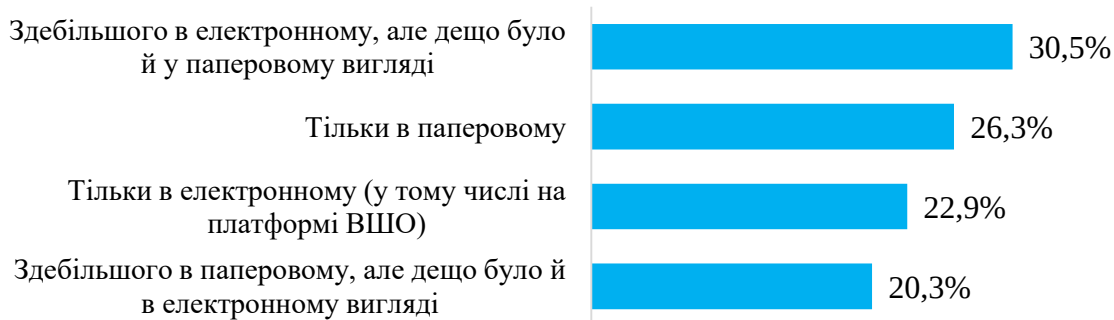

Рис. 52. Розподіл відповідей учителів технологічної галузі на питання «У якому вигляді ви отримували впродовж 2023/2024 навчального року пілотований навчальний посібник (чи окремі матеріали)».

Побудовано авторами за даними опитування.

Найбільша частка вчителів технологічної галузі (58,5 %) використовувала більшість матеріалів пілотованого навчального посібника. Чверть педагогів залучала додатковий контент інших авторів пілоту. Найменша група респондентів (16,1 %) застосовувала матеріали в повному обсязі (рис. 53).

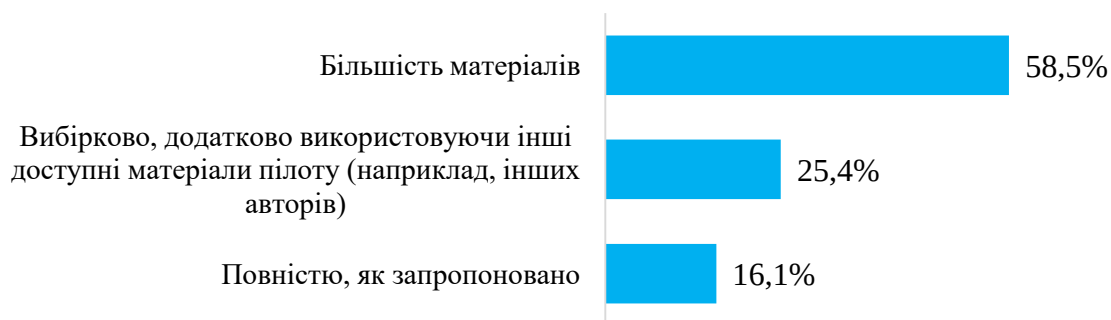

Рис. 53. Розподіл відповідей учителів технологічної галузі на питання «У якому обсязі ви використовували матеріали навчального посібника, який пілотували у 8-му класі?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Майже третина вчителів технологічної галузі за 10-бальною шкалою оцінила відповідність пілотованих матеріалів принципам НУШ на дев'ять балів, а також майже однакові частки педагогів – на вісім (26,3 %) і десять (24,6 %) (рис. 54).

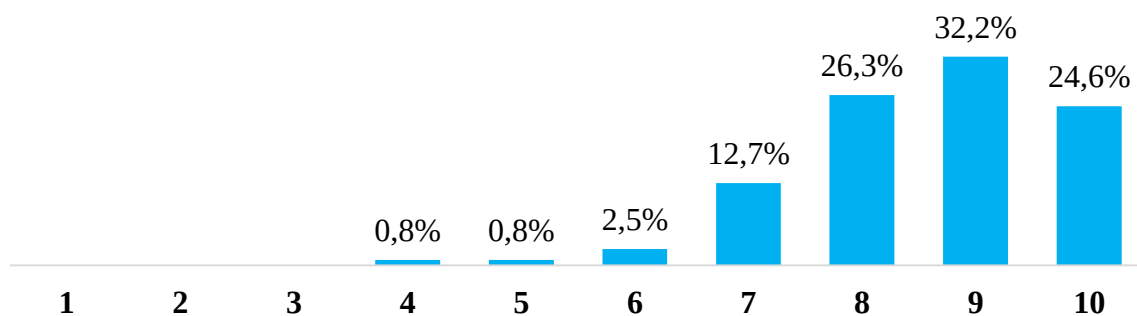

Рис. 54. Розподіл відповідей учителів технологічної галузі на питання «Оцініть відповідність принципам НУШ пілотованих вами матеріалів на рівні 8-х класів за 10-бальною шкалою, де 1 – зовсім не відповідають НУШ, 10 – цілком відповідають НУШ».

Побудовано авторами за даними опитування.

Серед учителів технологічної освітньої галузі близько 60 % (68 осіб) брали участь в апробації підручників, яку організовував і супроводжував УІРО. Більшість учителів технологій позитивно оцінюють потенціал нової процедури апробації: сумарно 83,8% респондентів вважають, що вона зможе суттєво покращити якість підручників та їх відповідність ідеям НУШ. При цьому половина опитаних висловлюють однозначну впевненість у позитивному результаті («швидше так»), тоді як частка скептичних відповідей є мінімальною і не перевищує 6%. Кожен десятий педагог поки не визначився з оцінкою впливу апробації на якість навчальних матеріалів (рис. 55).

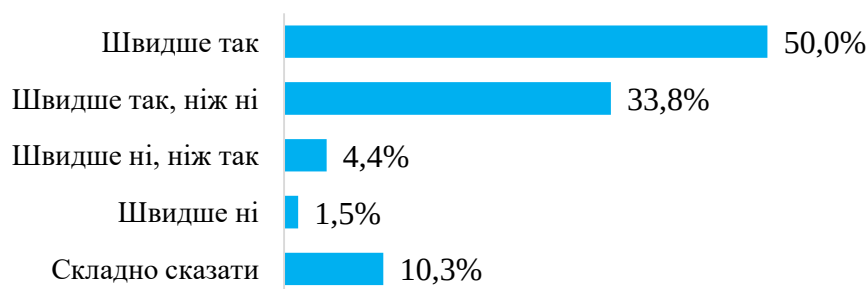

Рис. 55. Розподіл відповідей учителів технологічної галузі на питання «Чи запровадження нової процедури апробації підручників зможе істотно покращити якість підручників і зробити їх такими, що відповідають ідеям НУШ?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Готовність педагогів-технологів до практичної участі в апробації наступного навчального року є високою та сумарно становить 85,3%.

Кількість тих, хто планує долучитися до процесу, майже повністю збігається з рівнем позитивних очікувань від реформи. Прямую відмову від участі зафіксовано лише у 5,9% опитаних, що свідчить про високий рівень професійної відповідальності та зацікавленості у формуванні якісного контенту для технологічної галузі (рис. 56). Високий показник готовності вчителів технологій до апробації на тлі низького рівня скептицизму підтверджує запит фахівців галузі на оновлення навчальної літератури та їхню згоду стати активними учасниками цього процесу.

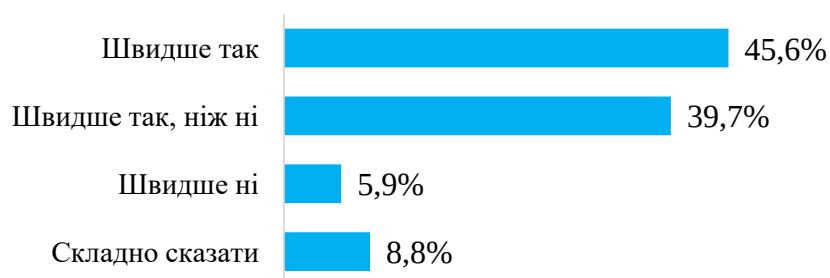

Рис. 56. Розподіл відповідей учителів технологічної галузі на питання «*Чи погодитеся ви брати участь в апробації підручників, організованій УІРО, наступного навчального року?*».

Побудовано авторами за даними опитування.

Інформатична галузь

Частка вчителів інформатичної галузі становить 12,9% від усіх учителів – респондентів дослідження, серед них понад 55 % користується модельною навчальною програмою «Інформатика. 7-9 клас» для закладів загальної середньої освіти (авт. Ривкінд Й. Я. та ін.) (табл. 15).

Таблиця 15

Розподіл відповідей учителів щодо модельних навчальних програм, які вони використовували в пілотному / -их класі /-ах

Назва модельної навчальної програми	Частка учителів, %
Модельна навчальна програма «Інформатика. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Ривкінд Й. Я., Лисенко Т. І., Чернікова Л. А., Шакотько В. В.)	56,1%
Модельна навчальна програма «Інформатика. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Пасічник О. В., Козак Л. З., Ворожбит А. В.)	16,6%

Назва модельної навчальної програми	Частка учителів, %
Модельна навчальна програма «Інформатика. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Завадський І. О., Коршунова О. В., Твердохліб І. А.)	13,4%
Модельна навчальна програма «Інформатика. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Морзе Н. В., Барна О. В.)	8,9%
Модельна навчальна програма «Інформатика. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Бондаренко О. О., Ластовецький В. В., Пилипчук О. П., Шестопапов Є. А.)	5,1%

За оцінками вчителів інформатики пілотних 8-х класів, модельні навчальні програми (МНП) демонструють стабільно високу відповідність ідеям НУШ і вимогам Державного стандарту (по 65,6%). Значна частка педагогів відзначає здатність програм забезпечувати реалізацію академічної свободи (64,3%) та їхню наукову системність (63,1%). Водночас лише 51,6% опитаних вважають МНП інноваційними, що корелює з думкою майже половини вчителів (49,0%) про значну подібність нового змісту до попередніх навчальних програм. Дещо нижчим є рівень повної згоди щодо можливості послідовного досягнення очікуваних результатів (59,9%), що вказує на потребу в методичному доопрацюванні логіки викладання. У цілому, інформатична галузь демонструє збалансоване ставлення до програм, де акцент зміщується з оригінальності змісту на його відповідність освітнім стандартам (рис. 57).

Рис. 57. Розподіл відповідей учителів інформатичної галузі на питання «*Наскільки ви погоджуєтесь з наведеними твердженнями щодо МНП, на основі якої ви працювали в пілотному 8-му класі?*» за показником «повністю погоджуюся».

Побудовано авторами за даними опитування.

У складі навчально-методичного забезпечення інформатичної галузі домінує поєднання навчального посібника з цифровими ресурсами та спеціалізованими онлайновими платформами, про що зазначили 54,8 % учителів. Майже чверть опитаних (22,9 %) працювали лише з навчальним посібником, тоді як використання додаткових компонентів, як-от: діагностичних робіт (6,4 %) чи посібників для вчителя (1,9 %), – було менш поширеним. Частка педагогів, які повністю самостійно розробляли матеріали через відсутність забезпечення, є низькою і становить 3,8 %.

(рис. 58).

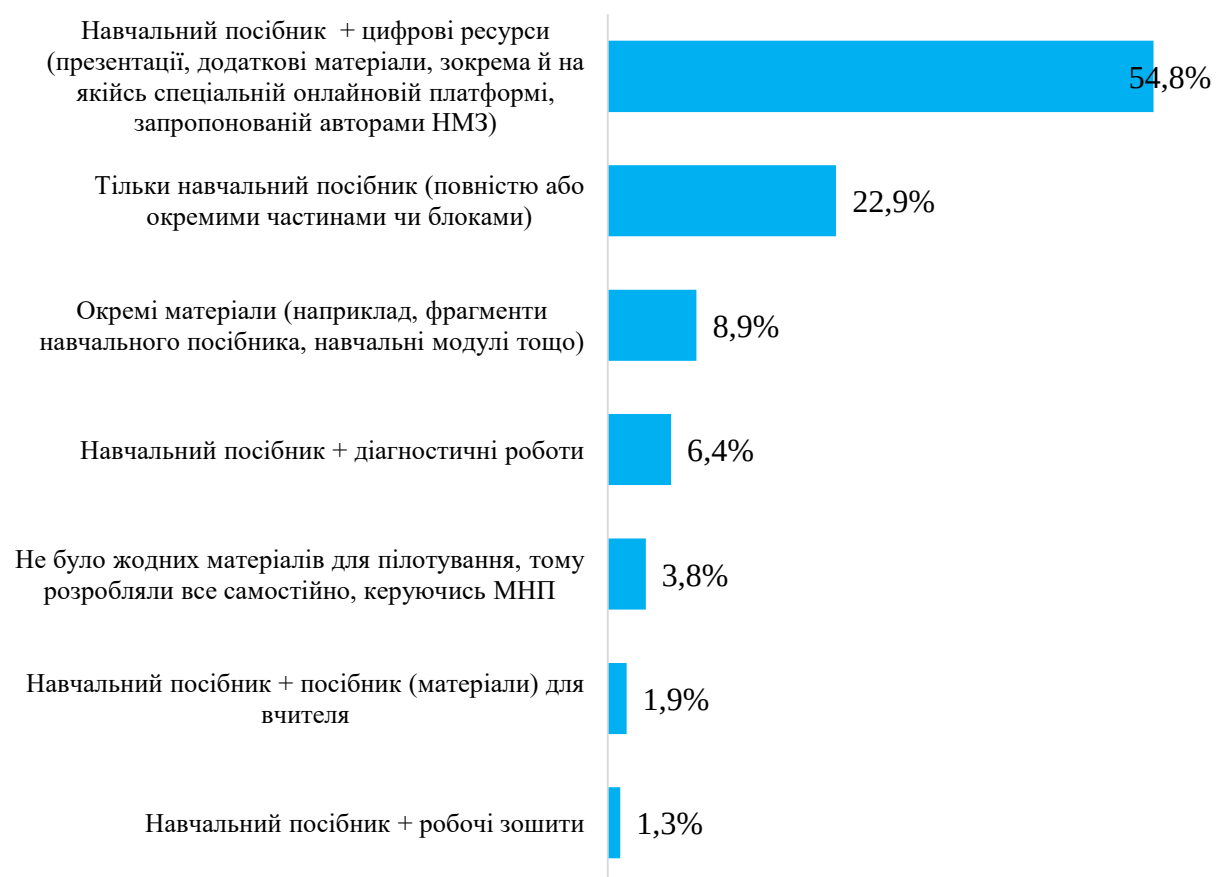

Рис. 58. Розподіл відповідей учителів інформатичної галузі на питання «*Що входило до комплекту навчально-методичного забезпечення (НМЗ), яке ви пілотували на рівні пілотних 8-х класів?*».

Побудовано авторами за даними опитування.

Найбільша частка учителів інформатики пілотували навчальні матеріали (проект підручника) «Інформатика» (авт. Ривкінд Й. Я. та ін.) (табл. 16).

Таблиця 16

Розподіл відповідей учителів щодо пілотованих / апробованих навчальних посібників у 8-х класах (у розрізі навчальних предметів та частки використання)

Назва підручника/посібника	Частка учителів, %
«Інформатика» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В.)	57,6%
«Інформатика» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Джон Ендрю Біос)	11,9%
«Інформатика» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Коршунова О.В., Завадський І.О.)	11,9%
«Інформатика» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Бондаренко О.О., Ластовецький В.В., Пилипчук О.П., Шестопапов Є.А.)	7,3%
«Інформатика» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Морзе Н.В., Барна О.В.)	6,6%
«Інформатика» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Тріщук І.В., Лазарець О.Ю.)	4,6%

За відповідями близько 70 % учителів інформатики, навчально-методичні матеріали надходили за частинами, а кожен десятий отримав одразу весь пілотований посібник (рис. 59).

Рис. 59. Розподіл відповідей учителів інформатичної галузі на питання «Як здебільшого впродовж цього навчального року надходили навчально-методичні матеріали, які ви пілотували / апробували на рівні 8-го класу?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Понад 60 % учителів інформатичної галузі впродовж навчального року отримували пілотований навчальний посібник або окремі матеріали тільки в електронному вигляді (рис. 60).

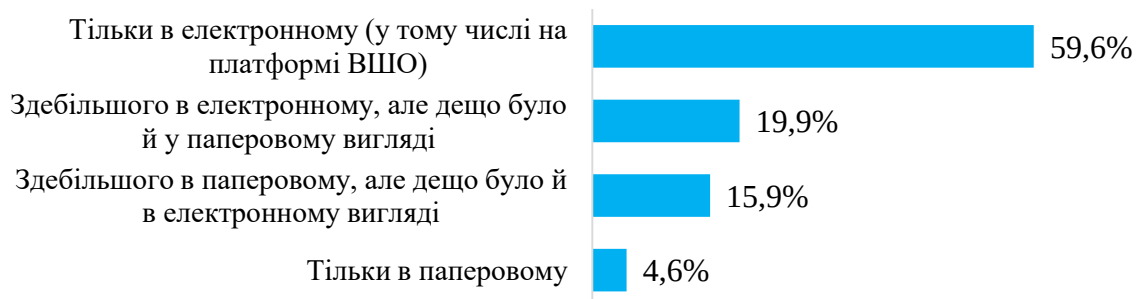

Рис. 60. Розподіл відповідей учителів інформатичної галузі на питання «У якому вигляді ви отримували впродовж 2024/2025 н. р. пілотований /апробований навчальний посібник (чи окремі матеріали)?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Щодо обсягу використання матеріалів пілотованих навчальних посібників, то близько половини вчителів інформатики користувалися більшістю запропонованих матеріалів і трохи більше ніж третина – повністю, як запропоновано авторами (рис. 61).

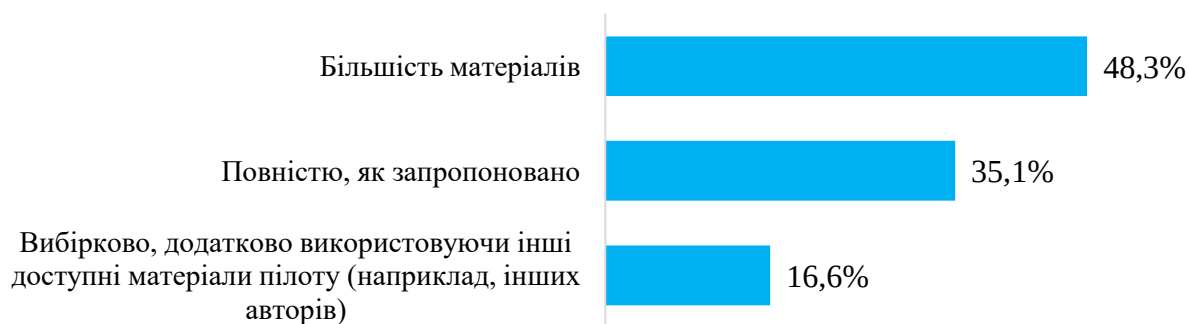

Рис. 61. Розподіл відповідей учителів інформатичної галузі на питання «У якому обсязі ви використовували матеріали навчального посібника, який пілотували /апробували у 8-му?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Майже однакові частки учителів інформатичної галузі за 10-бальною шкалою оцінили відповідність пілотованих матеріалів принципам НУШ на рівні восьми (32,8 %) і дев'яти (33,1 %) балів, а кожен п'ятий респондент – найвищим балом (рис. 62).

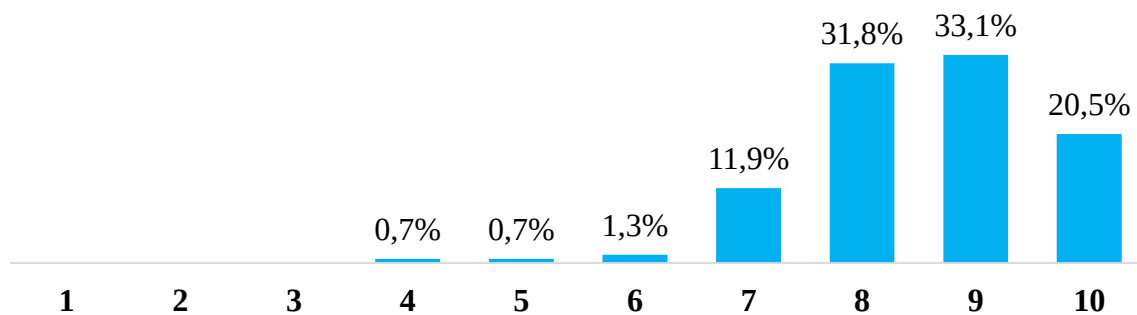

Рис. 62. Розподіл відповідей учителів інформатичної галузі на питання «Оцініть відповідність принципам НУШ пілотованих / апробованих вами матеріалів на рівні 8-х класів за 10-бальною шкалою, де 1 – зовсім не відповідають НУШ, 10 – цілком відповідають НУШ».

Побудовано авторами за даними опитування.

До апробації підручників для 8-го класу долучилося близько 60 % учителів (86 осіб) інформатичної галузі. Більшість учителів інформатики підтримують запровадження нової процедури апробації, сумарно оцінюючи її потенціал у 76,7%. Попри високий рівень довіри, у галузі зафіксовано значну частку педагогів (16,3%), які не змогли визначитися з відповіддю, що є одним із найвищих показників невизначеності серед інших галузей. Водночас прямий скептицизм щодо покращення якості підручників через апробацію висловили лише 7,0% респондентів (рис. 63).

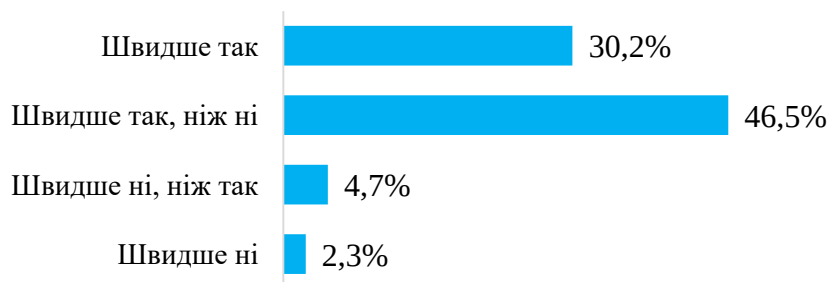

Рис. 63. Розподіл відповідей учителів інформатичної галузі на питання «Чи запровадження нової процедури апробації підручників зможе істотно покращити якість підручників і зробити їх такими, що відповідають ідеям НУШ?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Готовність інформатиків до практичної залученості наступного року є помірною і сумарно становить 66,3%. Порівняно з іншими галузями тут спостерігається вищий рівень відмов або вагань: 20,9% опитаних схиляються до того, щоб не брати участь в апробації, а ще 12,8% обрали

варіант «складно сказати». Це вказує на наявність певного розриву між загальним схваленням реформи й особистою готовністю вчителів до виконання додаткових процедур експертизи (рис. 64). Хоча три чверті вчителів інформатики вірять у позитивний вплив апробації на якість підручників, фактична готовність до участі в ній є на 10% нижчою, що свідчить про наявність стримувальних факторів, а отже, це питання потребує додаткового дослідження.

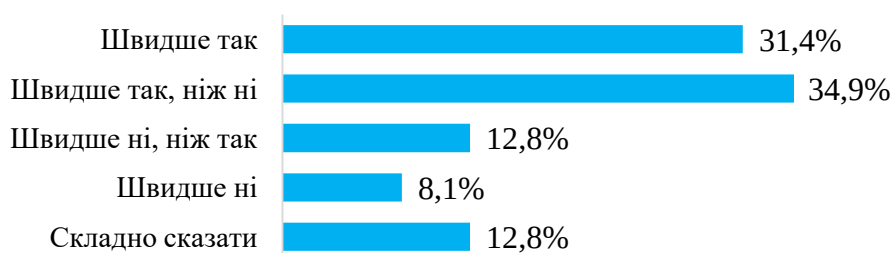

Рис. 64. Розподіл відповідей учителів інформатичної галузі на питання «*Чи погодитесь ви брати участь в апробації підручників, організованій УІРО, наступного навчального року?*».

Побудовано авторами за даними опитування.

Соціальна і здоров'язбережувальна галузь

Серед учасників опитування 5,7 % учителів соціальної і здоров'язбережувальної галузі. Понад 70 % викладають інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут», а майже однакові частки респондентів – інтегрований курс «Підприємливість і фінансова грамотність» й обидва інтегровані курси в межах цієї освітньої галузі (рис. 65).

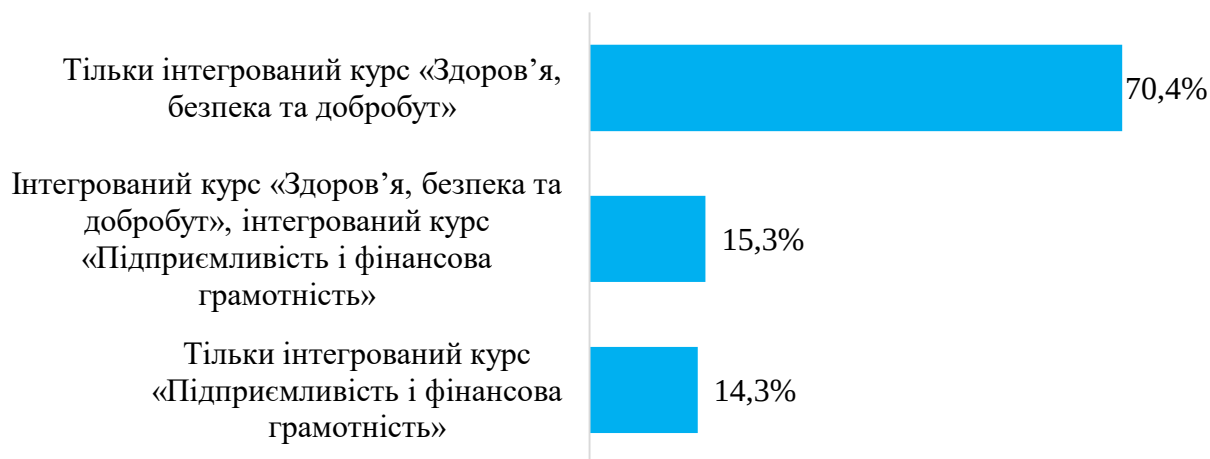

Рис. 65. Розподіл відповідей учителів соціальної і здоров'язбережувальної галузі щодо інтегрованих курсів, які вони викладали у 8 пілотному/-их класі/-ах
Побудовано авторами за даними опитування.

У табл. 17 подано детальну інформацію щодо навчальних модельних програм, якими вчителі соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі послуговувалися в пілотних 8-х класах.

Таблиця 17
Розподіл відповідей учителів щодо модельних навчальних програм, які вони використовували в пілотному / -их класі /-ах

Назва модельної навчальної програми	Частка учителів, %
Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	
«Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Андрук Н. В., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л.)	55,8%
«Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Шиян О. І., Дяків В. Г., Седоченко А. Б., Страшко С. В.)	29,1%
«Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Гущина Н. І., Василяшко І. П.)	7,0%
«Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Василенко С. В., Колотій Л. П.)	4,7%
«Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Беспалко І. В., Войтицька Л. В., Тригуб О. В., Ролік В. А.)	3,5%
Інтегрований курс «Підприємництво і фінансова грамотність»	
«Підприємництво і фінансова грамотність. 8-9 класи » для закладів загальної середньої освіти (авт. Беспалко І. В., Войтицька Л. В., Тригуб О. В., Ролік В. А.)	60,7%
«Підприємництво і фінансова грамотність. 8-9 класи » для закладів загальної середньої освіти (авт. Кузнєцова А. Я., Довгань А. І., Часнікова О. В., Шніцер О. П., Тригуб О. В., Гірченко Т. Д., Шабанова О. В., Харченко А. М., Нагайчук Н. Г.)	25,0%
«Підприємництво і фінансова грамотність. 8-9 класи » для закладів загальної середньої освіти (авт. Панченко С. Ю.)	14,3%

За оцінками вчителів 8-х пілотних класів, модельні навчальні програми (МНП) цієї галузі демонструють високий адаптивний потенціал, особливо в частині реалізації академічної свободи, де показник для курсу «Підприємливість і фінансова грамотність» сягнув 96,4%. Понад 84% респондентів обох курсів підтверджує повну відповідність програм ідеям НУШ, проте сприйняття їхньої інноваційності прямо залежить від новизни самого предмета: новий курс фінансової грамотності педагоги вважають суттєво оригінальнішим (78,6%), ніж оновлений курс «Здоров'я, безпека та добробут» (65,1%). Прикметно, що близько 60% учителів в обох напрямках вбачають у змісті МНП значну спадкоємність із попередніми програмами, що у випадку зі здоров'язбережувальним курсом може свідчити про збереження традиційної бази «Основ безпеки життєдіяльності». Водночас інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут» отримав вищу оцінку (86,0%) щодо здатності забезпечити досягнення абсолютно всіх груп результатів навчання за Держстандартом. У цілому, галузь демонструє гармонійне поєднання змістової наступності з новими інструментами педагогічної автономії (рис. 66).

Рис. 66. Розподіл відповідей учителів соціальної і здоров'язбережувальної галузі на питання «Наскільки ви погоджуєтесь з наведеними твердженнями щодо МНП, на основі якої ви працювали в пілотному 8-му класі?» за показником «повністю погоджуюся».

Побудовано авторами за даними опитування.

Більшість (від 73,3 % до 71,4 %) учителів отримали для пілотування комплект навчально-методичних матеріалів з навчальним посібником і цифровими ресурсами, а кожен четвертий учитель інтегрованого курсу «Підприємливість і фінансова грамотність» – тільки навчальний посібник (рис. 67).

Рис. 67. Розподіл відповідей учителів соціальної і здоров'язбережувальної галузі на питання «Що входило до комплекту навчально-методичного забезпечення (НМЗ), яке ви пілотували на рівні пілотних 8-х класів?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Детальний розподіл часток учителів щодо пілотованих / апробованих навчальних підручників подано в табл. 18.

Таблиця 18
Розподіл відповідей учителів щодо пілотованих / апробованих навчальних посібників у 8-х класах (у розрізі навчальних предметів та частки використання)

Назва підручника/посібника	Частка учителів, %
Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	
«Здоров'я, безпека та добробут» підручник інтегрованого курсу для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Хомич О.Л., Лаврентьєва І.В., Андрук Н.В.).	50,6%

Назва підручника/посібника	Частка учителів, %
«Здоров'я, безпека та добробут» підручник інтегрованого курсу для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Шиян О.І., Дяків В.Г., Седоченко А.Б., Тагліна О.В.).	27,7%
«Здоров'я, безпека та добробут» підручник інтегрованого курсу для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Гущина Н.І., Василяшко І.П., за ред. Бойченко Т.С.).	8,4%
«Здоров'я, безпека та добробут» підручник інтегрованого курсу для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Василенко С.В., Колотій Л.П.).	4,8%
«Здоров'я, безпека та добробут» підручник інтегрованого курсу для 8 класу закладів загальної середньої освіти. (авт. Задорожна Л.В., Присяжнюк Л.А., Голюк О.А., Грошовенко О.П., Беззубченко О.А., Балабанова Н.В.).	4,8%
«Здоров'я, безпека та добробут» підручник інтегрованого курсу для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Поліщук Н.М., Поліщук П.П.).	3,6%
Інтегрований курс «Підприємництво і фінансова грамотність»	
«Підприємництво і фінансова грамотність» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Ролік В.А., Войтицька Л.В., Тригуб О.В.).	32,1%
«Підприємництво і фінансова грамотність» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Гільберг Т.Г., Суховій О.В.).	28,6%
«Підприємництво і фінансова грамотність» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Пластун О.Л., Панченко С.Ю., Оверко В.П.).	14,3%
«Підприємництво і фінансова грамотність» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Теплов С.В.).	14,3%
«Підприємництво і фінансова грамотність» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Кузнецова А.Я., Сидорова О.В., Нагайчук Н.Г., Часнікова О.В., Довгань А.І., Слобода Л.Я., Дунас Н.В., Письменний В.В., Синя І.А., Наконечна Г.М., Нечепурна Я.Б., Слюсар Д.Г., Кодак Н.І., Дяченко С.В., Стеців І.Р., Шніцер О.П.)	7,1%
«Підприємництво і фінансова грамотність» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. І. Б. Стеценко, О. О. Андрусич).	3,6%

Більшість учителів соціальної і здоров'язбережувальної галузі отримували навчально-методичні матеріали поетапно, за частинами, про що зазначили 63,9 % викладачів інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» та 53,6 % – «Підприємливості і фінансової грамотності». Для останнього курсу характерним є вищий показник регулярного надходження матеріалів щомісяця (21,4 %) та щотижня (14,3 %), тоді як повний комплект посібника відразу надійшов лише 7,1 % учителів цього інтегрованого курсу. У викладанні курсу «Здоров'я, безпека та добробут» частка отримання матеріалів відразу в повному обсязі була вдвічі вищою і становила 14,5 % (рис. 68).

Рис. 68. Розподіл відповідей учителів соціальної і здоров'язберезувальної галузі на питання «Як здебільшого впродовж цього навчального року надходили навчально-методичні матеріали, які ви пілотували и / апробували на рівні 8-го класу?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Більше ніж половина вчителів інтегрованих курсів «Здоров'я, безпека та добробут» (60,2 %) та «Підприємливість і фінансова грамотність» (50,0 %) отримували матеріали виключно в електронному вигляді. Значна частина педагогів також зазначила, що контент надходив здебільшого в електронній формі з незначними паперовими компонентами (21,7 % та 39,3 % відповідно). Частка вчителів, які працювали лише з паперовими носіями, залишається низькою для обох курсів і не перевищує 7,1 % (рис. 69).

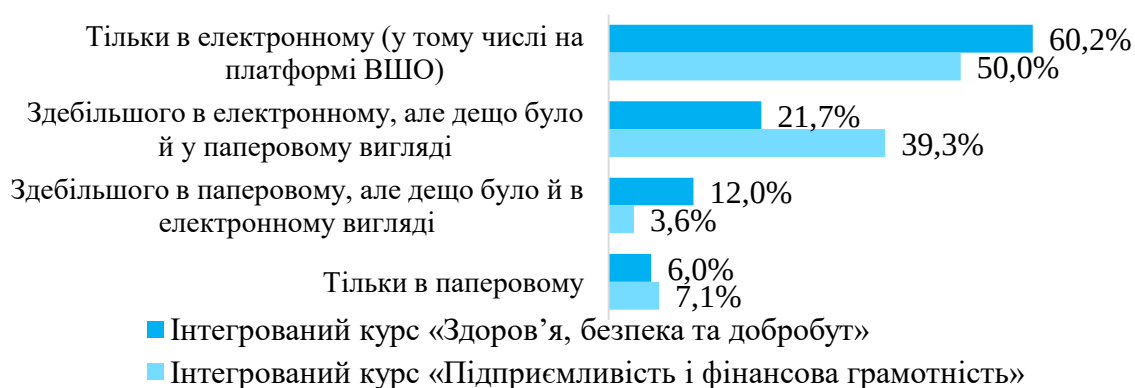

Рис. 69. Розподіл відповідей учителів соціальної і здоров'язберезувальної галузі на питання «У якому вигляді ви отримували впродовж 2024/2025 н. р. пілотований / апробований навчальний посібник (чи окремі матеріали)?».

Побудовано авторами за даними опитування. Побудовано авторами за даними опитування.

Майже однакові і найбільші частки вчителів соціальної і здоров'язбережувальної галузі використовували матеріали навчального посібника повністю, як запропоновано авторським колективом (рис. 70).

Рис. 70. Розподіл відповідей учителів соціальної і здоров'язбережувальної галузі на питання «У якому обсязі ви використовували матеріали навчального посібника, який пілотували в 7-му класі?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Близько 55 % учителів інтегрованого курсу «Підприємливість і фінансова грамотність» і 42,2 % учителів інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» за 10-бальною шкалою оцінили відповідність пілотованих матеріалів принципам НУШ на найвищий бал (рис. 71).

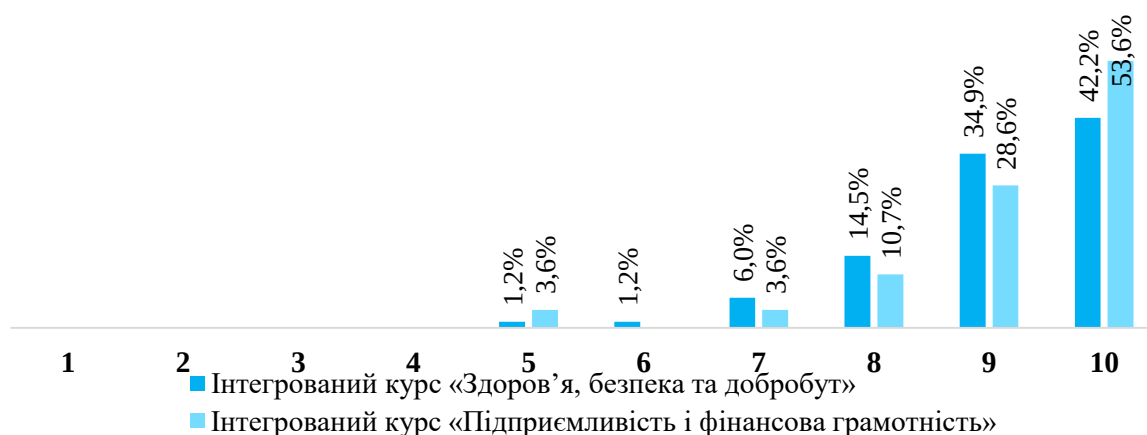

Рис. 71. Розподіл відповідей учителів соціальної і здоров'язбережувальної галузі на питання «Оцініть відповідність принципам НУШ пілотованих / апробованих вами матеріалів на рівні 8-х класів за 10-бальною шкалою, де 1 – зовсім не відповідають НУШ, 10 – цілком відповідають НУШ».

Побудовано авторами за даними опитування.

У межах поточної апробації на платформі ВШО вчителі інтегрованого курсу «Підприємливість і фінансова грамотність» продемонстрували вищий

відсотковий показник залученості (71,4%), проте ця група є значно менш чисельною (20 осіб) порівняно з учителями курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (66,3%, що охоплює 55 осіб) (рис. 72).

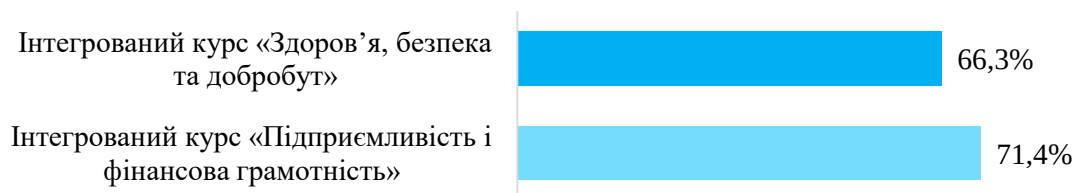

Рис. 72. Частка вчителів соціальної і здоров'язбережувальної галузі, які взяли участь в апробації підручників для 8-х класів (УІРО, платформа ВШО) за інтегрованими курсами.

Побудовано авторами за даними опитування.

У професійній спільноті галузі переважає переконання, що нова процедура апробації позитивно вплине на якість підручників, проте ступінь цієї впевненості різниться залежно від чисельності представлених груп. Серед учителів курсу «Здоров'я, безпека та добробут» сумарна підтримка становить 81,8%, при цьому кожен десятий респондент ставиться до змін скептично. Натомість учителі курсу «Підприємливість і фінансова грамотність» демонструють солідарну підтримку на рівні 85,0%, де повністю відсутні вагання, що може бути наслідком консолідованої позиції в межах малої експертної групи. Загалом понад 80% педагогів обох напрямів вбачають в апробації дієвий механізм відповідності підручників ідеям НУШ (рис. 73).

Рис. 73. Розподіл відповідей учителів соціальної і здоров'язбережувальної галузі на питання «Чи запровадження нової процедури апробації підручників зможе істотно покращити якість підручників і зробити їх такими, що відповідають ідеям НУШ?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Декларована готовність до продовження участі в апробації підручників наступного року є стабільною: 80,0% учителів курсу «Підприємливість і фінансова грамотність» та 78,2% учителів курсу «Здоров'я, безпека та добробут» планують брати участь у процесі. Характерно, що частка впевнених позитивних відповідей («швидше так») за обома курсами перевищує половину опитаних. Проте близько 10% респондентів у кожній групі все ще вагаються, що вказує на потребу в збереженні сталого темпу методичної підтримки (рис. 74). Високий рівень підтримки апробації та готовність до подальшої участі (близько 80% за обома курсами) підтверджують запит педагогів на практико-орієнтований контент у соціальній і здоров'язбережувальній освітній галузі, що є важливим сигналом для розробників підручників.

Рис. 74. Розподіл відповідей учителів соціальної і здоров'язбережувальної галузі на питання «*Чи погодитесь ви брати участь в апробації підручників, організованій УІРО, наступного навчального року?*».

Побудовано авторами за даними опитування.

Громадянська та історична галузь

Загалом 6,5% учителів-респондентів дослідження викладають предмети / інтегровані курси громадянської та історичної освітньої галузі, із них більше половини – історію України; всесвітню історію як окремі навчальні предмети й інтегрований курс «Громадянська освіта» (рис. 75).

Рис. 75. Розподіл відповідей учителів громадянської та історичної галузі щодо предметів / інтегрованих курсів, які вони викладали у 8 пілотному/-их класі/-ах. Побудовано авторами за даними опитування.

Щодо пілотування навчально-методичного забезпечення, то майже однакові частки вчителів апробували навчально-методичне забезпечення з історії України, інтегрованого курсу «Громадянська освіта» та всесвітня історія (рис. 76). Зауважимо, що в порівнянні з минулим роком, частка вчителів, які пілотували НМЗ з інтегрованого курсу «Історія: Україна і світ» зменшилася майже в півтора раза.

Рис. 76. Розподіл відповідей учителів громадянської та історичної галузі щодо пілотування навчально-методичного забезпечення предметів / інтегрованих курсів, які вони викладали у 8 пілотному/-их класі/-ах.

Побудовано авторами за даними опитування.

Детальну інформацію щодо модельних навчальних програм, за якими учителі здійснювали освітній процес у пілотних 8-х класах подано в табл. 19.

Таблиця 19

Розподіл відповідей учителів щодо модельних навчальних програм, які вони використовували в пілотному / -их класі /-ах

Назва модельної навчальної програми	Частка учителів, %
Інтегрований курс «Історія: Україна і світ»	
Модельна навчальна програма «Історія: Україна і світ. 7–9 класи (інтегрований курс)» (варіант 2) для закладів загальної середньої освіти (авт.: Власова Н.С., Желіба О.В., Кронгауз В.О., Секиринський Д.О., Щупак І. Я.)	76,2%
Модельна навчальна програма «Історія: Україна і світ. 7–9 класи (інтегрований курс)» (варіант 1) для закладів загальної середньої освіти (авт.: Секиринський Д.О., Власова Н.С., Желіба О. В. Кронгауз В.О., Щупак І. Я.)	23,8%
Історія України	
Модельна навчальна програма «Історія України. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Бурлака О. В., Желіба О. В., Павловська-Кравчук В. А., Худобець О. А., Черкас Б. В., Щупак І. Я.)	68,0%
Модельна навчальна програма «Історія України. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Пометун О. І., Ремех Т. О., Гупан Н. М., Малієнко Ю. Б., Серова Г. В.)	26,7%
Модельна навчальна програма «Історія України. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Гісем О. В., Бойко В. І., Василенко Я. Л., Даниленко В. М., Мартинюк О. О., Охредько О. Е., Сирцова О. М., Тарасюк Т. Д.)	5,3%
Всесвітня історія	
Модельна навчальна програма «Всесвітня історія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Щупак І. Я., Посунько А. С., Бакка Т. В., Бурлака О. В., Власова Н. С., Желіба О. В., Махонін О. О., Мелешенко Т. В., Павловська-Кравчук В. А., Піскарьова І. О., Худобець О. А.)	67,1%
Модельна навчальна програма «Всесвітня історія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Пометун О. І., Ремех Т. О., Малієнко Ю. Б., Мороз П. В.)	27,1%
Модельна навчальна програма «Всесвітня історія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Гісем О. В., Бойко В. І., Василенко Я. Л., Даниленко В. М., Мартинюк О. О., Охредько О. Е., Сирцова О. М.)	5,7%
Інтегрований курс «Громадянська освіта»	
Модельна навчальна програма «Громадянська освіта. 8 клас (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Пометун О.І., Ремех Т.О., Серова Г.В.)	53,5%
Модельна навчальна програма «Громадянська освіта. 8 клас (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Васильків І. Д., Кравчук В. М., Танчин І. З.)	46,5%

За оцінками вчителів, модельні навчальні програми (МНП) громадянської й історичної галузі демонструють високий ступінь наступності, при цьому понад 70% педагогів підтверджують їхню відповідність ідеям НУШ і принципам науковості. Найбільша частка

Дослідження щодо впровадження реформи НУШ у пілотних закладах освіти (базова школа) | 2025 р.

вчителів історії України та всесвітньої історії відзначає гармонійну узгодженість цих двох курсів (близько 70%), проте лише близько 42% вважають їх інноваційними, що корелює з високим показником схожості з попередніми програмами. Натомість інтегрований курс «Громадянська освіта» сприймається як найбільш новаторський (59,2%), маючи найменше спільних рис із дореформеним змістом. Найнижчий рівень впевненості щодо досягнення всіх результатів Держстандарту зафіксовано в інтегрованому курсі «Історія: Україна і світ» (52,4%), де також спостерігаються найнижчі в галузі показники забезпечення академічної свободи. Загалом традиційні предмети галузі сприймаються як більш надійні та системні, тоді як громадянська освіта виконує роль інноваційного складника (рис. 77).

Рис. 77. Розподіл відповідей учителів громадянської та історичної галузі на питання «Наскільки ви погоджуєтесь з наведеними твердженнями щодо МНП, на основі якої ви працювали в пілотному 8-му класі?» за показником «повністю погоджуюся».

Побудовано авторами за даними опитування.

У громадянській та історичній галузі спостерігається суттєва різниця щодо комплекту НМЗ: якщо для інтегрованого курсу «Історія: Україна і світ» домінуючим є поєднання посібника з цифровими ресурсами (85,7 %), то у викладанні історії України та всесвітньої історії найбільші частки (42,7 % та 45,7 % відповідно) припадають на використання тільки

навчального посібника. Водночас майже кожен п'ятий учитель громадянської освіти (19,7 %) самостійно розробляв усі матеріали через їх відсутність, що є найвищим показником серед представлених дисциплін галузі (рис. 78).

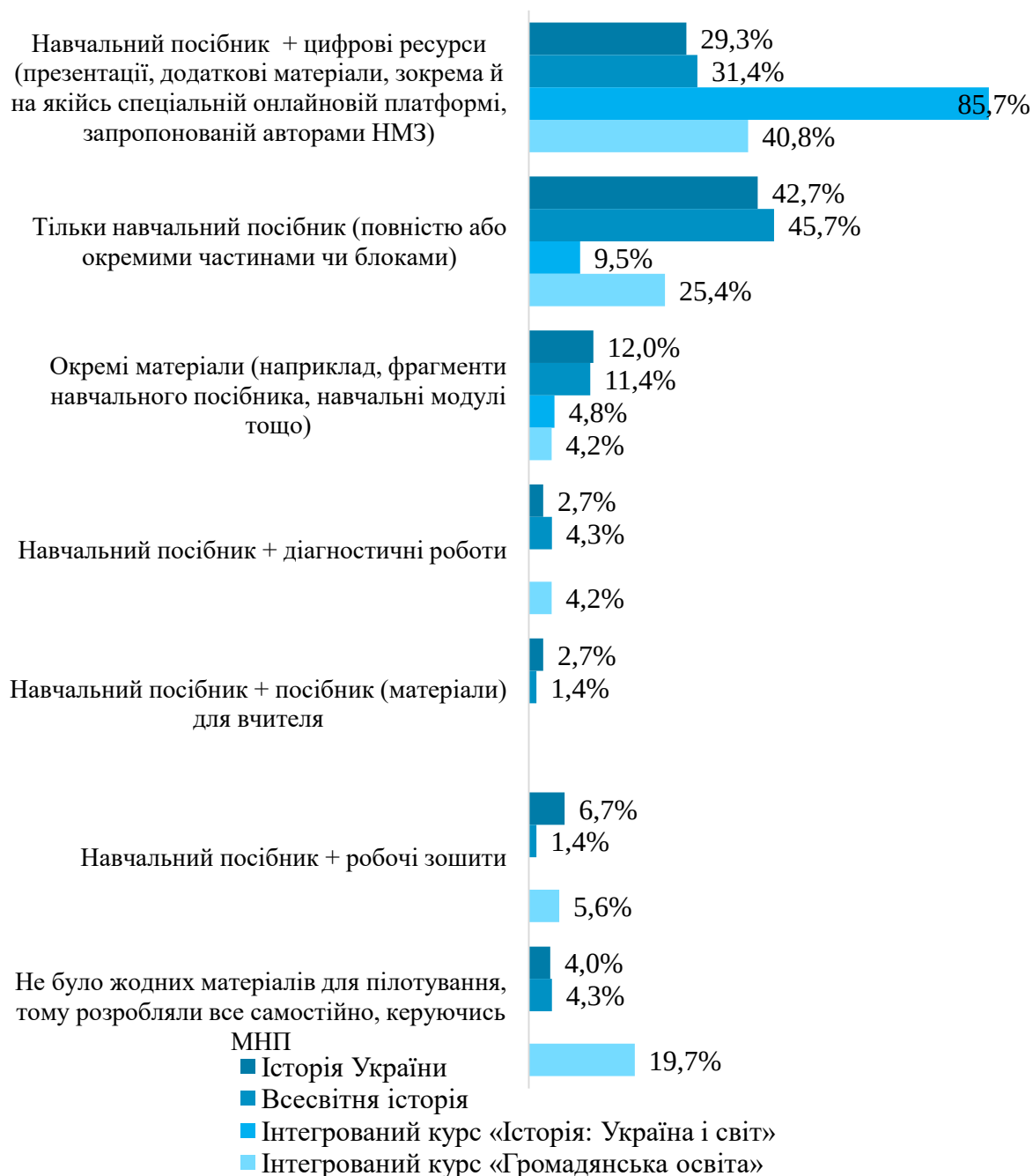

Рис. 78. Розподіл відповідей учителів громадянської та історичної галузі на питання «Що входило до комплекту навчально-методичного забезпечення (НМЗ), яке ви пілотували на рівні пілотних 8-х класів?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Детальний розподіл відповідей учителів громадянської та історичної галузі щодо пілотованих / апробованих навчальних посібників за частотою використання подано в табл.20.

Таблиця 20

Розподіл відповідей учителів щодо пілотованих / апробованих навчальних посібників у 8-х класах (у розрізі навчальних предметів та частки використання)

Назва модельної навчальної програми	Частка учителів, %
Інтегрований курс «Історія: Україна і світ»	
«Історія: Україна і світ (інтегрований курс)» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Васильків І.Д., Паршин І.Л., Вітенко М.Д., Димій І.С.).	76,2%
«Історія: Україна і світ (інтегрований курс)» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Щупак І.Я., Секиринський Д.О., Власова Н.С., Добрянська Н.С., Желіба О.В., Кронгауз В.О., Посулько А.М.).	23,8%
Історія України	
«Історія України» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Щупак І.Я., Старченко Н.П., Бурлака О.В., Власова Н.С., Галушко К.Ю., Дрібниця В.О., Желіба О.В., Кронгауз В.О., Піскарьова І.О., Репан О.А., Секиринський Д.О., Черкас Б.В.).	47,2%
«Історія України» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Пометун О.І., Гупан Н.М., Дудар О.В.).	25,0%
«Історія України» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Власов В.С., Данилевська О.М., Ващук Д.П.).	13,9%
«Історія України» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Галімов А.А., Гісем О.В., Мартинюк О.О., Сирцова О.М.).	6,9%
«Історія України» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Хлібовська Г. М., Крижановська М.Є., Наумчук О.В.).	4,2%
«Історія України» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Панарін О.Є., Топольницька Ю.А., Охріменко О.С., Макаревич А.С.).	2,8%
Всесвітня історія	
«Всесвітня історія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Щупак І.Я., Старченко Н.П., Бурлака О.В., Власова Н.С., Врадій Є.А., Громенко С.В., Дрібниця В.О., Желіба О.В., Кронгауз В.О., Піскарьова І.О., Секиринський Д.О.).	49,3%
«Всесвітня історія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Пометун О.І., Дудар О.В.).	25,4%
«Всесвітня історія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Ладиченко Т.В., Лукач І.Б., Івченко О.С.).	17,9%
«Всесвітня історія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Гісем О.В., Мартинюк О.О., Сирцова О.М.).	6,0%
«Всесвітня історія» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Васильків І.Д., Островський В.В., Басюк О.Я., Паршин І.Л., Костікова М.І.).	1,5%
Інтегрований курс «Громадянська освіта»	
«Громадянська освіта» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Васильків І.Д., Кравчук В.М., Танчин І.З.).	52,6%
«Громадянська освіта» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Пометун О.І., Ремех Т.О., Серова Г.В.).	47,4%

Дослідження щодо впровадження реформи НУШ у пілотних закладах освіти (базова школа) | 2025 р.

Найбільші (81,0 % – 61,4 %) частки вчителів громадянської та історичної галузі зазначили, що навчально-методичні матеріали надходили за частинами. Також майже 20 % учителів громадянської освіти отримали відразу весь пілотований підручник. Водночас близько 20 % учителів повідомили, що надходили лише окремі пілотовані матеріали з історії України (рис. 79).

Рис. 79. Розподіл відповідей учителів громадянської та історичної галузі на питання «Як здебільшого впродовж цього навчального року надходили навчально-методичні матеріали, які ви пілотували / апробували на рівні 8-го класу?».
Побудовано авторами за даними опитування.

У громадянській та історичній галузі переважає цифровий формат забезпечення: понад половина вчителів історії України (51,4 %), всесвітньої історії (59,7 %) та громадянської освіти (63,2 %) отримували матеріали виключно в електронному вигляді. Для інтегрованого курсу «Історія: Україна і світ» характерним є рівномірний розподіл між суто електронним, переважно електронним та переважно паперовим форматами (по 33,3 % відповідно). Частка педагогів, які працювали лише з паперовими носіями, є

мінімальною в усіх дисциплінах і не перевищує 5,6 %, а в інтегрованому курсі «Історія: Україна і світ» такі випадки взагалі відсутні (рис. 80).

Рис. 80. Розподіл відповідей учителів громадянської та історичної галузі на питання «У якому вигляді ви отримували впродовж 2024/2025 н. р. пілотований / апробований навчальний посібник (чи окремі матеріали)?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Серед учителів громадянської та історичної галузі спостерігається відносно рівномірний розподіл інтенсивності використання НМЗ: майже половина вчителів усіх предметів і курсів (від 41,8 % до 49,1 %) застосовували пілотовані посібники повністю, як запропоновано авторами. Значна частина педагогів, особливо у викладанні всесвітньої історії (49,3 %) та історії України (43,1 %), орієнтувалася на використання більшості матеріалів. Найвищий показник вибіркового залучення додаткового контенту інших авторів зафіксовано в інтегрованому курсі «Історія: Україна і світ» (19,0 %), тоді як в інших дисциплінах галузі цей показник коливається в межах 9–12,3 %. (рис. 81).

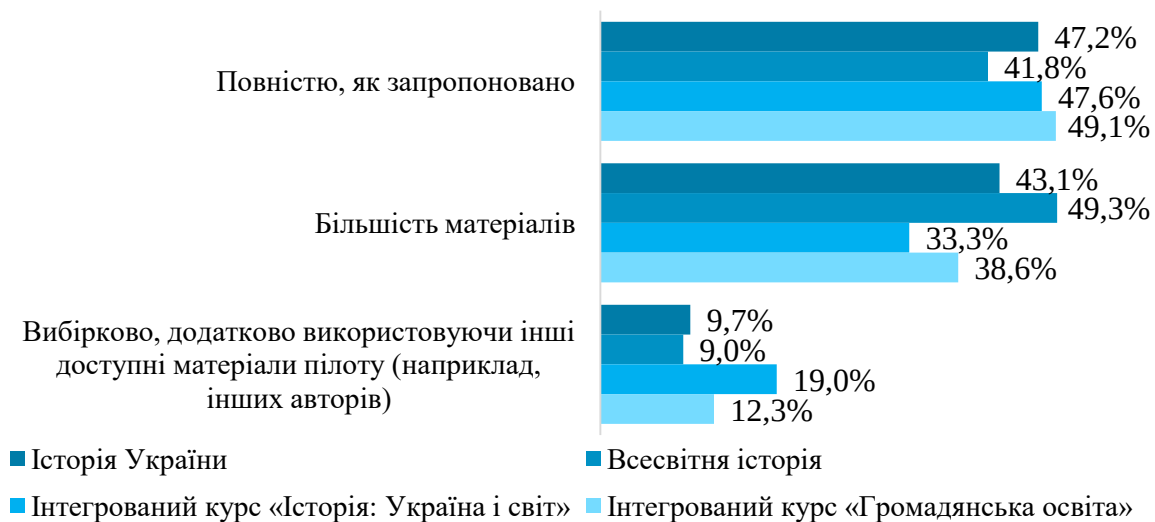

Рис. 81. Розподіл відповідей учителів громадянської та історичної галузі на питання «У якому обсязі ви використовували матеріали навчального посібника, який пілотували / апробували у 8-му класі?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Результати оцінювання пілотованих матеріалів учителями громадянської та історичній галузі свідчать про їхню високу відповідність принципам НУШ, оскільки основний масив відповідей зосереджений у діапазоні 8–10 балів. Зокрема, найвищу оцінку найчастіше ставили вчителі історії України (30,6 %), тоді як для всесвітньої історії (34,3 %) та інтегрованого курсу «Історія: Україна і світ» (33,3 %) найбільш частотним показником став бал 9. У курсі громадянської освіти зафіксовано однаковий розподіл між оцінками 8 та 10 балів (по 29,8 %), при цьому частка низьких оцінок (від 1 до 5 балів) за всіма дисциплінами залишається мінімальною (рис. 82).

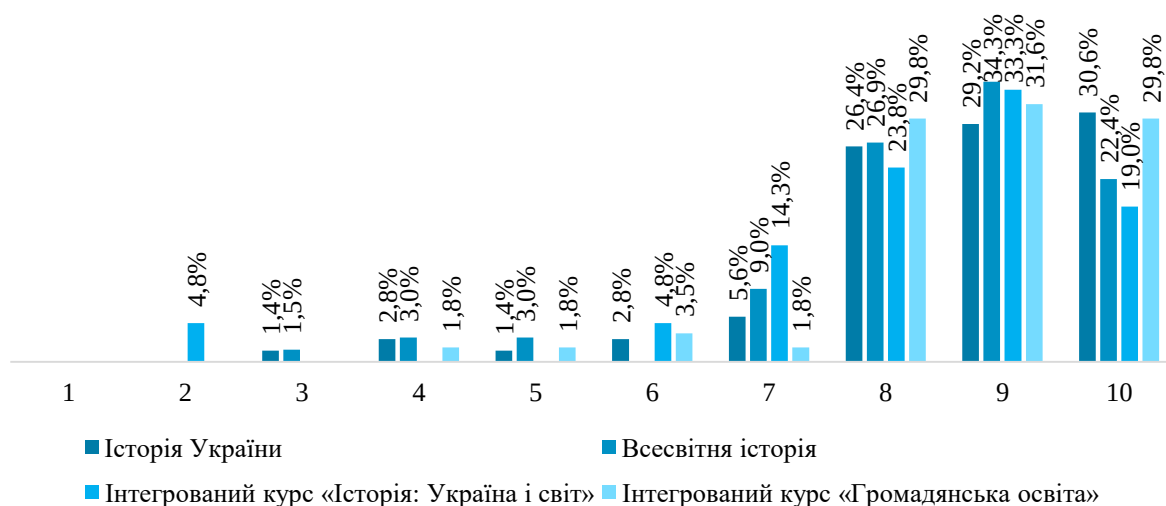

Рис. 82. Розподіл відповідей учителів громадянської та історичної галузі на питання «Оцініть відповідність принципам НУШ пілотованих / апробованих вами матеріалів на рівні 8-х класів за 10-бальною шкалою, де 1 – зовсім не відповідають НУШ, 10 – цілком відповідають НУШ».

Побудовано авторами за даними опитування.

У межах галузі спостерігається нерівномірна інтенсивність залучення до апробації підручників: найвищий відсотковий показник зафіксовано серед учителів інтегрованого курсу «Історія: Україна і світ» (71,4%, 15 осіб), хоча найбільш репрезентативною за кількістю учасників є група вчителів історії України (69,4%, 50 осіб). Найменшу активність виявили вчителі інтегрованого курсу «Громадянська освіта», де до процесу долучилося менше половини опитаних (49,1%, 28 осіб) (рис. 83).

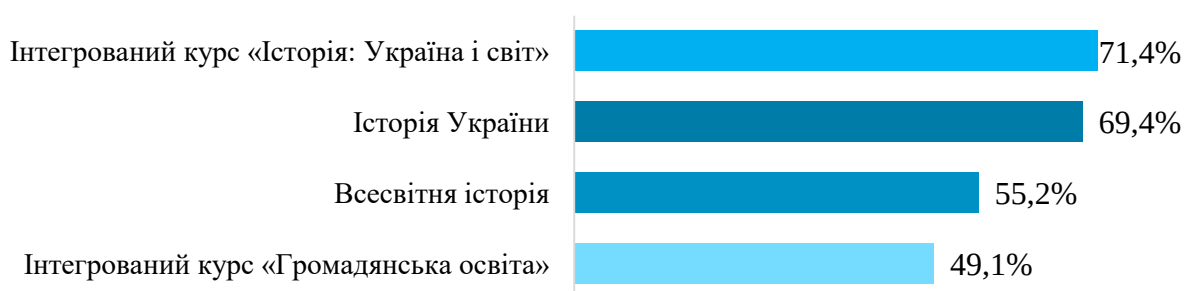

Рис. 83. Частка вчителів громадянської та історичної освітньої галузі, які взяли участь в апробації підручників для 8-х класів (УІРО, платформа ВШО) за навчальними предметами та інтегрованими курсами.

Побудовано авторами за даними опитування.

Педагоги галузі переважно позитивно оцінюють перспективи нової процедури апробації, причому найвищий рівень консолідованої підтримки («швидше так» і «швидше так, ніж ні») виявили вчителі всесвітньої історії

(86,5%) та історії України (84,0%). Учителі громадянської освіти також демонструють високу впевненість (85,7%) та відсутність тих, хто вагається. Найнижчий показник віри у результативність реформи зафіксовано в групі вчителів курсу «Історія: Україна і світ» (73,3%), де кожен п'ятий респондент висловив скептичне ставлення (рис. 84).

Рис. 84. Розподіл відповідей учителів громадянської та історичної галузі на питання «Чи запровадження нової процедури апробації підручників зможе істотно покращити якість підручників і зробити їх такими, що відповідають ідеям НУШ?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Рівень готовності до участі в апробації підручників наступного року є помірним і здебільшого поступається загальним очікуванням від реформи. Найбільшу схильність до повторної участі виявляють учителі громадянської освіти (78,6%) і всесвітньої історії (72,9%). Натомість серед учителів курсу «Історія: Україна і світ» й історії України зафіксовано значну частку прямої відмови від участі (по 20,0% та 10,0% відповідно), що вказує на наявність певних бар'єрів у практичній реалізації апробаційних процедур для цих предметів (рис. 85). Незважаючи на високий рівень довіри до апробації як

інструменту якості (понад 80% у більшості груп), реальна готовність учителів громадянської та історичної галузі до практичної участі є нижчою, а значний відсоток відмов серед істориків (до 20%) свідчить про потребу в більш глибокому дослідженні причин такого скептицизму.

Рис. 85. Розподіл відповідей учителів громадянської та історичної галузі на питання «*Чи погодитесь ви брати участь в апробації підручників, організований УІРО, наступного навчального року?*».

Побудовано авторами за даними опитування.

Мистецька галузь

Серед учасників дослідження частка учителів, які викладали предмети / інтегровані курси мистецької галузі, становить 5,2 %. Майже 90 % педагогів викладали інтегрований курс «Мистецтво», що на 54% більше в порівнянні з минулим роком¹⁵. Також у 2024-2025 н. р. суттєво

зменшилися частки педагогів, які викладали образотворче і музичне мистецтво як окремі предмети (рис. 86).

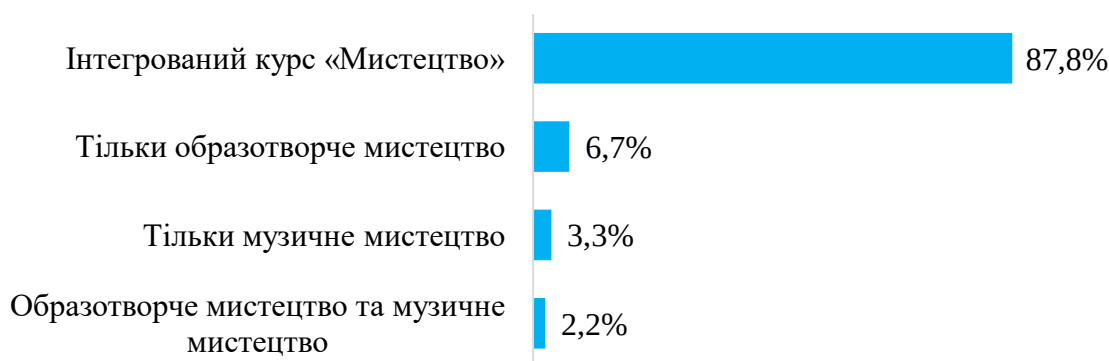

Рис. 86. Розподіл відповідей учителів мистецької галузі щодо предметів / інтегрованих курсів, які вони викладали у 8 пілотному/-их класі/-ах
Побудовано авторами за даними опитування.

Щодо пілотування навчально-методичного забезпечення, то більшість учителів здійснювала апробацію матеріалів інтегрованого курсу «Мистецтво» (рис. 87).

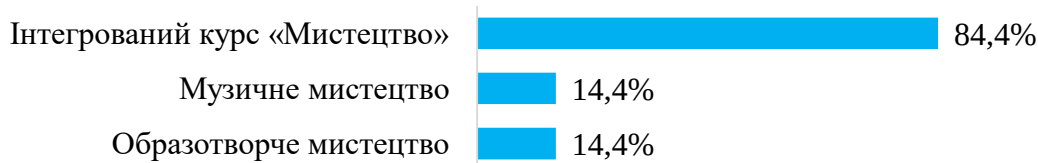

Рис. 87. Розподіл відповідей учителів мистецької галузі щодо пілотування навчально-методичного забезпечення предметів / інтегрованих курсів, які вони викладали у 8 пілотному/-их класі/-ах
Побудовано авторами за даними опитування.

З огляду на розподіл, поданий на рис. 87, більш детально будемо аналізувати навчально-методичне забезпечення мистецької галузі в розрізі інтегрованого курсу «Мистецтво» та окремих предметів – образотворче і музичне мистецтво.

Найбільші частки вчителів, які викладали як окремі предмети мистецької освітньої галузі, так і інтегрований курс «Мистецтво» працювали у пілотних 8-х класах за модельною навчальною програмою «Мистецтво. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Масол Л. М.) (табл. 21).

Таблиця 21

Розподіл відповідей учителів щодо модельних навчальних програм, які вони використовували в пілотному / -их класі /-ах

Назва модельної навчальної програми	Частка учителів, %		
	Інтегрований курс «Мистецтво»	Музичне мистецтво	Образотворче мистецтво
Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Масол Л. М.)	46,1%	61,5%	38,5%
Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Гайдамака О. В., Лемешева Н. А.)	27,6%	–	23,1%
Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Івасюк О. М., Комаровська О. А., Власова В. Г., Гринишина Л. М., Кізілова Г. О., Лобова О. В., Назар Л. Й.)	13,2%	15,4%	15,4%
Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Кондратова Л. Г.)	13,2%	23,1%	23,1%

За результатами оцінювання вчителів, модельні навчальні програми (МНП) мистецької галузі отримали найвищі підтвердження за критерієм науковості та системності, що особливо характерно для викладання музичного мистецтва (84,6%). Найбільша частка вчителів образотворчого мистецтва (84,6%) констатує повну відповідність МНП ідеям НУШ, хоча саме в цьому предметі зафіксовано найнижчі в галузі показники згоди щодо інноваційності програм (46,2%) та їхньої здатності забезпечити всі групи результатів навчання (61,5%). Для інтегрованого курсу «Мистецтво» притаманна висока оцінка логічної послідовності освітнього процесу (77,6%) і можливостей для реалізації академічної свободи. Водночас понад 70% учителів музичного мистецтва й інтегрованого курсу вказали на суттєву подібність МНП до програм, чинних до цього, що пояснює сприйняття програмного змісту як традиційного та стабільного. Загалом педагоги оцінюють МНП як надійний та методично вивірений інструментарій, попри їхній помірний інноваційний потенціал (рис. 88).

Дослідження щодо впровадження реформи НУШ у пілотних закладах освіти (базова школа) | 2025 р.

Рис. 88. Розподіл відповідей учителів мистецької галузі на питання «Наскільки ви погоджуєтесь з наведеними твердженнями щодо МНП, на основі якої ви працювали в пілотному 8-му класі?» за показником «повністю погоджуюся». Побудовано авторами за даними опитування.

За відповідями учителів, у мистецькій галузі склад навчально-методичного забезпечення суттєво різниться залежно від курсу: для музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво» домінуючим є поєднання посібника з цифровими ресурсами (69,2 % і 56,6 % відповідно). Натомість в образотворчому мистецтві цей показник є значно нижчим (30,8 %), а частка вчителів, які самостійно розробляли всі матеріали через їх відсутність, є найвищою в галузі й становить 15,4 %. Використання додаткових компонентів, таких як діагностичні роботи чи посібники для вчителя, найчастіше зустрічається в інтегрованому курсі та образотворчому мистецтві, тоді як для музичного мистецтва такі складники є менш характерними (рис. 89).

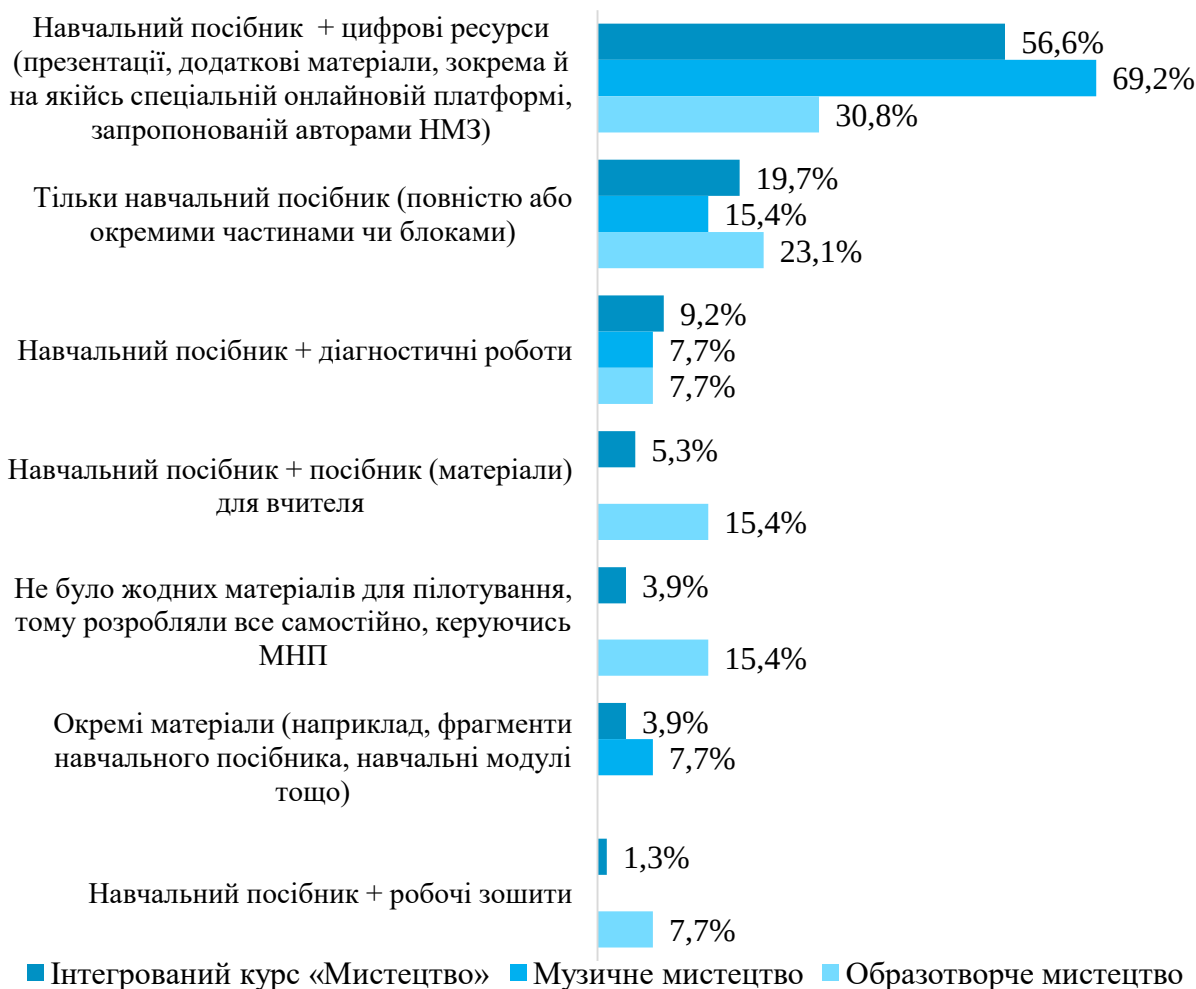

Рис. 89. Розподіл відповідей учителів мистецької галузі на питання «Що входило до комплекту навчально-методичного забезпечення (НМЗ), яке ви пілотували на рівні пілотних 8-х класів?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Детальний розподіл відповідей учителів природничої галузі щодо пілотованих / апробованих навчальних посібників за частотою використання подано в табл. 22.

Таблиця 22

Розподіл відповідей учителів щодо пілотованих / апробованих навчальних посібників у 8-х класах (у розрізі навчальних предметів та частки використання)

Назва підручника / посібника	Частка учителів, %		
	Інтегрований курс «Мистецтво»	Музичне мистецтво	Образотворче мистецтво*
«Мистецтво» підручник інтегрованого курсу для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Масол Л.М.).	43,8%	61,5%	36,4%

Назва підручника / посібника	Частка учителів, %		
	Інтегрований курс «Мистецтво»	Музичне мистецтво	Образотворче мистецтво *
«Мистецтво» підручник інтегрованого курсу для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Гайдамака О.В., Лемешева Н.А.).	30,1%	–	18,2%
«Мистецтво» підручник інтегрованого курсу для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Кізілова Г.О., Гринишина Л.М.).	12,3%	15,4%	18,2%
«Мистецтво» підручник інтегрованого курсу для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Кондратова Л.Г.).	12,3%	23,1%	27,3%
«Мистецтво» підручник інтегрованого курсу для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Комаровська О.А., Ничкало С.А., Власова В.Г.).	1,4%	–	–

Більшість учителів мистецької галузі (72,7 % – 68,5 %) отримували пілотовані навчально-методичного матеріали частинами. Також від 21 % до 18,2 % учителів музичного й образотворчого мистецтва повідомили, що надходили лише окремі пілотовані матеріали. Лише близько 5% учителів інтегрованого курсу «Мистецтва» отримали весь пілотований навчальний посібник повністю (рис. 90).

Рис. 90. Розподіл відповідей учителів мистецької галузі на питання «Як здебільшого впродовж цього навчального року надходили навчально-методичні матеріали, які ви пілотували / апробували на рівні 8-го класу?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Упродовж навчального року більшість учителів мистецької галузі отримували пілотовані навчальні матеріали тільки і здебільшого в електронному вигляді (рис. 91).

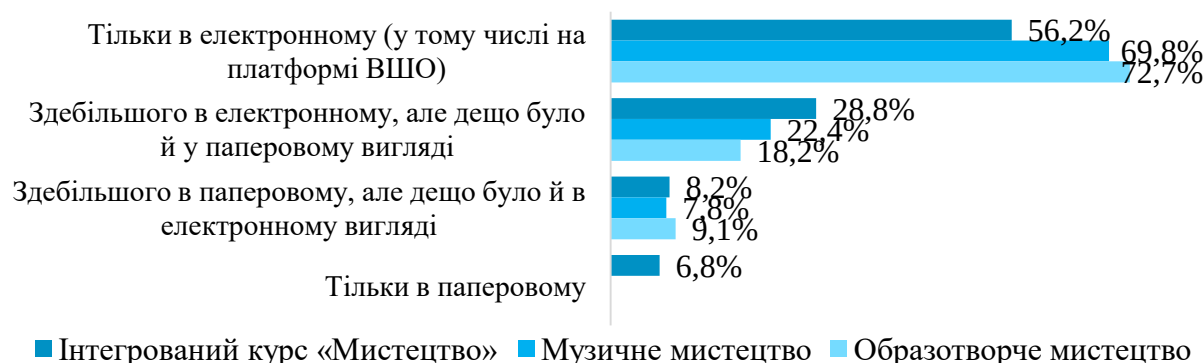

Рис. 91. Розподіл відповідей учителів мистецької галузі на питання «У якому вигляді ви отримували впродовж 2024/2025 н. р. пілотований /апробований навчальний посібник (чи окремі матеріали)?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Понад 60 % учителів музичного мистецтва використовували більшість матеріалів навчального посібника, який пілотували, а близько 55 % учителів інтегрованого курсу «Мистецтво» – повністю, як запропоновано авторами. Водночас однакові частки вчителів музичного мистецтва (по 45,5 %) використовували і повністю, і більшість матеріалів (рис. 92).

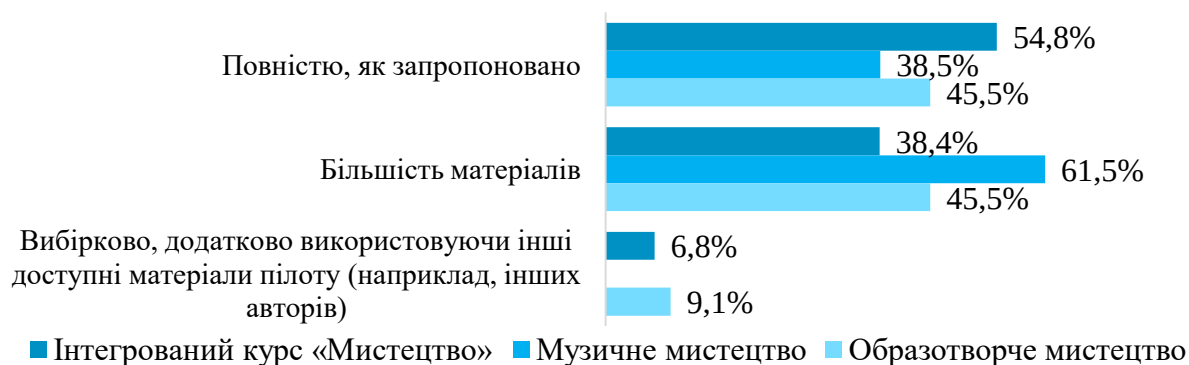

Рис. 92. Розподіл відповідей учителів мистецької галузі на питання «У якому обсязі ви використовували матеріали навчального посібника, який пілотували / апробували у 8-му класі?».

Побудовано авторами за даними опитування.

Загалом за 10-бальною шкалою найбільші частки вчителів образотворчого мистецтва (45,5 %) й інтегрованого курсу (42,5 %) оцінили

пілотовані матеріали щодо відповідності принципам НУШ найвищим балом, а майже 40 % учителів музичного мистецтва – на 9 балів (рис. 93).

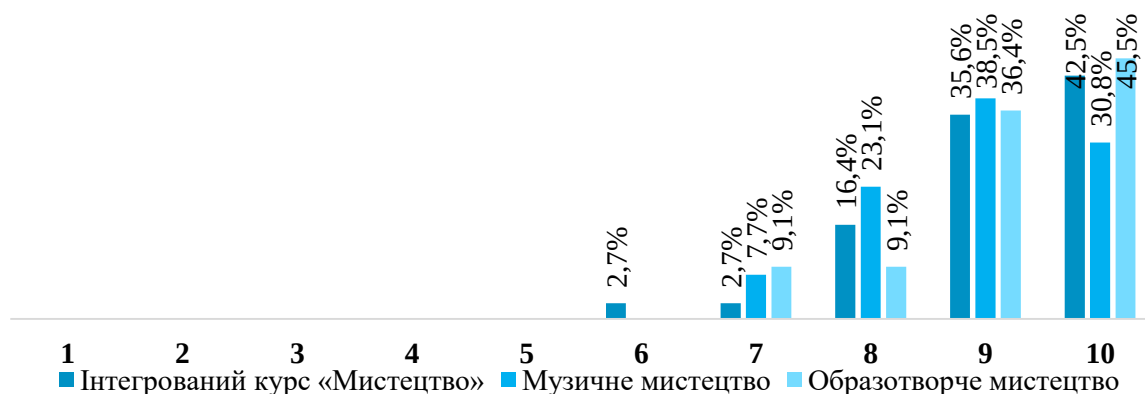

Рис. 93. Розподіл відповідей учителів мистецької галузі на питання «Оцініть відповідність принципам НУШ пілотованих / апробованих вами матеріалів на рівні 8-х класів за 10-бальною шкалою, де 1 – зовсім не відповідають НУШ, 10 – цілком відповідають НУШ».

Побудовано авторами за даними опитування.

У мистецькій галузі найвищий рівень фактичної участі в апробації підручників продемонстрували вчителі інтегрованого курсу «Мистецтво» (67,1%, 49 осіб). Показники вчителів предметів музичного й образотворчого мистецтва є ідентичними і становлять 53,8% (по 7 осіб у кожній групі) (рис. 94).

Рис. 94. Частка вчителів мистецької галузі, які взяли участь в апробації підручників для 8-х класів (УІРО, платформа ВШО) за навчальними предметами та інтегрованим курсом.

Побудовано авторами за даними опитування.

Рівень довіри до нової процедури апробації в галузі є неоднорідним: якщо серед учителів інтегрованого курсу позитивні очікування мають 67,3% опитаних, то серед учителів музичного та образотворчого мистецтва цей показник сумарно нижчий – 57,2%. Характерною рисою галузі є високий рівень невизначеності: майже кожен четвертий учитель інтегрованого курсу

(22,4%) не зміг оцінити потенційний вплив апробації на якість підручників. Водночас у групах вчителів музичного та образотворчого мистецтва зафіксовано аномально високий рівень помірної скептицизму («швидше ні, ніж так» – 28,6%), що може бути пов’язано з малими обсягами вибірки (рис. 95).

Рис. 95. Розподіл відповідей учителів мистецької галузі на питання «*Чи запровадження нової процедури апробації підручників зможе істотно покращити якість підручників і зробити їх такими, що відповідають ідеям НУШ?*». Побудовано авторами за даними опитування.

Попри певні сумніви щодо якості, готовність до практичної співпраці з УІРО наступного року є вищою за очікування: 75,5% учителів інтегрованого курсу та 71,5% учителів музичного й образотворчого мистецтва планують долучитися до апробації. Прикметно, що вчителі предметів («Музичне мистецтво» і «Образотворче мистецтво») виявили повну відсутність вагань, чітко розділившись на тих, хто готовий брати участь в апробації підручників (71,5%), і тих, хто налаштований на відмову (28,6%) (рис. 96). Мистецька галузь демонструє специфічний розрив між високим рівнем невизначеності щодо якості підручників і реальною готовністю педагогів до участі в апробаційному процесі (понад 70%), що вказує на лояльність вчителів до реформи НУШ попри наявні запитання до її інструментарію.

Рис. 96. Розподіл відповідей учителів мистецької галузі на питання «*Чи погодитеся ви брати участь в апробації підручників, організованій УІРО, наступного навчального року?*».

Побудовано авторами за даними опитування.

Фізична культура

Учителі освітньої галузі «Фізична культура» серед учасників дослідження становлять 6,4 % (111 осіб, зокрема 60,4 % – чоловіки). Майже усі (98,2 %) учителі викладали в пілотному/-их класі/-ах фізичну культуру і лише 1,8 % – предмет / курс із цієї освітньої галузі, який називається інакше.

Більшість учителів здійснювали освітній процес на основі модельної навчальної програми «Фізична культура. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Баженков Є. В. та ін.) (табл. 23).

Таблиця 23

Розподіл відповідей учителів щодо модельних навчальних програм, які вони використовували в пілотному / -их класі /-ах

Назва модельної навчальної програми	Частка учителів, %
Інтегрований курс «Історія: Україна і світ»	
«Фізична культура. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Баженков Є. В., Коломоєць Г. А., Боляк А. А., Дутчак М. В., Дніпров О. С., Бідний М. В., Ребрина А. А., Деревянко В. В., Малечко Т. А., Омеляненко І. О., Волкова І. В., Педан О. С. та ін.)	96,4%
«Фізична культура. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Баженков Є. В., Бідний М. В., Ребрина А. А., Данільченко В. О., Коломоєць Г. А., Дутчак М. В.) ¹⁶	2,7%
Фізична культура. 6 - 9 класи	0,9%

¹⁶ Тут і далі курсивом позначено відповіді педагогів із збереженням авторської орфографії та синтаксису.

Оцінювання модельної навчальної програми (МНП) учителями фізичної культури демонструє зміщення акцентів у бік педагогічної автономії та новизни змісту. Найбільша частка педагогів (64,9%) підтверджує, що програма забезпечує умови для реалізації їхньої академічної свободи, а 62,2% респондентів цілком визнають її інноваційною й оригінальною. Показники відповідності програми принципам науковості та здатності забезпечити всі групи результатів навчання є дещо стриманішими й перебувають на рівні 55%. Прикметно, що менше половини опитаних (49,5%) вбачають у МНП значну подібність до попередніх навчальних програм, що виділяє цю галузь серед інших як таку, де вчителі чіткіше ідентифікують оновлення змісту. Таким чином, у фізичній культурі МНП оцінюється передусім як гнучкий і модернізований інструмент, хоча рівень впевненості у її системності є помірним (рис. 97).

Рис. 97. Розподіл відповідей учителів освітньої галузі «Фізична культура» на питання «Наскільки ви погоджуєтесь з наведеними твердженнями щодо МНП, на основі якої ви працювали в пілотному 8-му класі?» за показником «повністю погоджуюся».

Побудовано авторами за даними опитування.

Майже 40 % учителів зауважили, що упродовж навчального року не було жодних матеріалів для пілотування, через це їм доводилося, керуючись модельною навчальною програмою, самостійно розробляти навчально-

методичне забезпечення для здійснення освітнього процесу у 8-х пілотних класах. Близько 30 % респондентів пілотували окремі матеріали, а кожен п'ятий педагог повідомив, що до комплексу навчально-методичного забезпечення входив навчальний посібник, а також цифрові ресурси (презентації, додаткові матеріали, зокрема й на якійсь спеціальній онлайнній платформі, запропонованій авторами навчально-методичного забезпечення). Найменші частки вчителів указали, що в комплекті навчально-методичного забезпечення були навчальний посібник і робочі зошити (0,9 %) і навчальний посібник і посібник (матеріали) для вчителя (2,7 %) (рис. 98).

Рис. 98. Розподіл відповідей учителів освітньої галузі «Фізична культура» на питання «Що входило до комплексу навчально-методичного забезпечення (НМЗ), яке ви пілотували на рівні 8-х класів?»
Побудовано авторами за даними опитування.

Забезпечення навчальних кабінетів засобами навчання та обладнанням

У контексті реформи Нової української школи матеріально-технічне забезпечення шкільних кабінетів є одним із ключових аспектів створення інноваційного освітнього середовища, що сприяє ефективній реалізації освітнього процесу. Умови, у яких навчаються учні, мають безпосередній вплив на їхню успішність, рівень зацікавленості, а також на загальний розвиток і соціалізацію. Наявність сучасного обладнання, зокрема комп'ютерної техніки, інтерактивних засобів навчання, лабораторного обладнання і навчальних матеріалів, дозволяє не тільки забезпечити вивчення всіх освітніх галузей та інтегрованих курсів, а й робить процес набуття знань цікавим, доступним і результативним. Це також сприяє мотивації учнів і більшому активному залученню їх до освітнього процесу. Крім того, матеріально-технічне забезпечення кабінетів дає змогу вчителям урізноманітнювати методи викладання, використовувати інтерактивні технології та створювати комфортні умови для розвитку в учнів компетенцій, необхідних для їхньої самореалізації та досягнення успіху в різних сферах дорослого життя.

Забезпечення освітніх закладів комп'ютерною технікою з доступом до інтернету є критичним в умовах війни в Україні, коли багато учнів і вчителів змушені навчатися та працювати в дистанційному або змішаному форматі. Це дає можливість учителям продовжувати здійснювати освітній процес незалежно від їхнього місця перебування, а також зберігати доступ до навчальних матеріалів та освітніх платформ. У такий спосіб комп'ютерна техніка з безперебійним доступом до Інтернету стала невід'ємним інструментом для забезпечення безперервності освіти та підтримки єдності освітньої спільноти в умовах російської агресії.

За результатами попередніх етапів моніторингового дослідження, проведених у 2022¹⁷ р. і 2023¹⁸ р., близько і понад 40 % учителів відчували гостру потребу в доступі до безперебійного інтернету, а також у комп'ютері / планшеті (21,7 % учителів у 2022 р. і 30,7 % у 2023 р.). З огляду на це окреме питання в анкетах учителів було присвячене саме забезпеченню учителів комп'ютерною технікою для здійснення освітнього процесу в пілотних класах.

Цьогорічне опитування учителів продемонструвало позитивну динаміку щодо забезпечення вчителів пілотних класів комп'ютерною технікою: так, 88,4 % респондентів зазначили, що забезпечені комп'ютером / ноутбуком з безперебійним доступом до інтернету, серед них близько 75 % мають відповідну техніку і в закладі освіти і вдома (рис. 99).

Рис. 99. Розподіл відповідей учителів щодо забезпечення комп'ютерною технікою для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах
Побудовано авторами за даними опитування.

Більш детальну інформацію щодо забезпечення учителів комп'ютерною технікою в розрізі освітніх галузей подано в табл. 24.

¹⁷ Дослідження щодо впровадження реформи НУШ у пілотних закладах освіти (базова школа) : Інформаційно-аналітичні матеріали. – ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2022 р. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/nus_pilot_report_2022.pdf

¹⁸ Дослідження щодо впровадження реформи НУШ у пілотних закладах освіти (базова школа) : Інформаційно-аналітичні матеріали. – ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2023 р. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2023/10/pilot_nus_report_2023.pdf

Таблиця 24

Розподіл відповідей учителів щодо забезпечення комп'ютерною технікою для здійснення освітнього процесу у 8-х пілотних класах

Забезпечення комп'ютерною технікою для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах	Назва освітньої галузі									
	Мовно-літературна	Іншомовна	Математична	Природнич	Технологічна	Інформатична	Соціальна і здоров'язбережувальна	Громадянська та історична	Мистецька	Фізична культура
	Частка вчителів, %									
Комп'ютер / ноутбук з безперебійним доступом до інтернету і в закладі освіти, і власний	76,8	71,4	77,2	77,7	68,7	76,4	76,5	81,4	65,6	55,0
Комп'ютер / ноутбук з безперебійним доступом до інтернету лише в закладі освіти	15,1	12,1	17,9	14,1	9,9	16,6	15,3	10,6	18,9	15,3
Комп'ютер / ноутбук з безперебійним доступом до інтернету лише власний	7,3	13,4	4,8	7,7	15,3	5,7	8,2	7,1	14,4	18,9
Не маю техніки, необхідної для роботи	0,8	2,2	–	0,5	4,6	–	–	–	1,1	9,0
Інше	–	0,9	–	–	1,5	1,3	–	0,9	–	1,8
Разом	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Питання щодо обладнання навчальних кабінетів для забезпечення вивчення предметів / інтегрованих курсів у 8-х пілотних класах ми будемо аналізувати в розрізі освітніх галузей. Показниками, що, на нашу думку, якнайкраще можуть продемонструвати рівень забезпеченості й потреби було вибрано «забезпечений і використовував /-ла», забезпечений, але не

Дослідження щодо впровадження реформи НУШ у пілотних закладах освіти (базова школа) | 2025 р.

використовував /-ла», «не забезпечений і не було потреби» і «не забезпечений, але потреба було». Слід наголосити, що оскільки освітній процес упродовж навчального року в деяких пілотних закладах загальної середньої освіти було організовано в дистанційному режимі, то було додано показник «не застосовне».

Мовно-літературна галузь

Найбільша частка (84,1%) учителів української мови повідомила, що навчальний кабінет забезпечений мультимедійним обладнанням, і педагоги використовували його для здійснення освітнього процесу у 8-х пілотних класах. Високий показник використання зафіксовано також щодо електронних освітніх ресурсів – ними користуються 79,0% респондентів. Водночас майже 55% опитаних зазначили, що кабінет не забезпечений лінгафонною апаратурою і потреби в ній не було; лише 16,6% вказали на відсутність цього обладнання при наявній потребі в ньому. Щодо засобів традиційної наочності, то трохи більше ніж третина вчителів (33,8%) забезпечені та використовують тематичні стенди чи навчальні плакати. При цьому 22,9% респондентів відчують потребу в таких засобах навчання за їх відсутності, а майже чверть (24,8%) зауважили, що не забезпечені стендами й не мають у них потреби. Частка педагогів, які обрали варіант «не застосовне» через дистанційний формат роботи, коливається від 5,1% до майже кожної п'ятої відповіді (18,5% для лінгафонної апаратури), що вказує на обмеження доступу до матеріальних ресурсів кабінетів в умовах онлайн-навчання (рис. 100).

Рис. 100. Розподіл відповідей учителів, які викладали українську мову, щодо забезпечення кабінету обладнанням, необхідним для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах, і використання наявного обладнання
Побудовано авторами за даними опитування.

У відповідях на відкрите запитання щодо браку засобів навчання вчителі найчастіше вказували на потребу в сучасній оргтехніці (принтери, ламінатори) для виготовлення дидактичного матеріалу та в оновленні бібліотечного фонду (словники нових видань, хрестоматії, сучасна художня література). Також педагоги наголошували на необхідності доукомплектування кабінетів якісними аудіосистемами для розвитку навичок аудіювання та мобільними меблями для організації групової роботи.

Аналіз стану матеріально-технічного забезпечення викладання літературного компонента (українська література, зарубіжна література, інтегрований курс «Література (українська та зарубіжна)») продемонстрував тенденції, подібні до мовного сегмента, проте з певними особливостями у використанні візуальних засобів. Найбільша частка

(81,3%) учителів літератури повідомила, що навчальний кабінет забезпечений електронними освітніми ресурсами, які педагоги активно використовували в освітньому процесі. Мультимедійним обладнанням забезпечені та використовували його 79,5% респондентів. Показники за категорією «забезпечений, але не використовував/-ла» для цифрових та електронних засобів є вкрай низькими (не перевищують 3,1%), що свідчить про їх високу затребуваність. Щодо засобів традиційної наочності, то трохи менше ніж третина вчителів (32,6%) забезпечена та використовує тематичні стенди чи навчальні плакати. При цьому 21,4% опитаних відчувають потребу в таких засобах навчання за їх відсутності, а майже чверть (25,4%) респондентів зазначила, що кабінет не забезпечений стендами й потреби в них не було. (рис. 101).

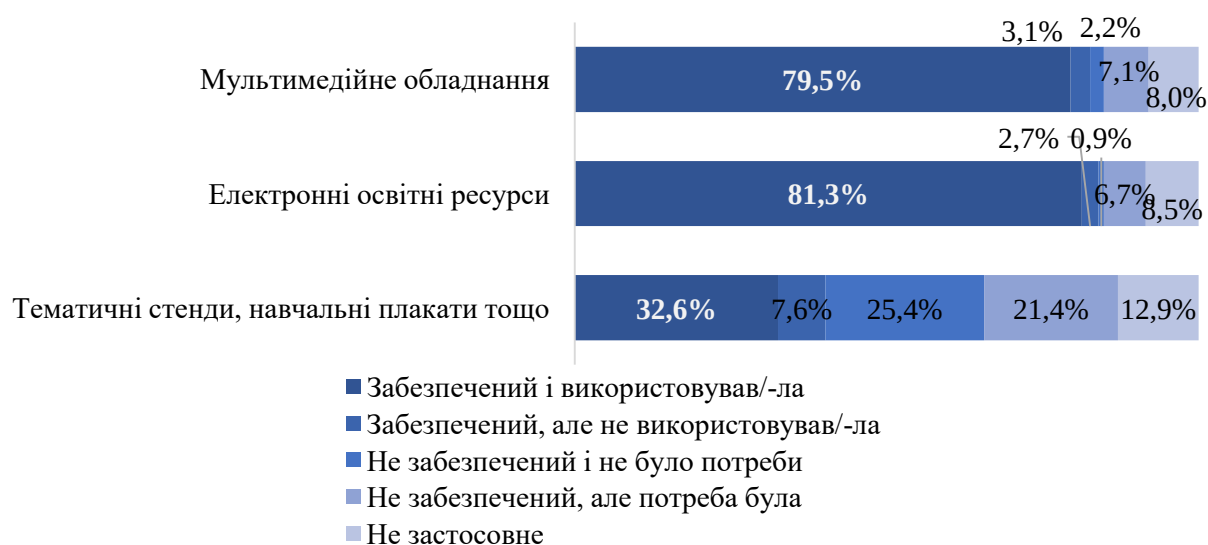

Рис. 101. Розподіл відповідей учителів, які викладали українську літературу, зарубіжну літературу, інтегрований курс «Література (українська та зарубіжна)» щодо забезпечення кабінету обладнанням, необхідним для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах, і використання наявного обладнання
Побудовано авторами за даними опитування.

Потреби вчителів у межах літературного компонента мають певну специфіку залежно від конкретної дисципліни:

1. *Українська література*: майже третина вчителів (32,2%) зазначила, що кабінети повністю укомплектовані («все є»). Проте для значної частини педагогів актуальним залишається запит на методичні матеріали, зокрема

друковані (16,9%). Близько 12% опитаних потребують сучасної оргтехніки (ноутбуків, принтерів, сканерів і ксероксів) для підготовки роздаткових матеріалів.

2. *Зарубіжна література*: для цієї категорії вчителів ключовою проблемою є дефіцит друкованих підручників, на що вказала майже половина (47,1%) респондентів. Також актуальною є потреба в сучасних методичних посібниках та оргтехніці для друку дидактичних матеріалів.

3. *Інтегрований курс «Література (українська та зарубіжна)»*: близько чверті опитаних (23,1%) повідомили про гостру нестачу друкованих підручників. Також учителі відчують потребу в оновленні наочності (портрети письменників, графічні планшети, стенди) і дидактичних матеріалів для різних видів робіт.

Іншомовна освіта

Для аналізу матеріально-технічного забезпечення навчальних кабінетів іншомовної освітньої галузі було узагальнено відповіді вчителів, які викладали всі іноземні мови у 8-х пілотних класах. Отримані результати свідчать про те, що цифрові та мультимедійні засоби є ключовими інструментами у професійній діяльності вчителів іноземних мов. Найбільша частка (82,1%) учителів іноземних мов повідомила, що навчальний кабінет забезпечений мультимедійним обладнанням, і педагоги використовували його для здійснення освітнього процесу. Близько 80 % респондентів зазначили, що кабінет забезпечений електронними освітніми ресурсами і вони застосовували їх у роботі. Щодо засобів традиційної наочності, то ними була забезпечена та використовувала їх 41,1%, при цьому кожен четвертий (25,3%) респондент відчуває потребу в таких засобах навчання (тематичні стенди, плакати) за їх відсутності. Найменш затребуваною та наявною виявилася лінгафонна апаратура: лише 12,1% учителів була забезпечена нею та використовувала її; майже половина (48,9%) опитаних

зазначила, що кабінет не забезпечений цим обладнанням і потреби в ньому не було, тоді як майже кожна п'ята відповідь (19,5%) вказувала на відсутність апаратури при наявній потребі (рис. 102).

Рис. 102. Розподіл відповідей учителів, які викладали предмети іншомовної освітньої галузі, щодо забезпечення кабінету обладнанням, необхідним для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах, і використання наявного обладнання

Побудовано авторами за даними опитування.

Узагальнення відповідей на запитання щодо браку конкретних засобів навчання дозволило ідентифікувати специфічні потреби вчителів іноземних мов:

1. «Англійська мова (8-й рік навчання)»: кожен п'ятий учитель (20,0%) наголосив на потребі в оновленні методичної літератури, роздаткових матеріалів і сучасних підручників. Актуальним є запит на якісні аудіосистеми та оргтехніку (принтери, ксерокси). Також учителі наголошують на потребі в інтерактивних онлайн-платформах з функціями моніторингу засвоєння лексичного й граматичного матеріалу та можливістю адміністрування доступу учнів до інтернету під час контрольних заходів.

2. «Англійська мова» (4-й рік навчання): учителі потребують паперових підручників, робочих зошитів і засобів візуалізації.

3. «Німецька мова» (4-й рік навчання): частина опитаних (11,8%) наголосила на важливості стабільного інтернет-зв'язку й наявності сучасної копіювальної техніки.

Математична галузь

Для аналізу матеріально-технічного забезпечення навчальних кабінетів математичної освітньої галузі було узагальнено відповіді вчителів, які викладали алгебру, геометрію та інтегрований курс «Математика» у 8-х пілотних класах. Результати свідчать про те, що цифрові засоби навчання залишаються найбільш затребуваними й активно використовуваними, тоді як сегмент спеціалізованого демонстраційного обладнання має суттєві зони дефіциту. Найбільша частка (87,1%) учителів математики повідомила, що навчальний кабінет забезпечений мультимедійним обладнанням і педагоги використовували його у своїй роботі. Три чверті респондентів зазначили, що кабінет забезпечений електронними освітніми ресурсами і вони застосовували їх для здійснення освітнього процесу. При цьому лише 12,0% опитаних вказали на відсутність електронних освітніх ресурсів за наявної потреби в них. Ситуація із забезпеченням спеціалізованим обладнанням для математичної освіти є менш однорідною. Хоча 60,2% учителів використовує в роботі демонстраційне обладнання (моделі), майже кожен п'ятий респондент (21,6%) відчуває потребу в таких моделях за їх відсутності. Дещо складніша ситуація з демонстраційними наборами та комплектами: ними забезпечена та використовує їх лише половина (53,1%) та менше ніж половина (44,4%) опитаних відповідно. Кожен четвертий учитель (25,3%) потребує наочних наборів, а близько третини вказали на брак демонстраційних комплектів. Майже 45% опитаних забезпечені й використовують прилади для практичних робіт. Схожий показник зафіксовано і щодо тематичних стендів

та плакатів (41,9%), при цьому 22,0% учителів відчують потребу в оновленні такої наочності (рис. 103).

Рис. 103. Розподіл відповідей учителів, які викладали предмети математичної освітньої галузі, щодо забезпечення кабінету обладнанням, необхідним для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах, і використання наявного обладнання

Побудовано авторами за даними опитування.

Узагальнення відповідей щодо засобів навчання, яких бракує вчителям, дозволило виокремити пріоритетні запити для різних предметів й інтегрованого курсу математичної галузі:

1. *Інтегрований курс «Математика»*: Більше ніж половина респондентів (54,5%) зазначила, що наявного забезпечення достатньо. Проте майже кожен десятий учитель (9,1%) наголосив на потребі у власному ноутбуці для ефективної роботи.

2. *Алгебра*: трохи більше ніж третина вчителів (35,3%) повідомила, що їм вистачає наявних засобів. Найбільш актуальними є запити на планшети для учнів та оргтехніку (принтери). Окремо вчителі виокремили потребу в збірниках для проведення діагностувальних робіт за групами результатів.

3. *Геометрія*: показник задоволеності забезпеченням тут дещо нижчий – 29,7% учителів відповіли, що «все є». Кожен десятий учитель потребує сучасних наборів креслярського інструментарію (комплекти вимірювальних приладів для дошки).

Про наявність STEM-лабораторії в закладі освіти повідомили 18,6 % учителів математичної галузі, серед них лише 6,9 % від загальної кількості усіх педагогів цієї освітньої галузі використовували її в освітньому процесі в пілотних класах (рис. 104).

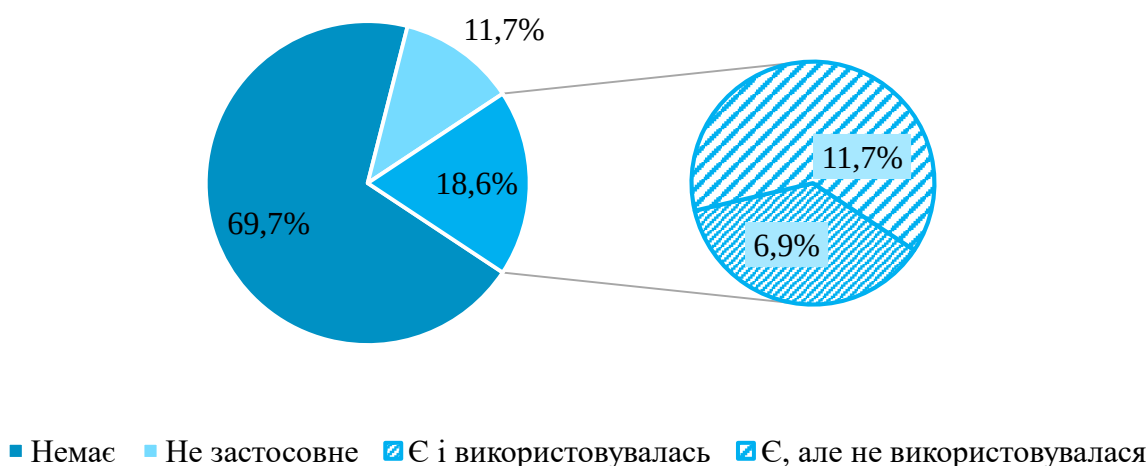

Рис. 104. Розподіл відповідей учителів математичної освітньої галузі щодо наявності STEM-лабораторії і її використання для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах.

Побудовано авторами за даними опитування.

Учителі математичної освітньої галузі, які мали STEM-лабораторію в закладі освіти і використовували її в освітньому процесі, відповідаючи на відкрите питання «Як саме ви використовували STEM-лабораторію в освітньому процесі у 8-х пілотних класах?» відзначають позитивну динаміку у залученні учнів до вивчення математики. Основні напрями використання передбачали:

Дослідницька діяльність: учителі використовували обладнання лабораторії для візуалізації та дослідження певних тем з геометрії. Зокрема, застосування 3D-ручок дозволяло учням власноруч створювати моделі геометричних тіл, що сприяло розвитку просторової уяви.

Інтерактивне навчання: активно застосовували інтерактивні панелі та мультимедійний контент для проведення уроків математики, що дозволяло поєднувати теоретичний матеріал з динамічними демонстраціями.

Проектна та групова робота: учителі організовували експерименти, учні писали мініпроекти та працювали в малих групах. Така діяльність стимулювала розвиток «м'яких навичок» (soft skills) та критичного мислення.

Міжпредметна інтеграція: проводили інтегровані уроки, де математика поєднувалася з програмуванням та робототехнікою; впроваджували спільні заходи з викладачами курсу «STEM» для формування цілісної картини світу в учнів.

Аналіз відповідей вчителів, які не використовували ресурси лабораторії або використовували їх обмежено, дозволив виділити наступні ключові причини:

Етап становлення: частина вчителів зазначала, що STEM-лабораторія в їхньому закладі перебувала на стадії облаштування або тільки нещодавно була введена в експлуатацію.

Відсутність доступу або обладнання: частина педагогів вказувала на фізичну відсутність лабораторії в закладі або недостатню кількість спеціалізованого обладнання саме для математичного спрямування.

Проблеми з енергопостачанням та безпекою: постійні вимкнення електроенергії (блекаути) і часті повітряні тривоги суттєво обмежували можливість планування уроків у спеціалізованих кабінетах.

Методична готовність: деякі вчителі потребували додаткового часу для опанування нового інструментарію й розробки методичних матеріалів. Водночас більшість висловлювала готовність використовувати лабораторію у майбутньому.

Природнича галузь

Для аналізу стану матеріально-технічного забезпечення природничої освітньої галузі було вивчено ресурсні можливості навчальних кабінетів окремо за кожним предметом: географією, біологією, фізикою та хімією. Такий підхід дозволив детально ідентифікувати специфічні потреби вчителів у наочності, реактивах і лабораторному обладнанні, необхідному для виконання практичної частини модельних навчальних програм у 8-х пілотних класах.

Аналіз відповідей учителів географії щодо матеріально-технічного забезпечення навчальних кабінетів дозволяє констатувати, що поряд із активним використанням цифрових ресурсів, специфічне природниче обладнання має високий рівень затребуваності, який не завжди задоволений. Понад три чверті учителів географії повідомили, що навчальний кабінет забезпечений мультимедійним обладнанням та електронними освітніми ресурсами, які педагоги використовували для здійснення освітнього процесу. Також понад 70% респондентів зазначили, що кабінет забезпечений тематичними картами й навчальними плакатами, і вони застосовували їх у роботі. Дві третини опитаних забезпечені й використовують демонстраційне обладнання (моделі), при цьому 17,5% учителів відчують потребу в таких моделях за їх відсутності. Дещо складніша ситуація з іншими видами наочності: демонстраційні колекції використовує трохи більше ніж половина (53,6%) опитаних, тоді як майже кожна четверта відповідь (22,7%) вказувала на брак колекцій при наявній потребі в них. Менше ніж половина (48,5%) респондентів забезпечена та використовує обладнання для проведення практичних робіт, а кожен четвертий відчуває потребу в ньому. Схожі показники зафіксовано щодо демонстраційного вимірювального обладнання (47,4% використання та 26,8% дефіциту). Найнижчий рівень наявності й використання виявлено

щодо цифрового вимірювального обладнання (метеостанцій) – 39,2% та гербаріїв – лише 26,8%. При цьому понад чверть (27,8%) учителів відчуває потребу в гербаріях, а майже кожен четвертий (22,7%) – у метеостанціях (рис. 105).

Рис. 105. Розподіл відповідей учителів, які викладали географію, щодо забезпечення кабінету обладнанням, необхідним для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах, і використання наявного обладнання
Побудовано авторами за даними опитування.

Узагальнення відкритих відповідей учителів географії щодо браку конкретних засобів навчання дозволило виокремити додаткові запити вчителів географії:

Прилади для спостережень та практичних робіт: педагоги наголошують на гострій потребі в інструментах для метеорологічних і геодезичних робіт, зокрема анемометрах, барометрах-анероїдах, флюгерах, компасах та далекомірах.

Наочність та демонстраційний матеріал: значна частина респондентів вказала на брак сучасних атласів, настінних карт (як України, так і світу), моделей форм рельєфу та глобусів. Також актуальним є оновлення колекцій гірських порід, мінералів, зразків ґрунтів та гербаріїв.

Цифровізація та техніка: учителі потребують ноутбуків і стабільного інтернет-зв'язку. Крім того, виокремлено запит на безкоштовний доступ до освітніх платформ із 3D-моделями для візуалізації географічних об'єктів.

Оргтехніка: як і в інших галузях, зберігається висока потреба в принтерах і багатофункціональних пристроях для друку дидактичних матеріалів.

Результати аналізу матеріально-технічного забезпечення кабінетів біології свідчать про високий рівень цифровізації освітнього процесу у 8-х пілотних класах, що водночас супроводжується суттєвим дефіцитом сучасного лабораторного та вимірювального інструментарію. Найбільша частка (84,8%) учителів біології повідомила, що навчальний кабінет забезпечений мультимедійним обладнанням і педагоги використовували його у своїй роботі. Понад 80% респондентів зазначили, що кабінет забезпечений електронними освітніми ресурсами і вони застосовували їх для здійснення освітнього процесу. Щодо спеціалізованого обладнання, то понад 70% опитаних забезпечені та використовують демонстраційні моделі. Також 60% учителів використовують у роботі колекції та демонстраційні прилади, проте близько 17% респондентів відчують потребу в цих засобах за їх відсутності. Дещо нижчий рівень використання зафіксовано щодо обладнання для лабораторних робіт (57,1%) і тематичних стендів чи плакатів (54,3%). При цьому кожен четвертий учитель (25,7%) наголосив на нестачі лабораторного обладнання при наявній потребі в ньому. Трохи більше ніж половина (51,4%) учителів біології забезпечена та використовує гербарії. Найбільш критична ситуація зафіксована в сегменті цифрового вимірювального обладнання: ним забезпечена та використовує його лише

39,0% опитаних, тоді як майже третина респондентів указала на відсутність такого обладнання при наявній потребі в ньому (рис. 106).

Рис. 106. Розподіл відповідей учителів, які викладали біологію, щодо забезпечення кабінету обладнанням, необхідним для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах, і використання наявного обладнання

Побудовано авторами за даними опитування.

Узагальнення відповідей щодо додаткових засобів навчання, яких бракує вчителям біології, дозволило виокремити такі ключові запити:

1. *Лабораторне та оптичне обладнання:* педагоги вказують на потребу в мікроскопах, мікропрепаратах, лабораторному обладнанні та витратних матеріалах для проведення лабораторних робіт і польових практик.

2. *Цифрові та технічні засоби:* учителі потребують цифрового вимірювального обладнання, документ-камер, принтерів і доступу до електронних освітніх ресурсів.

3. *Наочність та дидактика*: фіксується запит на оновлення колекцій, гербаріїв, макетів, а також наявність сучасних навчально-методичних розробок.

4. *Організаційні умови*: окремі респонденти наголошують на необхідності наявності власного кабінету біології.

Водночас частина вчителів біології зазначила, що наразі має в наявності все необхідне для роботи.

Результати аналізу стану кабінетів фізики засвідчують, що викладання цього предмета значною мірою спирається на візуалізацію та цифрові ресурси, тоді як спеціалізоване лабораторне й вимірювальне обладнання залишається зоною суттєвого дефіциту. Понад три чверті учителів фізики повідомили, що навчальний кабінет забезпечений мультимедійним обладнанням і педагоги використовували його у своїй роботі. Схожий показник зафіксовано щодо електронних освітніх ресурсів – ними користуються 73,5% респондентів. У сегменті спеціалізованого фізичного обладнання ситуація є складнішою. Хоча майже 60% учителів забезпечена і використовує демонстраційні прилади й приладдя, майже кожна четверта відповідь (23,5%) вказувала на брак цих засобів при наявній потребі. Схожі тенденції простежуються щодо обладнання для лабораторних робіт (57,8% використання та 25,5% дефіциту) і демонстраційних моделей (55,9% використання та 28,4% дефіциту). Найбільш критичним є стан забезпечення демонстраційними наборами та цифровим вимірювальним обладнанням. Лише трохи більше ніж половина респондентів використовує у роботі готові набори, тоді як третина відчуває в них гостру потребу за їх відсутності. Цифровим вимірювальним обладнанням забезпечена та використовує його майже 45% опитаних, при цьому 31,4% учителів наголосили на нестачі таких приладів. Також 28,4% респондентів відчувають потребу в оновленні наочності (рис. 107).

Рис. 107. Розподіл відповідей учителів, які викладали фізику, щодо забезпечення кабінету обладнанням, необхідним для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах, і використання наявного обладнання

Побудовано авторами за даними опитування.

Результати аналізу стану кабінетів хімії свідчать про те, що ця галузь має один із найвищих показників дефіциту спеціалізованого обладнання та витратних матеріалів серед усіх природничих дисциплін. Майже три чверті учителів хімії повідомили, що навчальний кабінет забезпечений мультимедійним обладнанням, яке педагоги використовували у своїй роботі. Дещо менше респондентів (67,7%) зазначили, що кабінет забезпечений електронними освітніми ресурсами і вони застосовували їх в освітньому процесі. У сегменті предметного забезпечення найкраща ситуація спостерігається з посудом загального призначення – ним забезпечені та використовують його майже 70% опитаних. Водночас реактивами та витратними матеріалами забезпечені та використовують їх лише близько 60% учителів, а 22,2% респондентів відчувають гостру потребу в них за їх відсутності. Схожі показники зафіксовано щодо посуду

спеціального призначення та обладнання для лабораторних робіт – їх використовує трохи більше ніж половина педагогів, при цьому близько 30% опитаних наголосили на нестачі бази для лабораторних занять. Найбільш критичним є стан забезпечення демонстраційними приладами (водонагрівачі, центрифуги тощо): лише 24,2% учителів забезпечені ними та використовували їх, тоді як майже 40% респондентів указали на відсутність таких приладів при наявній потребі. Також близько третини вчителів відчуває дефіцит демонстраційних наборів (31,3%), моделей (31,3%) та цифрового вимірювального обладнання (32,3%). (рис. 108).

Рис. 108. Розподіл відповідей учителів, які викладали хімію, щодо забезпечення кабінету обладнанням, необхідним для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах, і використання наявного обладнання

Побудовано авторами за даними опитування.

Узагальнення відповідей щодо додаткових засобів навчання, яких бракує вчителям хімії, дозволило ідентифікувати такі ключові запити:

1. *Реактиви та витратні матеріали*: поповнення запасів хімічних реактивів для дослідів, зокрема потреба в сухому спирті.

2. *Спеціалізоване обладнання та посуд*: потреба в оновленні витяжних шаф, закупівлі центрифуг, магнітних мішалок, приладів для добування газів (апарат Кіппа), а також лабораторного посуду (пробірки, скляні палички).

3. *Наочність та моделі*: фіксується запит на сучасні періодичні системи хімічних елементів, таблиці розчинності та набори моделей атомів.

4. *Цифрові лабораторії та техніка*: педагоги наголошують на необхідності забезпечення цифровими лабораторіями з датчиками, а також інтерактивними панелями, ноутбуками та БФП.

За відповідями учителів природничої освітньої галузі, лише 19,6 % педагогів мають у своєму закладі освіти STEM-лабораторію, із них лише 9,3 % (47,5% від загальної кількості тих, хто має STEM-лабораторію) використовували її в освітньому процесі) (рис. 109).

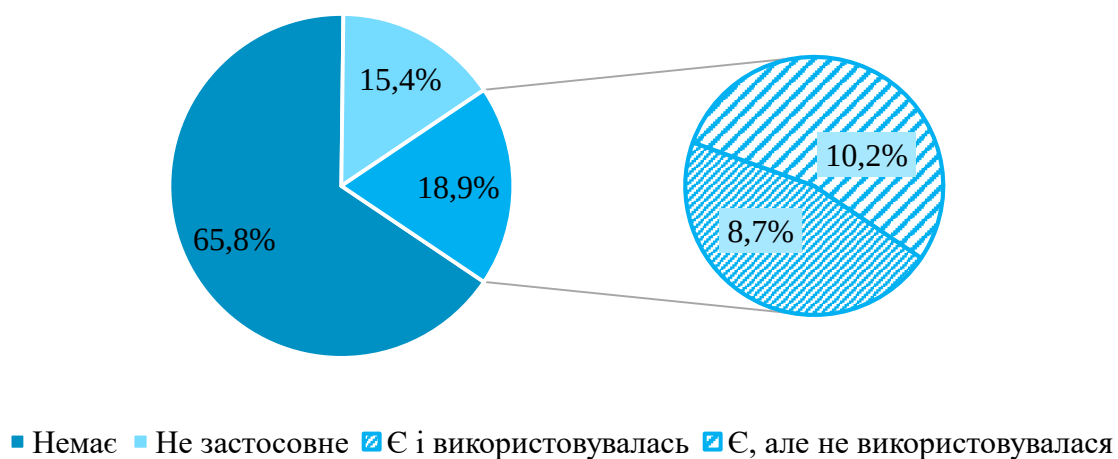

Рис. 109. Розподіл відповідей учителів природничої освітньої галузі щодо наявності STEM-лабораторії і її використання для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах

Побудовано авторами за даними опитування.

Також учителі природничої галузі освіти, які мали STEM-лабораторію в закладі освіти і використовували її в освітньому процесі, відповідаючи на відкрите питання «Як саме ви використовували STEM-лабораторію в освітньому процесі у 8-х пілотних класах?», зазначили, що впровадження STEM-обладнання дозволило модернізувати підходи до викладання природничих дисциплін, змістивши акцент із теоретичного навчання на дослідницьке:

Практико-орієнтоване навчання: використання цифрових вимірювальних комплексів забезпечило візуалізацію складних процесів, що сприяло глибшому розумінню фундаментальних закономірностей.

Інтеграція знань: STEM-діяльність стимулювала учнів застосовувати методи різних наук (фізики, хімії, математики) для вирішення єдиної дослідницької задачі.

Розвиток компетентностей: у процесі роботи в учнів зафіксовано зростання навичок аналізу даних, критичного оцінювання результатів експерименту і досвіду командної взаємодії.

Технологічний прогрес: опанування сучасного програмного забезпечення і цифрових датчиків підвищило рівень цифрової грамотності як учнів, так і педагогів.

Серед основних причин невикористання STEM-лабораторії в освітньому процесі у 8-х пілотних класах, учителі природничої галузі, відповідаючи на відкрите питання, зазначили такі:

Формат навчання та безпека: перехід на дистанційну або змішану форму навчання через безпекову ситуацію є критичним бар'єром для роботи з фізичним обладнанням. У ряді випадків доступ до ресурсів обмежений через евакуацію фондів.

Ресурсні обмеження: висока щільність навчальної програми та значні витрати часу на підготовку цифрових систем до роботи ускладнюють їх інтеграцію в межах стандартного 45-хвилинного уроку.

Організаційні накладки: часто виникає конфлікт розкладів через завантаженість приміщення лабораторії спеціалізованими STEM-курсами, що обмежує доступ для вчителів-предметників.

Альтернативне забезпечення: достатня оснащеність традиційних профільних кабінетів і звичка працювати з перевіреним обладнанням знижують мотивацію вчителів до використання складніших інноваційних комплексів.

Потреба в підтримці: технічна складність цифрових інтерфейсів вимагає постійного методичного супроводу або допомоги технічного спеціаліста безпосередньо під час уроку.

Технологічна галузь

Аналіз ресурсного потенціалу технологічної освітньої галузі виявив значний розрив між потребами сучасної програми та реальним станом укомплектованості кабінетів, особливо в частині високотехнологічного обладнання. Лише трохи більше половини вчителів технологій зазначила, що навчальний кабінет забезпечений мультимедійним обладнанням, що використовується в освітньому процесі, тоді як майже третина педагогів указала на його відсутність при наявній потребі. Схожа ситуація спостерігається і з традиційною наочністю: тематичні стенди та плакати використовують 39,7% респондентів, водночас така ж сама частка опитаних (39,7%) наголосила на дефіциті цих засобів. Найбільш критичним є стан забезпечення цифровими верстатами та сучасним обладнанням. Вишивальні машини з комп'ютерним управлінням використовують лише 6,1% учителів, при цьому майже половина (48,9%) відчуває в них гостру потребу. Показники використання цифрових фрезерувальних, лазерних і токарних верстатів із ЧПК є мінімальними й коливаються в межах 2,3–4,6%. Характерно, що значна частина респондентів (від 44,3% до 49,6%) зазначила, що таке обладнання відсутнє і потреби в ньому немає, що може

свідчити як про специфіку обраних модулів, так і про неготовність матеріальної бази шкіл до впровадження високотехнологічних напрямів (рис. 110).

Рис. 110. Розподіл відповідей учителів технологічної освітньої галузі щодо забезпечення кабінету обладнанням, необхідним для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах, і використання наявного обладнання
Побудовано авторами за даними опитування.

Узагальнення запитів педагогів дозволило деталізувати перелік засобів, необхідних для ефективного викладання предмета:

1. *Інструментарій та обладнання*: найчастіше (42,4%) учителі вказували на потребу в електромеханічному інструменті, швейному та вишивальному обладнанні. Окремо виділено запити на випалювачі, верстати для обробки дерева (зокрема PLAYmake 4in1) і загальне доукомплектування майстерень, що часто не забезпечені обладнанням взагалі.

2. *Цифрові засоби та оргтехніка*: педагоги потребують проєкторів, принтерів та сучасного мультимедійного супроводу.

3. *Методична підтримка*: фіксується запит на розробку електронних методичних програм, орієнтовних КТП та планів-конспектів уроків.

4. *Організаційні питання*: учителі наголошують, що ефективне навчання в галузі неможливе без належного поділу класів на групи, що залишається невирішеною проблемою на державному рівні.

Водночас лише незначна частина опитаних підтвердила, що має наявності всі необхідні засоби для роботи.

Кожен п'ятий респондент повідомив про наявність STEM-лабораторії в пілотному закладі освіти, а лише один із десяти використовував її в освітньому процесі у 8-х пілотних класах (рис. 111).

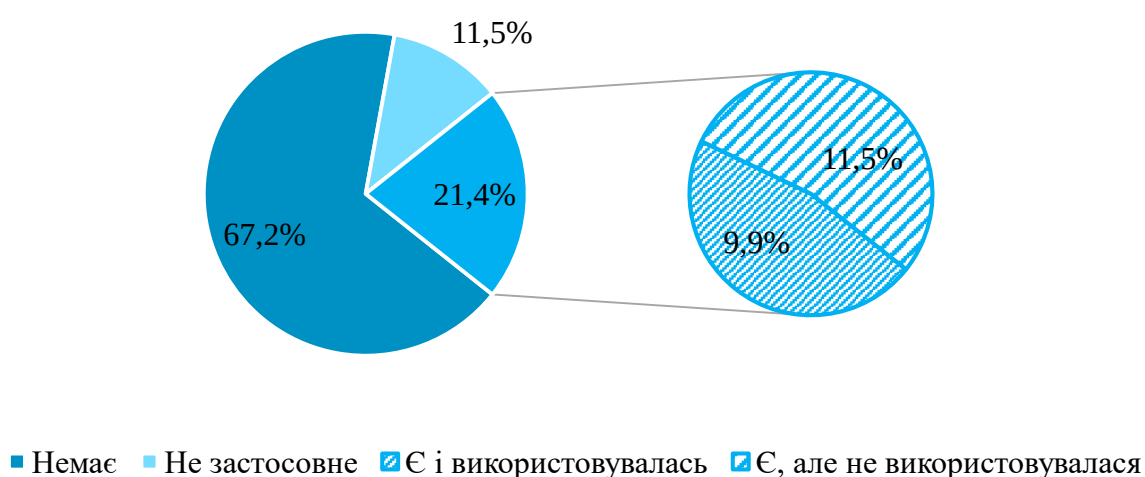

Рис. 111. Розподіл відповідей учителів технологічної освітньої галузі щодо наявності STEM-лабораторії і її використання для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах

Побудовано авторами за даними опитування.

Узагальнюючи відповіді вчителів на відкрите питання «Як саме ви використовували STEM-лабораторію в освітньому процесі у 8-х пілотних класах?», можна констатувати, що педагоги, які інтегрували ресурси STEM-лабораторій у навчання восьмикласників, надавали перевагу практико-орієнтованим підходам. Основними векторами роботи стали:

Проектна діяльність: найбільш затребуваний формат, що дозволив поєднувати технологічні навички з інженерним мисленням і математичними розрахунками для створення реальних продуктів.

Цифрове моделювання та 3D-технології: упровадження основ адитивних технологій і роботи з 3D-принтерами, що відповідає вимогам сучасної програми.

Дослідницький підхід та активне навчання: проведення експериментів і залучення спеціалізованого середовища лабораторії для стимулювання командної роботи учнів.

Аналіз відповідей учителів на запитання про основні перешкоди свідчить, що вчителі, які не залучають ресурси STEM-лабораторій, стикаються з низкою системних бар'єрів, які можна узагальнити за трьома напрямками:

Безпекова ситуація та умови воєнного стану: ключовий чинник, що пов'язаний із неможливістю очного доступу до обладнання через дистанційне навчання та критичну залежність високотехнологічних пристроїв від стабільного електропостачання.

Ресурсні обмеження: частина вчителів повідомила про гостру нестачу самого обладнання або спеціально облаштованих приміщень. Крім того, впровадження STEM-технологій потребує значних часових витрат на підготовку, що в умовах великого навантаження стає суттєвою перешкодою.

Організаційно-методичні чинники: складність координації доступу до кабінетів і специфічне сприйняття лабораторій як просторів виключно для ІТ-технологій або технічного спрямування, що не завжди асоціюється в учителів із програмою предмета «Технології».

Інформатична галузь

Дослідження стану матеріально-технічної бази для викладання інформатики засвідчило найвищий рівень базової технічної оснащеності

серед усіх галузей, що зумовлено специфікою предмета, проте виявило запит на перехід до більш складних технологічних рішень. Майже дев'ять із десяти (89,8%) учителів інформатики підтвердили, що кабінети повністю забезпечені комп'ютерним обладнанням, що активно використовується в освітньому процесі. Аналогічно високим є показник доступу до мережі «Інтернет» (роутери, дротові та бездротові мережі) – про його наявність і використання заявили 89,2% респондентів. Мультимедійним обладнанням забезпечені та використовують його 80,3% опитаних, а електронними освітніми ресурсами – три чверті педагогів. Найменш затребуваними в цій галузі виявилися традиційні засоби наочності: лише 40,1% учителів використовують тематичні стенди чи плакати, тоді як понад чверть опитаних зазначила, що потреби в них не має. (рис. 112).

Рис. 112. Розподіл відповідей учителів інформатичної освітньої галузі щодо забезпечення кабінету обладнанням, необхідним для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах, і використання наявного обладнання
Побудовано авторами за даними опитування.

Попри високий рівень базового забезпечення аналіз відкритих відповідей вказує на прагнення вчителів до модернізації навчального простору та впровадження інноваційних напрямів:

1. *STEM та робототехніка*: педагоги висловлюють гостру потребу в конструкторах із робототехніки та спеціалізованих наборах для впровадження елементів STEM-освіти.

2. *Периферійне та спеціальне обладнання*: учителі потребують графічних планшетів, 3D-принтерів, а також навушників і мікрофонів для кожного учня. Окремо виділено запит на датчики та пристрої, що під'єднуються до ПК (веб-камери, тепловізійні камери тощо).

3. *Оновлення технічного парку*: попри високі загальні показники, частина респондентів наголошує на необхідності повного оновлення комп'ютерних класів, закупівлі нових принтерів, сканерів і ліцензійного програмного забезпечення.

4. *Ергономіка й методика*: зафіксовано запити на покращення умов праці (зручні крісла) і потребу в адаптації навчальних матеріалів до реального рівня підготовки учнів.

Частина респондентів констатувала, що наразі має в наявності весь необхідний інструментарій для викладання.

Про наявність у закладі освіти STEM-лабораторії повідомили близько 20 % учителів інформатики, зокрема один із десяти педагогів уже застосовував її в освітньому процесі в пілотних класах (рис. 113).

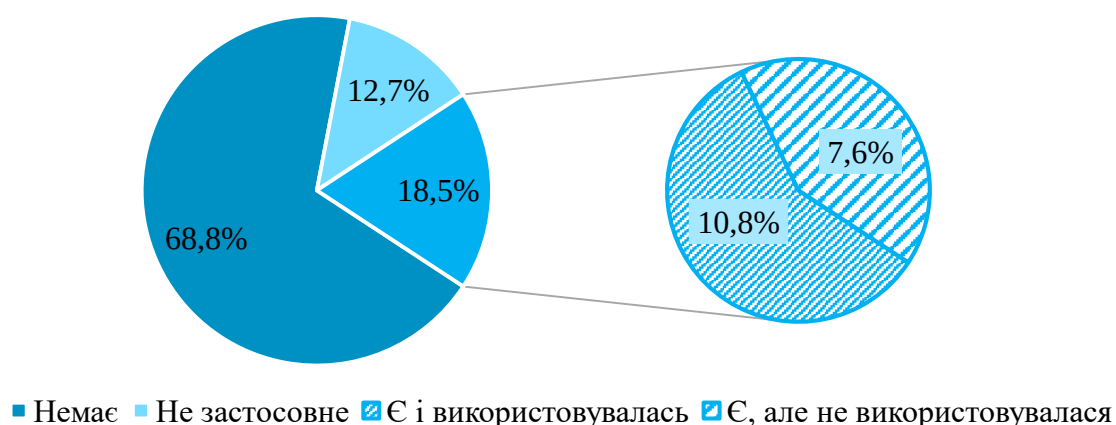

Рис. 113. Розподіл відповідей учителів технологічної освітньої галузі щодо наявності STEM-лабораторії і її використання для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах

Побудовано авторами за даними опитування.

Аналіз відповідей учителів інформатики на відкрите запитання «Як саме ви використовували STEM-лабораторію в освітньому процесі у 8-х пілотних класах?» дозволив узагальнити, що інтеграція STEM-обладнання як потужного інструменту для переходу від теоретичного навчання до практико-орієнтованого сприяла суттєвому підвищенню пізнавального інтересу учнів до предмета завдяки візуалізації результатів програмування, стимулювала розвиток критичного мислення й навичок командної співпраці, а також дозволила трансформувати класичні уроки в інтерактивні воркшопи. Зокрема, робота здійснювалася за такими напрямками:

Робототехніка та мікроконтролери: найбільш популярним було використання плат Arduino, Micro:bit, а також наборів LEGO; учителі відзначали успішне програмування «робомашинок» та створення керованих моделей.

Проектна діяльність: лабораторії ставали базою для виконання довготривалих проєктів; учні створювали програми та ігри (Python, Scratch), реалізуючи їх через фізичне обладнання.

3D-технології: використовувалися 3D-принтери для матеріалізації цифрових моделей, створених учнями під час занять.

Інтеграція та STEM-заходи: проводилися тематичні STEM-тижні, воркшопи та хакатони, де інформатика поєднувалася з фізикою, математикою та природничими науками.

Робота з даними: здійснювалися візуалізація та аналіз даних, отриманих під час експериментів, за допомогою цифрових інструментів.

Аналіз відповідей на питання щодо причин невикористання наявної в закладі освіти STEM-лабораторії дозволив виявити низку чинників, що перешкоджали її повноцінній інтеграції в освітній процес 8-х пілотних класів. Зокрема, ключовими бар'єрами були:

Логістичні та інфраструктурні складнощі: віддаленість лабораторії (в іншому корпусі чи будівлі) ускладнювала організацію занять у межах 45-

хвилинного уроку, а недостатня кількість робочих місць обмежувала одночасну роботу великих груп учнів.

Дефіцит навчального часу та щільність програми: насиченість пілотної програми теоретичним матеріалом не залишала вчителям достатньо часу на підготовку та безпосередню роботу зі складним обладнанням.

Технічні та експлуатаційні проблеми: виникали труднощі через некоректну роботу програмного забезпечення, необхідність системного оновлення прошивок обладнання або усунення дрібних несправностей.

Необхідність додаткової методичної підготовки: робота зі специфічними наборами (Arduino, Micro:bit) потребувала від учителів значних часових витрат на самостійне опанування інструментарію перед початком занять.

Соціальна і здоров'язбережувальна галузь

Аналіз стану матеріально-технічного забезпечення соціальної і здоров'язбережувальної галузі охоплює ресурсні можливості для викладання інтегрованих курсів «Здоров'я, безпека та добробут» і «Підприємливість і фінансова грамотність».

Вивчення матеріально-технічної бази для реалізації інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» демонструє високий рівень використання цифрових інструментів при критичному дефіциті спеціалізованого обладнання для відпрацювання практичних навичок безпеки. Найвищі показники забезпечення зафіксовано в сегменті технічних засобів: 81,4% учителів використовують у роботі мультимедійне обладнання, а 77,9% – електронні освітні ресурси. Водночас спеціалізоване оснащення представлене значно слабше. Лише третина (33,7%) опитаних забезпечена та використовує багатоцільові індивідуальні аптечки, тоді як

36,0% відчують у них гостру потребу. Найменші показники використання характерні для демонстраційного і практичного інвентарю. Комплекти обладнання та пристосування для практичних робіт застосовують лише 22,1% респондентів, а захисний інвентар (жилети, каски тощо) – 20,9%. При цьому понад 40% учителів наголосили, що таке обладнання в кабінетах відсутнє, хоча потреба в ньому є актуальною. (рис. 114).

Рис. 114. Розподіл відповідей учителів, які викладали інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут», щодо забезпечення кабінету обладнанням, необхідним для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах, і використання наявного обладнання

Побудовано авторами за даними опитування.

Узагальнення запитів учителів дозволило додатково виокремити такі ключові дефіцити:

1. *Наочність та демонстрація*: майже половина респондентів (48%) наголошує на необхідності забезпечення кабінетів наочними матеріалами, стендами, демонстраційними макетами й аптечками.

2. *Друкована та дидактична продукція*: учителі потребують карток із рольовими ситуаціями, тематичних таблиць, плакатів та інструкцій для учнів.
3. *Технічне оснащення*: зафіксовано запити на проєктори, принтери для друку роздаткового матеріалу та планшети.
4. *Організаційні умови*: окремі педагоги вказують на відсутність спеціалізованого кабінету для викладання курсу.

Матеріально-технічне забезпечення курсу «Підприємливість і фінансова грамотність» насамперед орієнтоване на цифрові ресурси, тоді як потреба в спеціалізованому ігровому й демонстраційному інструментарії задоволена лише частково. Рівень оснащення технічними засобами є стабільно високим: по 75,0% учителів підтвердили наявність та використання як мультимедійного обладнання, так і електронних освітніх ресурсів. Водночас спеціалізовані навчальні матеріали для практичних робіт використовують менше ніж 40% опитаних, а чверть респондентів відчуває їхню нестачу. Найменші показники реального використання зафіксовані щодо демонстраційних комплектів і тематичних стендів (по 25,0%). При цьому варто зауважити, що майже кожен третій педагог наголосив на потребі в наборах фінансових ігор, а 35,7% – у спеціалізованих демонстраційних комплектах. Цікаво, що значна частина вчителів (39,3%) вказала на відсутність потреби в тематичних стендах і плакатах, що може пояснюватися перевагою інтерактивних і цифрових форм подачі матеріалу, властивих цьому курсу (рис. 115).

Рис. 115. Розподіл відповідей учителів, які викладали інтегрований курс «Підприємливість і фінансова грамотність», щодо забезпечення кабінету обладнанням, необхідним для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах, і використання наявного обладнання

Побудовано авторами за даними опитування.

Відповіді педагогів щодо засобів, яких бракує, виявилися лаконічними, проте дозволили окреслити такі запити:

1. *Дидактичні засоби та наочність*: учителі вказують на потребу в спеціалізованих таблицях до курсу.
2. *Технічні пристрої*: зафіксовано поодинокі запити на планшети для індивідуальної чи групової роботи учнів.
3. *Організаційні ресурси*: окрім матеріального забезпечення, педагоги звертають увагу на дефіцит навчального часу, зауважуючи, що 0,5 години на тиждень у 8 класі є недостатньо для повноцінного вивчення матеріалу.

Частина респондентів зазначила, що наразі кабінети укомплектовані всім необхідним для викладання цього курсу.

Громадянська та історична галузь

Аналіз стану матеріально-технічного забезпечення громадянської та історичної освітньої галузі базується на узагальнених даних щодо

викладання історії України, всесвітньої історії, а також інтегрованих курсів «Історія: Україна і світ» та «Громадянська освіта». Ресурсна база предметів / інтегрованих курсів цієї галузі демонструє виразний пріоритет цифрових інструментів над традиційними наочними засобами, що зумовлено специфікою роботи з візуальними і картографічними джерелами. Найвищий рівень використання зафіксовано щодо мультимедійного обладнання – 83,1% учителів забезпечені ним та застосовують у роботі. Три чверті опитаних використовують електронні освітні ресурси, хоча кожна сьома відповідь указує на брак ЕОР при наявній потребі. Найбільший дефіцит спостерігається в сегменті традиційної наочності: лише 24,5% учителів забезпечені тематичними стендами та плакатами, тоді як третина (33,3%) респондентів відчуває в них гостру потребу. Кожен п'ятий педагог (19,8%) зазначив, що не має потреби в таких засобах, надаючи перевагу цифровим аналогам (рис. 116).

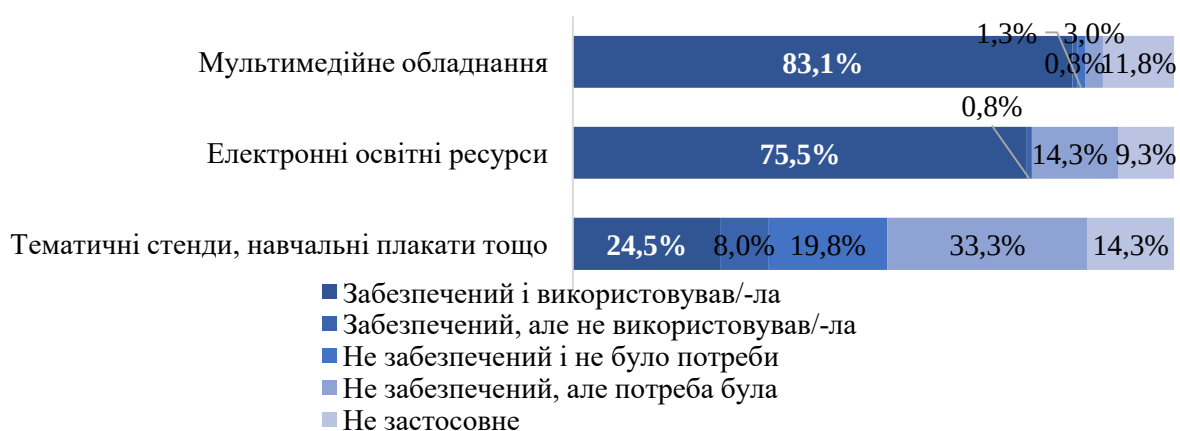

Рис. 116. Розподіл відповідей учителів громадянської та історичної освітньої галузі щодо забезпечення кабінету обладнанням, необхідним для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах, і використання наявного обладнання
Побудовано авторами за даними опитування.

Попри спільні тенденції аналіз запитів учителів дозволив виокремити специфічні потреби для різних курсів галузі:

1. *Картографічне забезпечення*: це найбільш критичний запит для вчителів історії (понад 55% відповідей). Педагоги наголошують на нестачі як настінних карт, так і атласів.

2. *Дидактичні матеріали та інновації*: учителі виявляють запит на сучасні форми наочності, зокрема флеш-картки з портретами діячів, пам'ятками та датами, кубики Рорі, а також набори розвивальних ігор для громадянської освіти.

3. *Інформаційна інфраструктура*: значна частина запитів стосується стабільного та швидкого доступу до мережі «Інтернет», що є критичним для використання ЕОР.

4. *Навчально-методична література*: Фіксується суттєвий брак паперових підручників (до 14,3% запитів) і методичної літератури для вчителя.

5. *Витратні матеріали та оргтехніка*: актуальною залишається потреба в принтерах та папері для друку роздаткових матеріалів і підсумкових робіт.

Близько чверті респондентів вказали, що наразі повністю задоволені рівнем забезпечення кабінетів.

Мистецька галузь

Матеріально-технічний аналіз мистецької галузі відображає специфіку викладання предметів, що потребують високої візуалізації та якісного звукового супроводу, проте виявляє значний дефіцит спеціалізованого інструментарію та обладнання для практичної творчості.

Результати опитування свідчать, що вчителі інтегрований курсу «Мистецтво» найактивніше використовують цифрові можливості: 73,7% респондентів забезпечені та застосовують електронні освітні ресурси, а 68,4% – мультимедійне обладнання. Також більшість (57,9%) працює з аудіосистемами (колонками, гарнітурою), що є базовою потребою для прослуховування творів. Ситуація зі спеціалізованим обладнанням значно складніша. Найбільш поширеними серед музичних інструментів є клавішні (використовують 34,2%), тоді як частка використання ударних (11,8%),

струнних (5,3%) та духових інструментів (3,9%) є мінімальною. При цьому значна частина педагогів (понад 40%) вказує на відсутність потреби в духових чи струнних інструментах, що може бути пов'язано з форматом занять. Попри високий рівень цифровізації, учителі відчувають гостру потребу в традиційних засобах – 43,4% респондентів бракує тематичних стендів та плакатів, а 42,1% вказують на дефіцит обладнання для малювання (мольбертів тощо). Близько 40 % учителів потребують звукових таблиць для вивчення нотної грамоти, які наразі доступні лише 5,3% опитаних (рис. 117).

Рис. 117. Розподіл відповідей учителів, які викладали інтегрований курс «Мистецтво», щодо забезпечення кабінету обладнанням, необхідним для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах, і використання наявного обладнання

Побудовано авторами за даними опитування.

Узагальнення відповідей щодо засобів, яких бракує для ефективної роботи, дозволило виокремити такі ключові проблеми:

1. *Матеріальна база та техніка*: кожен шостий учитель наголошує на потребі в ноутбуках і загальному обладнанні кабінету. Також актуальним є запит на оргтехніку: ксерокси та ламінатори.

2. *Інфраструктурні проблеми*: найбільш критичним є питання відсутності спеціалізованого навчального простору – загалом близько 20% респондентів зазначили, що кабінету мистецтва в закладі немає.

3. *Навчально-методичне забезпечення*: учителі звертають увагу на проблему з підручниками (потребують повних версій, а не частин), а також на необхідність готових презентацій до уроків.

Тільки 6,5% опитаних педагогів повністю задоволені поточним станом забезпечення.

Аналіз забезпечення уроків музичного мистецтва вказує на критичний дефіцит практично всіх категорій засобів навчання – від технічного супроводу до спеціалізованого музичного інструментарію. Згідно з даними лише трохи більше половини вчителів мають доступ до електронних освітніх ресурсів і мультимедійного обладнання. Ще складніша ситуація зі звуковідтворювальною технікою: аудіосистемами (колонками, гарнітурою) забезпечені лише 38,5% респондентів, тоді як майже половина (46,2%) відчуває в них гостру потребу. Показники щодо музичних інструментів та наочності є найнижчими в галузі. Відносно кращою є ситуація з клавішними інструментами (використовують 30,8%), тоді як майже 55 % опитаних наголошують на відсутності ударних, струнних і духових інструментів при наявній потребі в них. Найбільший дефіцит зафіксовано в сегменті традиційних засобів навчання: 76,9% учителів потребують тематичних стендів та плакатів, а 69,2% – звукових таблиць для вивчення нотної грамоти. Наразі ці засоби доступні лише для 7,7% педагогів (рис. 118).

Рис. 118. Розподіл відповідей учителів, які викладали музичне мистецтво, щодо забезпечення кабінету обладнанням, необхідним для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах, і використання наявного обладнання
Побудовано авторами за даними опитування.

Узагальнення запитів педагогів підтверджує системний характер проблем у забезпеченні предмета:

1. *Спеціалізований простір*: значна частина вчителів указує на неможливість проведення уроків у профільному кабінеті, що обмежує якість викладання.

2. *Якість візуалізації*: зафіксовано запит на заміну застарілої техніки або доукомплектування кабінетів великими мультимедійними екранами високої якості.

Чверть опитаних зазначила, що їх повністю влаштовує поточний стан забезпечення.

Забезпечення уроків образотворчого мистецтва демонструє значний дисбаланс між високим рівнем цифровізації та гострим дефіцитом

матеріальної бази для практичної художньої діяльності. Найкращі показники оснащеності зафіксовано в сегменті технічних засобів: 84,6% учителів забезпечені мультимедійним обладнанням і використовують його, а 69,2% педагогів активно застосовують електронні освітні ресурси. Водночас понад чверть респондентів вказують на потребу в додаткових ЕОР. Ситуація з профільним обладнанням є критичною. Лише 15,4% опитаних використовують спеціалізоване обладнання для малювання (мольберти тощо), тоді як понад 60 % учителів відчувають гостру потребу в цих засобах. Аналогічний дефіцит спостерігається і з тематичними стендами та навчальними плакатами – їх використовують лише 23,1% педагогів, тоді як більшість (61,5%) наголошує на їх відсутності при наявній потребі (рис. 119).

Рис. 119. Розподіл відповідей учителів, які викладали образотворче мистецтво, щодо забезпечення кабінету обладнанням, необхідним для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах, і використання наявного обладнання
Побудовано авторами за даними опитування.

Узагальнення відкритих відповідей вчителів дозволило виокремити основні бар'єри в організації освітнього процесу:

1. **Матеріальна наочність:** третина респондентів акцентує увагу на браку фізичного наочного матеріалу, необхідного для демонстрації технік і прийомів образотворчого мистецтва.

2. *Інфраструктурні запити*: педагоги вказують на необхідність створення стаціонарних спеціалізованих класів саме для предметів мистецької галузі (16,7%), що дозволило б належним чином організувати творчий простір.

Фізична культура

Матеріально-технічна база для викладання фізичної культури характеризується достатнім рівнем забезпечення базовим інвентарем, проте демонструє запит на оновлення ресурсів для впровадження варіативних модулів. За результатами опитування, найкраща ситуація спостерігається із забезпеченням естафетно-ігровим обладнанням – його використовують 72,1% учителів. Більше половини педагогів також підтвердили наявність та експлуатацію гімнастичного інвентарю (59,5%), силових снарядів (55,9%) та додаткового обладнання загального призначення (53,2%). Водночас у галузі фіксується потреба в спеціалізованих та наочних засобах. Рівно половина опитаних (50,5%) використовує інвентар спеціального призначення, проте 37,8% вчителів наголошують на його дефіциті, що є одним із найвищих показників потреби в цій категорії. Близько 40 % респондентів відчуває нестачу навчально-наочного обладнання, а 30,6% потребують сучасного суддівського інвентарю. (рис. 120).

Рис. 120. Розподіл відповідей учителів, які викладали фізичну культуру, щодо забезпечення кабінету обладнанням, необхідним для здійснення освітнього процесу в пілотних 8-х класах, і використання наявного обладнання
Побудовано авторами за даними опитування.

Деталізація запитів педагогів дозволила визначити пріоритетні напрями доукомплектування спортивної бази:

1. *Модернізація за програмою НУШ*: понад половина респондентів (51,6%) гостро потребує інвентарю для реалізації нових навчальних модулів. Зокрема, учителі вказують на необхідність м'ячів (футбольних, баскетбольних, волейбольних – 14,1%), турніків і специфічного обладнання (корфбол).

2. *Цифровізація та мультимедіа*: несподіваним для спортивної галузі є запит на технічне оснащення – загалом близько 11% учителів потребують

ноутбуків, доступу до мережі «Інтернет» та мультимедійного обладнання для візуалізації техніки виконання вправ або ведення документації.

3. *Інфраструктура*: педагоги наголошують на необхідності створення спеціальних майданчиків для занять різними видами спорту (4,7%).

Лише кожен десятий учитель зазначив, що наявне забезпечення повністю задовольняє потреби освітнього процесу.

Організаційні аспекти реалізації пілотного проєкту та потреби вчителів

Ефективність упровадження пілотного проєкту значною мірою залежить від того, наскільки злагоджено організовано внутрішні процеси в закладі освіти та наскільки своєчасно виявлено й враховано потреби педагогів, тому аналіз управлінських практик директорів і запитів учителів є ключовим для розуміння реальних умов реалізації пілоту й забезпечення його сталості.

У цьому розділі представлено аналіз організаційних аспектів реалізації пілотного проєкту в закладах освіти та окреслено ключові потреби педагогів, зафіксовані за результатами опитування директорів пілотних ЗЗСО. Розгляд охоплює рівень професійної взаємодії між учителями, роль директорів у забезпеченні належного перебігу пілотування, а також чинники, що ускладнюють організацію освітнього процесу в умовах воєнного стану. Окрему увагу приділено видам підтримки, необхідної вчителям для ефективної роботи в пілотних класах, що дозволяє комплексно оцінити управлінські та ресурсні виклики реалізації пілоту.

За відповідями директорів, найбільш поширеними формами взаємодії між учителями-учасниками пілоту є обмін власним досвідом викладання (94,6%) та підтримання творчої атмосфери в педагогічному колективі (90,8%). Також значна частка директорів відзначає проведення тренінгів і воркшопів у межах методичних об'єднань (86,2%) та спільну роботу вчителів над новими ідеями (80,0%). Досить часто трапляються й такі практики, як відвідування уроків колег (75,4%) і співпраця під час планування та підготовки уроків (70,8%). Помітно менше директорів повідомляють про регулярні обговорення підходів до викладання окремих

тем (57,7%). Найнижчий показник отримала відповідь про повністю самостійне вирішення вчителями всіх поточних питань реалізації пілоту (15,4%), що свідчить: саме індивідуальна робота без взаємодії є найменш характерною. Загалом дані демонструють високий рівень професійної кооперації та колегіальної підтримки серед учителів пілотних класів (рис. 121).

Рис. 121. Розподіл відповідей директорів щодо рівня взаємодії в закладі освіти між учителями – учасниками пілоту.
Побудовано авторами за даними опитування.

За результатами опитування директорів (рис. 122), їхня участь у реалізації пілоту здебільшого проявляється в активній підтримці професійного зростання та ініціатив учителів: 92,3% керівників заохочують педагогічні ініціативи, 90,8% – стимулюють підвищення кваліфікації, а 89,2% – системно працюють над власним професійним розвитком. Високою

є також частка директорів, які допомагають у вирішенні питань навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення (по 86,9%), а також контролюють дотримання вимог Держстандарту (77,7%). Помітно меншою є частка тих, хто обмежується створенням творчої атмосфери без втручання у викладання (62,3%) або виконує посередницьку функцію між регіональним координатором і вчителями (48,5%). Варто зауважити, що майже кожен четвертий очільник викладає в пілотному класі. Найменш поширеною виявилася відповідь про здійснення лише загальної координації роботи між учасниками пілоту (23,8%). Загалом дані свідчать, що директори здебільшого виконують проактивну, підтримувальну та управлінську залучену роль у забезпеченні пілотування, а не формальну або периферійну.

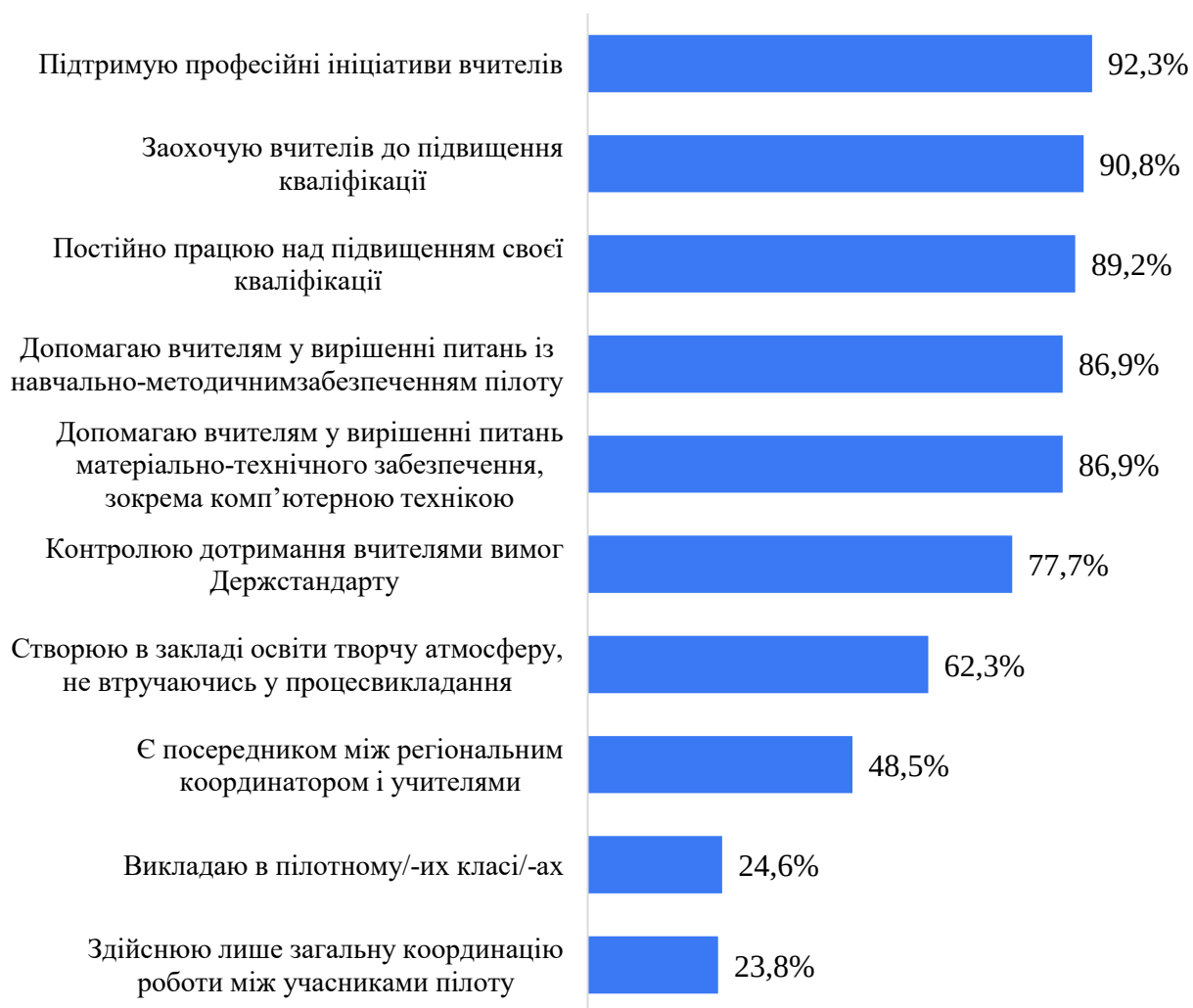

Рис. 122. Розподіл відповідей директорів щодо їхньої ролі в реалізації пілоту в закладі освіти.

Побудовано авторами за даними опитування.

За оцінками директорів, основні потреби вчителів у пілотних закладах освіти стосуються насамперед технічного та цифрового забезпечення. Найчастіше керівники відзначають брак достатньо потужних комп'ютерів або планшетів (32,3%), доступу до електронних дидактичних матеріалів (32,3%) та стабільного інтернет-з'єднання (31,5%). Дещо рідше згадуються потреби в електронній методичній літературі (23,8%) та додаткових засобах і обладнанні для навчальних кабінетів (23,8%). Значно менші частки стосуються паперових підручників (9,2%), електронних підручників (8,5%) та наявності смартфонів з доступом до інтернету (3,8%). Доступ до бібліотечних ресурсів школи є найменш критичною потребою (1,5%). (рис. 123).

Рис. 123. Розподіл відповідей директорів на запитання «Чого учителям найбільше бракує для організації освітнього процесу в пілотних класах в умовах воєнного стану?»

Побудовано авторами за даними опитування.

Відповіді, зібрані в категорії «Інше», деталізують значно ширший спектр проблем, що виходять за межі стандартного переліку. Частина

директорів наголошує на відсутності сучасного обладнання, методичних матеріалів та належного методичного супроводу (зокрема своєчасного доступу до інструктивно-методичних рекомендацій, діагностувальних робіт, зразків матеріалів). Частина відповідей стосується організаційних труднощів, характерних для закладів, що з огляду на безпекову ситуацію вимушені працювати в дистанційному форматі або були релоковані: відсутність власного приміщення й обладнаних кабінетів, географічна розпорошеність учнів, брак укриття, неможливість забезпечити повністю очну форму навчання. Окремі респонденти звертають увагу на системні виклики, зокрема нестачу часу для підготовки якісних уроків, потребу у внутрішній комунікації, взаємодії з авторами програм і підручників, а також загальну нестабільність і недостатню ресурсну підтримку.

Загалом дані свідчать, що ключові труднощі організації освітнього процесу в пілотних класах у воєнний час мають подвійний характер: з одного боку – це технологічні та матеріальні потреби, з іншого – наслідки дистанційності, релокації і нестабільності, що створюють додаткові навантаження на вчителів і стримують повноцінну реалізацію оновлених підходів НУШ.

У відповідях директорів найбільш виразно окреслюється запит на посилений методичний супровід з боку МОН та інших інституцій, який вважають пріоритетним понад половина респондентів (53,8%). Дещо менша частка керівників зазначає, що наявних видів підтримки загалом достатньо (38,5%). Натомість потреба в допомозі від місцевих методичних структур та у психологічній підтримці педагогів фіксується на приблизно однаковому рівні (по 18,5%). Ще менше директорів наголошують на запиті щодо рекомендацій з психологічного супроводу учнів (15,4%), що може свідчити про нерівномірність актуальності цього аспекту в різних закладах (рис. 124).

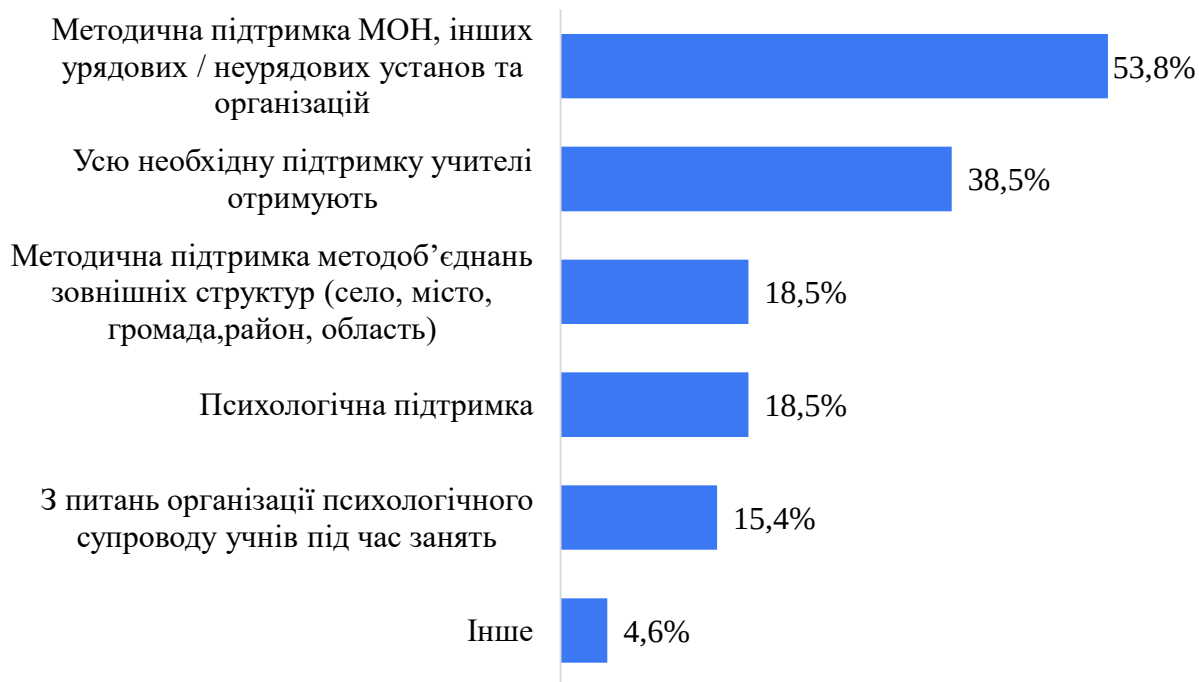

Рис. 124. Розподіл відповідей директорів на запитання «Якої підтримки найбільш потребують учителі для організації освітнього процесу в пілотних класах в умовах воєнного стану».

Побудовано авторами за даними опитування.

Відповіді, зазначені у категорії «Інше», розширюють розуміння реальних потреб педагогів. Серед них – прохання про *стабільну та справедливую оплату праці, вчасний доступ до навчально-методичних матеріалів, чіткість критеріїв оцінювання, покращення внутрішньої комунікації й налагодження зворотного зв'язку з авторами програм і підручників*. Окремі директори підкреслюють необхідність *гнучких рішень щодо організації навчання в умовах тривоги, обміну досвідом між пілотними школами, а також забезпечення робочих інструментів, що впливають на якість освітнього процесу*.

Загалом результати показують, що, попри наявну основу підтримки, педагоги потребують більш узгодженого, стабільного й оперативного супроводу, який охоплює як методичні, так і організаційні та соціальні аспекти їхньої роботи в умовах воєнного стану.

Організація освітнього процесу, безпечне освітнє середовище, психологічна підтримка, інноваційна діяльність у пілотних закладах освіти в умовах воєнного стану

Дослідження організації освітнього процесу, безпеки, психологічної підтримки й інноваційної діяльності в пілотних закладах освіти є особливо важливим в умовах воєнного стану, коли щоденні рішення шкіл визначають сталість навчання й добробут учасників освітнього процесу. У цьому розділі проаналізовано, як заклади адаптуються до складних умов, поєднуючи оперативні безпекові заходи з педагогічними й управлінськими практиками. Представлені дані дають змогу побачити, які підходи школи використовують для створення безпечного, підтримувального й інноваційного середовища, а також які механізми допомагають їм підтримувати якість освіти в умовах постійних викликів. Такий огляд формує комплексне розуміння того, як пілотні заклади вибудовують свою роботу в контексті реформування та функціонування в режимі воєнного часу.

У більшості пілотних закладів освіти впродовж 2024-2025 н.р. освітній процес був організований в очному форматі, про що повідомили 69,2% директорів і 63,7% учителів. Майже кожен п'ятий учитель й керівник указав на змішаний формат. Водночас незначні частки обох груп респондентів зазначили, що впродовж року змінювався формат освітнього процесу (рис. 125). Загалом дані свідчать про стабільність організації освітнього процесу в пілотних закладах, переважання очного формату та мінімальні зміни умов навчання протягом року.

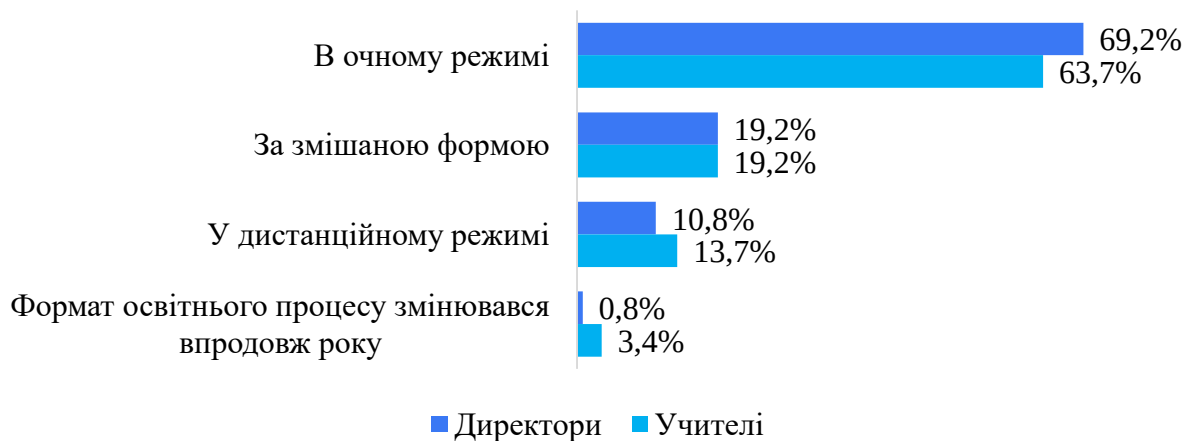

Рис. 125. Розподіл відповідей респондентів щодо організації освітнього процесу в закладів освіти в 2024-2025 н.р.

Побудовано авторами за даними опитування.

Більшість директорів (87,7%) повідомили про наявність укриття в закладі або поблизу нього, що є ключовою умовою не лише безпечного перебування учасників освітнього процесу, а й можливості організовувати очне навчання. Лише 6,2% зазначили відсутність укриття, а ще 6,2% обрали варіант «не застосовне», що стосується закладів, які працювали дистанційно й відповідно не потребували облаштування укриття для очного формату (рис. 126).

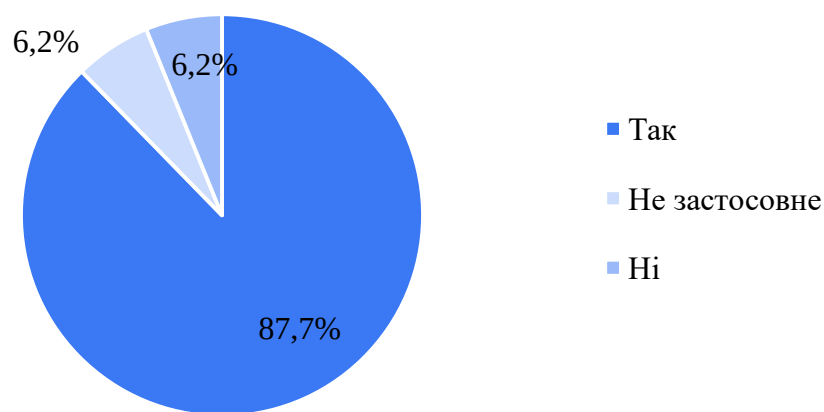

Рис. 126. Розподіл відповідей директорів на запитання «Чи облаштоване укриття у Вашому закладі освіти або в іншому приміщенні на відстані до 100 м?»

Побудовано авторами за даними опитування.

У контексті воєнних ризиків уміння працівників закладів освіти діяти в екстрених ситуаціях набуває особливої ваги, адже від швидкої та грамотної первинної допомоги може залежати безпека учасників освітнього процесу. Дані опитування показують, що понад половина директорів (53,1%) підтвердили проходження відповідного навчання усіма педагогічними працівниками їхнього закладу. Ще 43,8% зазначили, що такі навички опанувала частина колективу. Лише 3,1% керівників повідомили, що працівники не проходили навчання, хоча в цьому є потреба, що підкреслює важливість подальшого охоплення персоналу відповідною підготовкою (рис. 127).

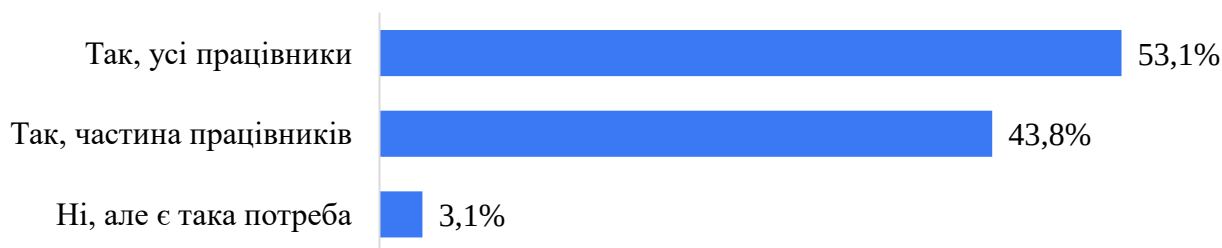

Рис. 127. Розподіл відповідей директорів на запитання «*Чи проходили педагогічні працівники Вашого закладу освіти навчання з надання першої домедичної допомоги?*»

Побудовано авторами за даними опитування.

Більшість учителів (54,2%) у 2024-2025 н.р. викладали у двох пілотних класах, тоді як 42,3% – в одному, а лише 3,4% залучені до роботи у трьох і більше класах, що свідчить про невелику кількість закладів із ширшим масштабом реалізації пілоту (рис. 128). Порівняння з минулорічними даними¹⁹ демонструє загальну стабільність: різниця між частками вчителів, які працюють в одному чи двох класах, є незначною та перебуває в межах статистичної похибки, а показник залучення до трьох і більше класів також майже не змінився (2,4% торік і 3,4% цього року).

¹⁹ Дослідження щодо впровадження реформи НУШ у пілотних закладах освіти (базова школа)») / Інформаційно-аналітичні матеріали. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2024/11/pilot_nus_report_2024.pdf

Рис. 128. Розподіл відповідей учителів щодо кількості пілотних класів, у яких вони викладають.

Побудовано авторами за даними опитування.

В умовах воєнного стану підтримання психологічної стійкості колективу стає важливою складовою управління закладом освіти, адже впливає як на добробут працівників, так і на якість організації освітнього процесу. Директори найчастіше зазначали *ініціювання різноманітних заходів у колективі (90,0%), заохочення педпрацівників до участі в психологічних тренінгах (86,9%) та підтримку активності шкільного психолога (85,4%)* як ключові інструменти підтримки психологічного клімату. Менш поширеними практиками стали *підтримка батьківських ініціатив щодо психологічних тренінгів (50,0%) й облаштування ресурсної кімнати (46,2%)*, що є найнижчим показником серед перелічених заходів (рис. 129). Загалом очільники пілотних закладів переважно роблять ставку на колективні заходи та професійну психологічну підтримку, тоді як більш ресурсомісткі або додаткові форми допомоги застосовуються значно рідше.

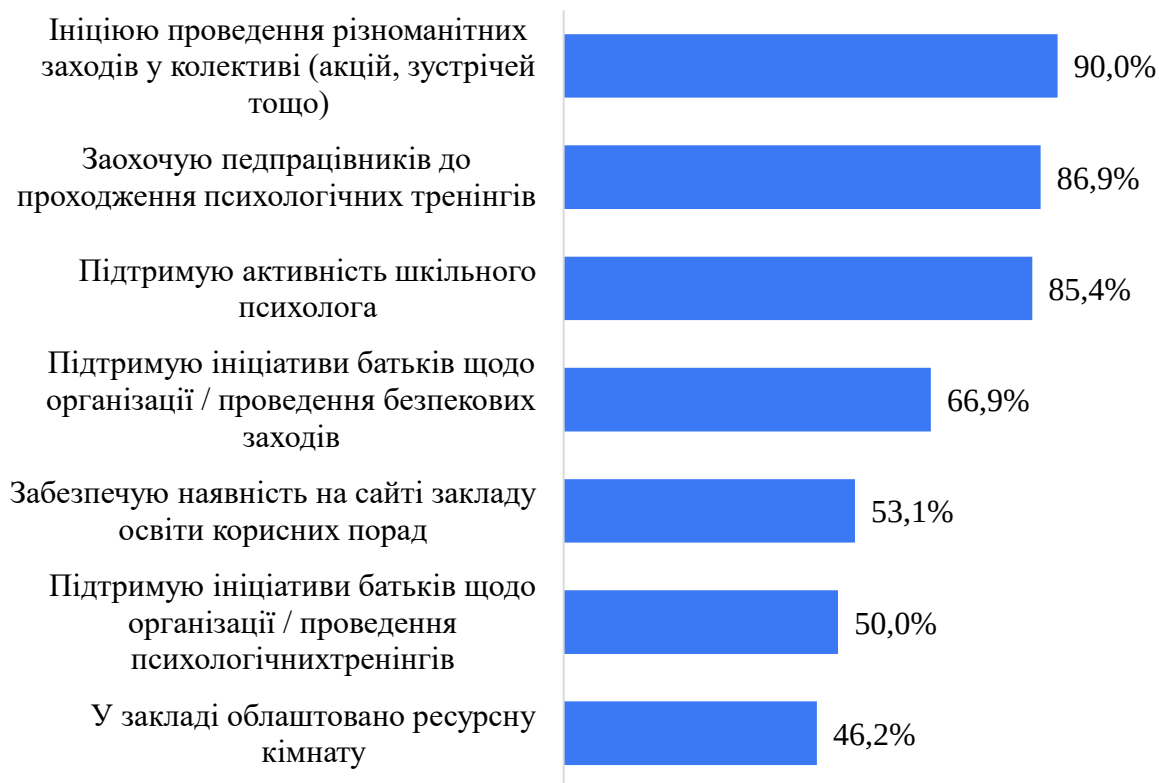

Рис. 129. Розподіл відповідей директорів на запитання «У який спосіб Ви підтримуєте належний психологічний клімат у колективі в умовах воєнного стану?»

Побудовано авторами за даними опитування.

У контексті інноваційної діяльності пілотні заклади освіти беруть участь у різноманітних моніторингових та апробаційних ініціативах, що дає змогу оцінювати ефективність упроваджуваних змін і робити внесок у подальший розвиток реформи НУШ.

Участь закладів освіти в моніторингових дослідженнях є важливою складовою оцінювання якості освітніх процесів і відстеження впливу реформ, особливо в умовах воєнного стану, коли стійкість системи освіти потребує додаткових підтверджень. Як бачимо з рис. 130, найбільш поширеною формою залучення стало моніторингове дослідження НУШ Офісу впровадження НУШ, у якому взяли участь близько 70,0% пілотних закладів. Близько двох п'ятих директорів (40,8%) повідомили про участь у загальнодержавному моніторингу якості освіти (ДСЯО), а 16,2% – у регіональних вимірюваннях. Значно менше закладів долучилися до

міжнародних досліджень: PISA (9,2%) та TALIS (3,8%). Варіант «Інше» обрали 8,5% директорів, що може свідчити про участь пілотних закладів у додаткових моніторингових ініціативах. Отже, пілотні заклади найбільш активно залучені до моніторингів, безпосередньо пов'язаних із реалізацією реформи НУШ і водночас, хоч і незначна частка, є учасникам міжнародних порівняльних досліджень.

Рис. 130. Розподіл відповідей директорів щодо участі пілотних закладів освіти в моніторингових заходах у 2024/2025 н. р.
Побудовано авторами за даними опитування.

Апробаційні заходи дають змогу перевірити якість нових освітніх продуктів й інструментів перед їх масштабуванням, тому участь закладів у таких ініціативах є важливим елементом розвитку реформи та підвищення якості освіти. У 2024-2025 н.р. абсолютна більшість директорів (93,1%) повідомили про участь закладу в апробації підручників для 8-х класів, що є основним напрямом апробаційної діяльності пілотних шкіл. Натомість апробація застосунку «Мрія» охопила значно менше закладів (6,2%), а варіант «інше» обрали 3,8% респондентів. Лише поодинокі заклади долучилися до передпілоту НУШ на рівні профільної середньої освіти (3,1%) та до апробації державної підсумкової атестації у 4-х класах, яку проводить УЦОЯО (2,3%) (рис. 131).

Рис. 131. Розподіл відповідей директорів щодо участі пілотних закладів освіти в апробаційних заходах у 2024/2025 н. р.
Побудовано авторами за даними опитування.

Підвищення кваліфікації як невід’ємна складова професійного розвитку педагогів

Підвищення кваліфікації педагогів належить до необхідних умов забезпечення якісної освіти. У контексті нинішніх реформ та викликів виділення державою освітньої субвенції на професійний розвиток педагогів є відповіддю на освітні запити щодо забезпечення сталої та якісної освіти в Україні. Завдяки цільовій підтримці педагоги мають можливість опановувати методологію реалізації концепції Нової української школи (НУШ), цифрові інструменти та компетентності, необхідні для роботи в умовах швидких змін і викликів. Освітняни, які інвестують у власний розвиток, не лише готують учнів до життя в умовах невизначеності, а й на власному прикладі демонструють важливість безперервного навчання упродовж життя.

В опитувальниках щодо підвищення кваліфікації для різних категорій респондентів було запропоновано різну кількість запитань: учителі пілотних закладів дали відповіді на п’ять запитань, для директорів було передбачено вісім запитань, що дещо ускладнило здійснення аналізу. Також запитання для різних категорій учасників опитування відрізнялися за змістом: перетин можна відстежити лише з окремих запитань для визначених категорій. Водночас, хоча змістове наповнення неуніфіковане, а вибірка учасників не є репрезентативною, одержані результати можуть бути використані для проведення подальших досліджень, як у напрямі їх масштабування, так і здійснення якісного аналізу.

Розглянемо ставлення освітян до власного професійного розвитку та підвищення кваліфікації як в загальному контексті, так і в розрізі окремих категорій респондентів.

Усі учасники опитування упродовж 2024/2025 н. р. підвищували власну кваліфікацію. Проте на запитання «Скільки приблизно годин упродовж 2024/2025 н. р. ви витратили на підвищення кваліфікації», керівники та вчителі пілотних закладів ЗСО дали різні відповіді (рис. 132). Якщо розподіл академічних годин, які виділяють вчителі на підвищення власної кваліфікації, демонструє стабільний (у цілому не визначено суттєвих відмінностей з результатами опитування 2024 р.²⁰) та рівномірний розподіл за роками, у 2025 році найбільше уваги цьому питанню приділили саме директори закладів загальної середньої освіти, у яких відбувається пілотування НУШ: 55,4% витратили більш ніж 60 годин і жоден з опитуваних не витратив менш ніж 10 годин. Це може свідчити про потребу розвитку фахових компетентностей керівників (рис. _) й опанування нових ролей в умовах пілотування НУШ у кризових ситуаціях, зокрема, й пов'язаних із наслідками війни.

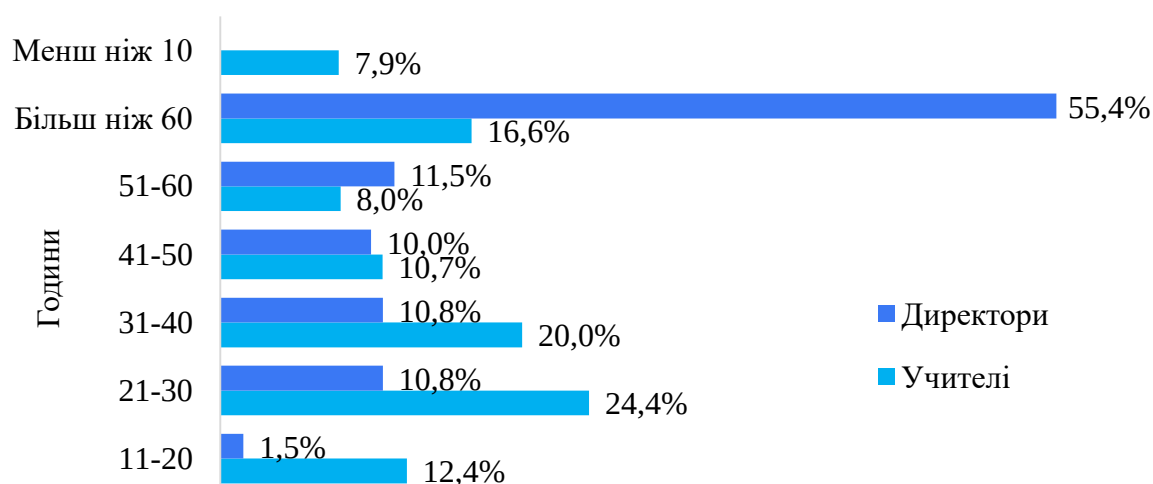

Рис. 132. Розподіл відповідей респондентів дослідження на запитання «Скільки приблизно годин упродовж 2024/2025 н.р. ви витратили на підвищення кваліфікації?»

Побудовано авторами за даними опитування.

²⁰ Дослідження щодо впровадження реформи НУШ у пілотних закладах освіти (базова школа)» / Інформаційно-аналітичні матеріали. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2024/11/pilot_nus_report_2024.pdf

Як бачимо з рис. 133, у фокусі посиленої уваги керівників ЗЗСО є розвиток таких компетентностей:

- *забезпечення якості освіти*: потребу в розвитку цієї компетентності з позиції функціонування внутрішньої системи забезпечення якості визначили 43,8% опитаних, а зовнішньої – 26,9%;

- *управління закладом освіти*: потребують розвитку 36,2% учасників опитування, зокрема 28,5% керівників відчують потребу в підвищенні власної компетентності з нормативно-правового регулювання;

- *цифровізація освіти*: необхідність розвитку інформаційно-цифрової компетентності визначили 20% опитаних.

Рис. 133. Розподіл відповідей директорів на запитання «Розвитку яких компетентностей ви найбільше потребуєте для організації освітнього процесу в умовах НУШ?»

Побудовано авторами за даними опитування.

А можливість самореалізації та більша свобода в здійсненні інноваційної діяльності найбільше мотивують керівників підвищувати власну кваліфікацію: ці чинники визначили як основні 80,8% та 81,5% опитаних керівників пілотних ЗЗСО (рис. 134).

Рис. 134. Розподіл відповідей директорів на запитання «Які мотиваційні чинники стимулюють вас підвищувати фаховість?»

Побудовано авторами за даними опитування.

Хоча не існує законодавчих обмежень щодо вибору працівниками освіти тематики та надавачів освітніх послуг для підвищення власної кваліфікації, для підтримки реалізації реформи НУШ в умовах воєнних дій упродовж останніх двох років виділяється субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення, зокрема і підвищення кваліфікації керівників, заступників керівників і вчителів закладів загальної середньої освіти, які забезпечуватимуть реалізацію ДСБСО в другому циклі базової середньої освіти, а також підготовку тренерів-педагогів, супервізорів та оплату їх послуг²¹²².

Серед учасників опитування (рис. 135) цією пропозицією скористались 72,3% керівників закладів загальної середньої освіти та 77,1% вчителів, які пілотують НУШ у відповідних ЗЗСО.

²¹ Питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам (за спеціальним фондом державного бюджету) у 2023 році : постанова КМУ від 19.09.2023 р. № 1023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-2023-%D0%BF#Text>

²² Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти “Нова українська школа” у 2025 році: постанова КМУ від 27.12.2024 р. № 1513. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1513-2024-%D0%BF#Text>

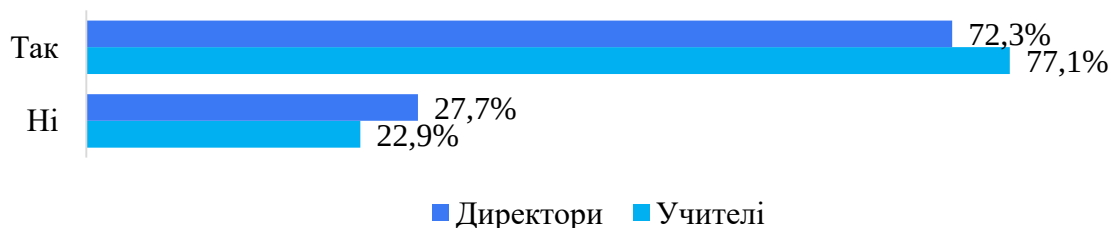

Рис. 135. Розподіл відповідей респондентів дослідження на запитання «*Чи проходили ви упродовж 2024/2025 н. р. підвищення кваліфікації щодо питань НУШ на рівні 8-х класів та як керівник закладу освіти за кошти освітньої субвенції (тобто в ОІППО)?*»

Побудовано авторами за даними опитування.

Аналіз характеристик учасників опитування (а саме параметрів освітня галузь і регіон (область / місто), де розташований заклад освіти) є підставою для виявлення певних закономірностей і припущень щодо причин зацікавленості чи незацікавленості підвищенням власної кваліфікації загалом і за кошти освітньої субвенції зокрема. Важливість аналізу попиту на навчання за кошти освітньої субвенції актуалізується саме на етапі пілотування НУШ, а одержані результати є підставою для коригування тематики, змістового наповнення курсів, а також підготовки педагогів-тренерів для надання якісних освітніх послуг у системі підвищення кваліфікації в умовах впровадження НУШ у масову практику.

За даними учасників опитування, найменше скористались пропозиціями освітньої субвенції у 2024/2025 н. р. як керівники (рис. 136), так і вчительство (рис. 137) м. Києва (лише 21,1% директорів й 37,8% вчителів підтвердили підвищення власної кваліфікації за кошти освітньої субвенції) і Чернівецької області (33,3% директорів й 35% учителів).

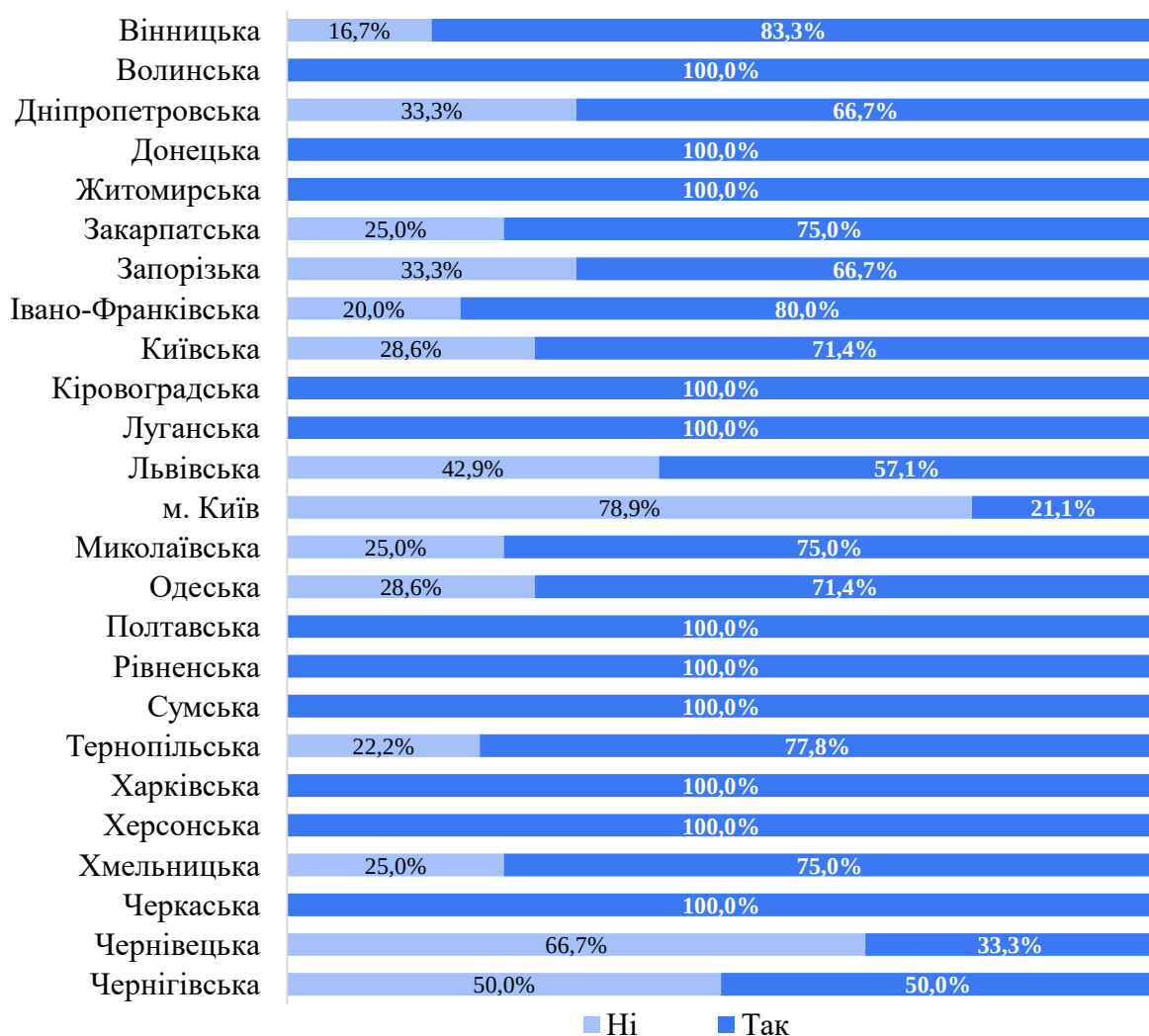

Рис. 136. Розподіл відповідей директорів на запитання «*Чи проходили ви упродовж 2024/2025 н. р. підвищення кваліфікації щодо питань НУШ як керівник закладу освіти за кошти освітньої субвенції (тобто в ОІППО)?*» у розрізі регіонів
Побудовано авторами за даними опитування.

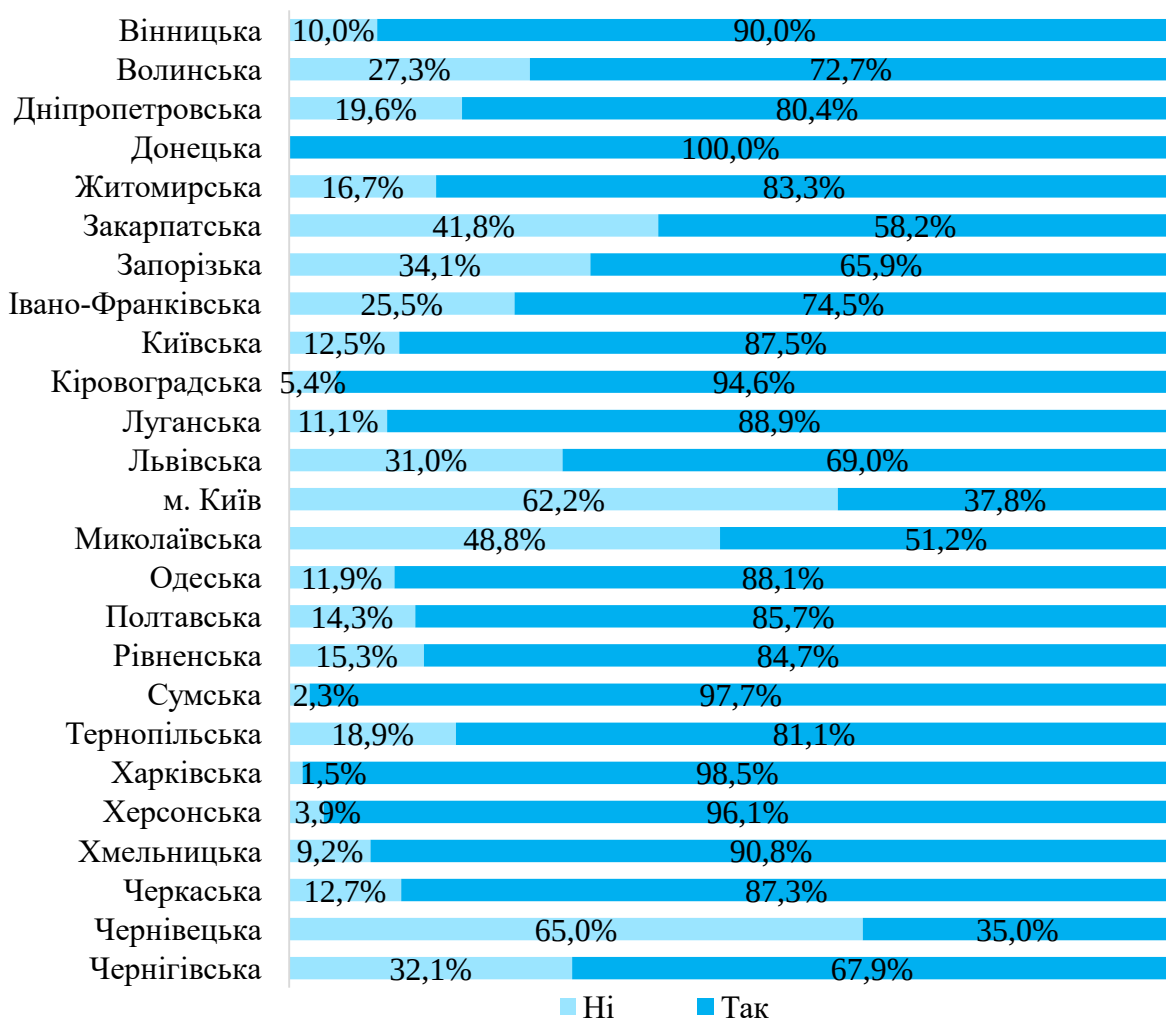

Рис. 137. Розподіл відповідей учителів на запитання «*Чи проходили ви упродовж 2024/2025 н. р. підвищення кваліфікації щодо питань НУШ на рівні 8-х класів за кошти освітньої субвенції (тобто в ОППО)?*» у розрізі регіонів.
Побудовано авторами за даними опитування.

Якщо ситуацію в м. Києві можна пояснити наявністю найбільшої кількості пропозицій і ресурсів щодо підвищення кваліфікації та, можливо, більшою фінансовою свободою підвищення кваліфікації за власні кошти, для виявлення причин низького запиту на актуалізацію знань з питань ефективного впровадження НУШ у Чернівецькій області потрібно проводити додаткові дослідження.

Натомість очевидним є високий попит на підвищення кваліфікації освітян з найбільш небезпечних для надання якісних освітніх послуг регіонів. До таких належать Харківська, Сумська, Херсонська та Донецька

області, де пропозицією освітньої субвенції скористалось більше ніж 90% опитаних учителів. Щодо керівників, то, окрім зазначених областей, використали дану пропозицію цільового підвищення кваліфікації усі керівники пілотних закладів Черкаської, Луганської, Рівненської, Полтавської, Кіровоградської, Житомирської та Волинської областей.

Розглядаючи попит щодо використання вчителями 8-х пілотних класів НУШ пропозицій освітньої субвенції в розрізі освітніх галузей (рис. 138), суттєвих відмінностей не виявлено. Більшість учителів скористались пропозицією підвищення кваліфікації за кошти освітньої субвенції. Найменший попит, а це представники іншомовної освітньої галузі (68,5%), перевищує 50% та є більшим за попередній навчальний рік, коли за результатами аналогічного опитування підвищували кваліфікацію за кошти освітньої субвенції 62,7% представників іншомовної освітньої галузі²³. Таку ситуацію можна пояснити підвищенням якості цільового навчання за кошти субвенції й актуалізацію тематики для гнучкого реагування на освітні запити та виклики щодо розбудови НУШ. Інше припущення щодо підвищення зацікавленості – зарахування освітньої супервізії як підвищення кваліфікації та залучення міжнародних партнерів до тренінгів, наприклад, за програмою «*Scaffold: як інтегрувати ключові компетентності в освітню практику*». Проте для перевірки висловлених припущень потрібно проводити додаткові дослідження, зокрема із застосуванням глибинних інтерв'ю.

²³ Дослідження щодо впровадження реформи НУШ у пілотних закладах освіти (базова школа)») / Інформаційно-аналітичні матеріали. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2024/11/pilot_nus_report_2024.pdf

Рис. 138. Розподіл відповідей учителів на запитання «Чи проходили ви упродовж 2024/2025 н. р. підвищення кваліфікації щодо питань НУШ на рівні 8-х класів за кошти освітньої субвенції (тобто в ОІППО)?» у розрізі освітніх галузей. Побудовано авторами за даними опитування.

Загалом учительство та керівники ЗЗСО, які скористались пропозицією підвищити кваліфікацію за кошти освітньої субвенції, високо оцінили якість курсів, організованих ОІППО (рис. 139).

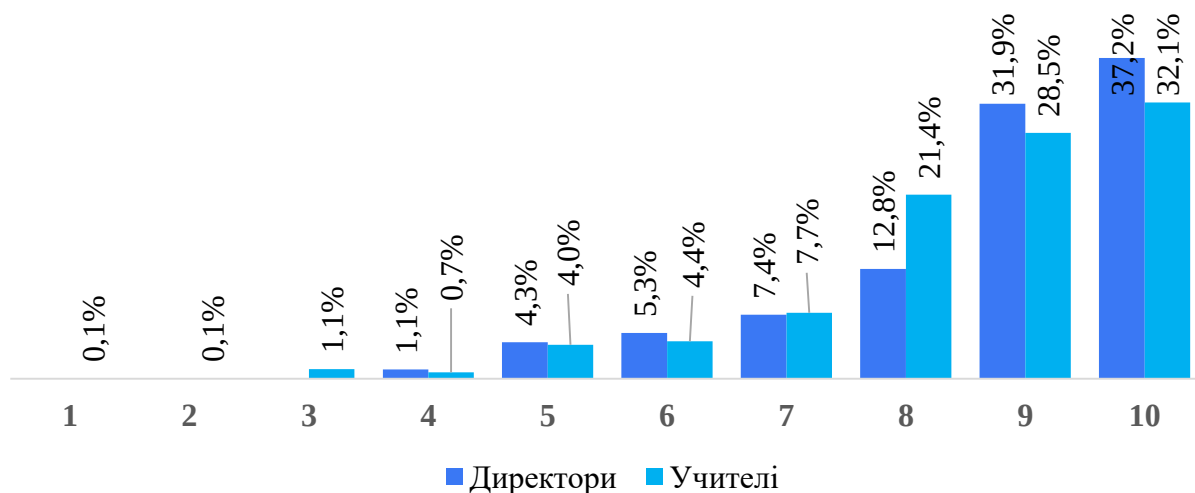

Рис. 139. Розподіл відповідей респондентів дослідження на запитання щодо загальної оцінки якості курсів підвищення кваліфікації щодо питань НУШ за кошти освітньої субвенції (тобто в ОІППО) у 2024/2025 н.р. (за шкалою 1-10, де 1 – дуже низька якість, 10 – дуже висока якість) Побудовано авторами за даними опитування.

Подані на рис. 139 дані, у порівнянні з результатами дослідження 2024 року, підтверджують стабільно високу задоволеність організацією та забезпеченням курсів підвищення кваліфікації та гнучкість у проведенні

навчання відповідно до зовнішніх обставин і запитів замовників освітніх послуг.

Так, упродовж 2024/2025 н. р., як і у попередні роки, учителі та директори не були обмежені переліком варіантів для вибору як змісту навчання, так і форм його проведення (рис. 140). Щодо форм навчання, що вибирають (чи які пропонують надавачі освітніх послуг з підвищення кваліфікації), учасники опитування надають перевагу *змішаному формату* навчання (обрали 46,2% керівників та 25,9% учителів) та *дистанційному фасилітованому* навчанню (обрали 33,1% керівників та 49,6% учителів). Однак, якщо вчительство потребує супроводу експертів, але готові працювати дистанційно, керівники надають перевагу змішаному формату, зазначаючи при цьому необхідність очних зустрічей. Серед причин такого ставлення, можливо, є започаткування менторства, що, на думку керівників, у дистанційному форматі є менш ефективним. Інша причина – завантаження директора та дещо нижчий рівень цифрової компетентності.

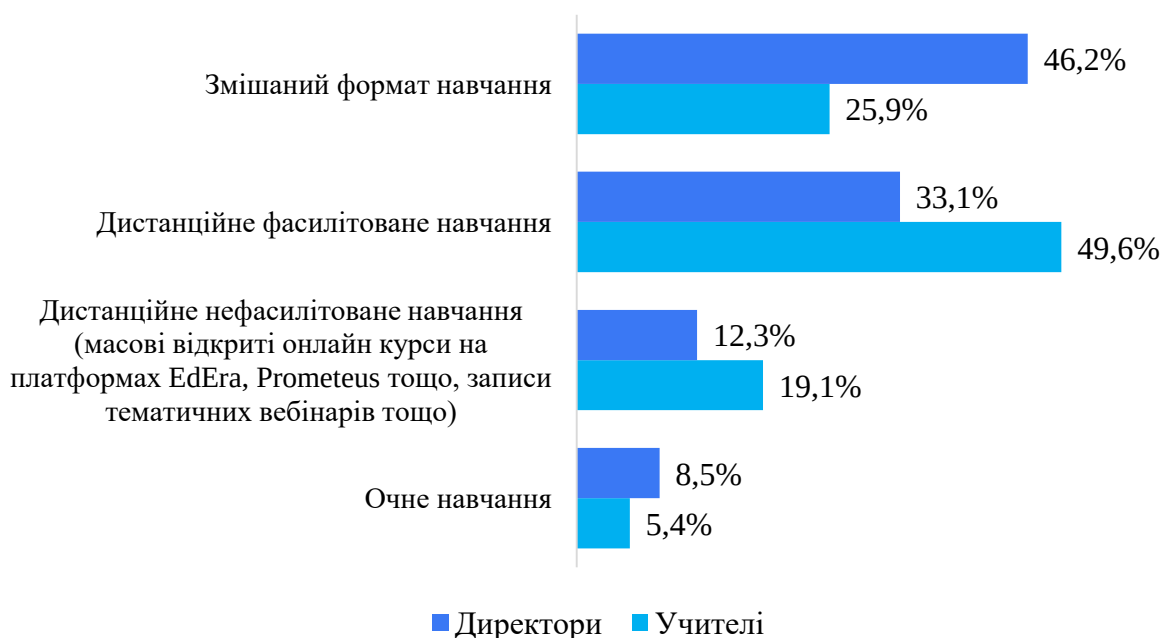

Рис. 140. Розподіл відповідей респондентів дослідження на запитання «У якій формі здебільшого проходило підвищення кваліфікації з отриманням відповідного сертифіката впродовж 2024/2025 н. р.?»

Побудовано авторами за даними опитування.

При цьому слід зазначити, що лише 5,4% учителів і 8,5% керівників засвідчили очне підвищення кваліфікації, що, з одного боку, пояснюється особливостями організації освітнього процесу в умовах воєнного стану, а з іншого – неготовністю суб'єктів підвищення кваліфікації (як надавачів, так і замовників) до здійснення очного навчання навіть у регіонах з відносно стабільною безпековою ситуацією. Дистанційному нефасилітованому навчанню надали перевагу 19,1% учителів (проти 26,1% опитаних у 2024 році) і 12,3% директорів. Зменшення зацікавленості у такому форматі серед вчительства можна пояснити потребою переходу від загального інформування та набуття базових знань з окремих тем, що забезпечується у процесі опанування матеріалів відкритих масових онлайн курсів (ВМОК), до набуття фахових компетентностей учителя НУШ. Більший попит вчительства у порівнянні з керівниками ЗЗСО може свідчити про недостатню кількість пропозиції ВМОК саме для підвищення кваліфікації керівників. Водночас питання причин вибору форматів, тематики курсів та їх провайдерів, а також вибудовування індивідуальної траєкторії власного професійного розвитку вчителів і керівників не досліджувалось.

Дефіцит ресурсів для цільового підвищення кваліфікації керівників НУШ можна вважати (на рівні припущень) підставою для оцінювання керівниками освітніх пропозицій відповідно до професійного стандарту (рис. 133). Натомість більш широкі пропозиції щодо підвищення кваліфікації вчительства дозволяють здійснити аналіз запитів щодо конкретних тем НУШ. Тож, зважаючи на перспективи пілотування у 2025/2026 н.р. НУШ у 9-х класах, останнє питання з категорії «підвищення кваліфікації» присвячене визначенню потреби додаткового підвищення кваліфікації щодо окремих тем (рис. 140). Відповідь на це запитання надали вчителі – учасники опитування.

Рис. 140. Розподіл відповідей респондентів дослідження на запитання «*Якою мірою ви відчуваєте потребу в підвищенні власної кваліфікації з відповідних тем, ураховуючи досвід пілотування у 8-х класах і з огляду на перспективу продовження участі в пілотуванні на рівні 9-х класів?*»

Побудовано авторами за даними опитування.

Як видно з рис. 140, загалом учителі виявили потребу (різного ступеня) до поглибленого опанування зазначених тем, що може свідчити про якісне тематичне планування курсів (модулів) підвищення кваліфікації та онлайн-ресурсів професійного розвитку. Аналізуючи відповіді на це запитання, у середньому 23,5% (проти 19,4 % минулого року) респондентів упевнені у

своїй компетентності та не потребують підвищення кваліфікації із зазначених тем (результат аналізу відповідей за показником *«не потребуую або майже не потребуую»*), для цих учителів пріоритетними є інші теми або вчителі сформуvalи відповідні компетентності, зокрема й у процесі підвищення кваліфікації за програмами НУШ.

Серед зазначених тем вчителі визначили найбільшу потребу в додатковому підвищенні кваліфікації (аналіз відповідей за показником *«дуже потребуую»*): використання ІКТ, зокрема ІІІ, в освітньому процесі (10,4%); підсумкове оцінювання, зокрема створення діагностичних робіт (9,2%); інклюзія та навчання дітей з ООП (8,3%); створення навчально-методичних матеріалів (6,7%). У порівнянні з минулорічним опитуванням фокус уваги на підвищенні інформаційно-цифрової компетентності (А.3), оцінювально-аналітичної (Г.3) та інклюзивної (В.1) залишається актуальним та відповідає баченню керівників щодо розвитку компетентнісного потенціалу вчительства (рис. 141). Проте, якщо вчительство найбільш потребує розвитку цифрової (можливо, потреба полягає в поглибленні знань щодо виваженого та етичного використання ІІІ) та інклюзивної, директори визначають найбільшу потребу у формуванні оцінювально-аналітичної компетентності (важливість формування у вчителів визначили 46,2% опитаних керівників пілотних ЗЗСО).

Рис. 141. Розподіл відповідей директорів на запитання «Розвитку яких компетентностей, на Вашу думку, слід приділити більше уваги в процесі професійного розвитку вчителів Вашого закладу освіти для організації освітнього процесу в умовах НУШ?»

Побудовано авторами за даними опитування.

У розрізі освітніх галузей (рис. 142) найменшу потребу в підвищенні кваліфікації із зазначених тем виявили вчителі соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі (у середньому лише 3,9% респондентів потребують подальшого підвищення кваліфікації), а найбільшу – представники природничої (24,8% зацікавлених). Останнє можна пояснити особливостями реалізації НУШ у природничій освітній

галузі, як-от: поява нових предметів, організація освітнього простору, STEM-навчання тощо. Натомість виявлення причин низького рівня зацікавленості представників соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі потребує проведення додаткових досліджень.

Рис. 142. Розподіл відповідей учителів на запитання «Якою мірою ви відчуваєте потребу в підвищенні власної кваліфікації, ураховуючи досвід пілотування у 8-х класах і з огляду на перспективу продовження участі в пілотуванні на рівні 9-х класів?» у розрізі освітніх галузей.

Побудовано авторами за даними опитування.

Водночас порівняння категорій респондентів, які проходили навчання за кошти освітньої субвенції 2023/2024 та у 2024/2025 навчальних роках, є підставою для висловлення припущення, що більше занурення потребує додаткового підвищення кваліфікації. Респонденти, які брали участь у пілотуванні 7-класів, при опитуванні 2025 року зазначили потребу в підвищенні кваліфікації за усіма зазначеними темами. Останнє можна використати, зокрема й при плануванні тематики й освітніх програм у процесі реалізації експериментального проєкту щодо закупівлі послуг з підвищення кваліфікації та супервізії педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти.

Деякі особливості оцінювання результатів навчання учнів у закладах освіти, які пілотують новий Державний стандарт

Перехід до другого циклу навчання в базовій школі в умовах пілотування нового Державного стандарту базової середньої освіти став визначальним етапом реформи «Нова українська школа». Одним із найбільш відповідальних і складних напрямів цієї трансформації є впровадження компетентнісно орієнтованого оцінювання. На відміну від традиційної системи, нові підходи вимагають від учасників освітнього процесу переосмислення ролі оцінки: вона перестає бути лише інструментом контролю і стає засобом підтримки індивідуальної траєкторії розвитку учня.

Метою цього аналізу є дослідження стану впровадження новацій в оцінюванні у 8-х пілотних класах. Аналіз ґрунтується на репрезентативних даних опитування директорів і вчителів пілотних шкіл.

Упровадження Нової української школи в базовій ланці освіти супроводжується глибокою трансформацією управлінських і педагогічних процесів. Аналіз відповідей керівників закладів освіти дозволяє виявити критичні точки напруги та ресурсні зони, що безпосередньо впливають на якість пілотування нових підходів до оцінювання у 8-х класах.

Рис. 143. Розподіл відповідей директорів на запитання «Оцініть, якою мірою наведені нижче труднощі, пов'язані зі зміною підходів до оцінювання в НУШ, ускладнювали роботу вчительства у Вашій школі»

Побудовано авторами за даними опитування.

Як свідчать дані на рис. 143, найбільш гострою проблемою, за свідченнями директорів, є відсутність якісних інструментів для проведення підсумкового оцінювання за групами результатів. Сумарно 70,8% опитаних підтвердили, що цей дефіцит ускладнює роботу школи (54,6% оцінили це як швидше ускладнювало, а 16,2% – як дуже ускладнювало). Лише незначна частка респондентів (5,4%) вважає, що ця проблема зовсім не вплинула на процес. Такі дані вказують на те, що педагогічні колективи відчують гострий брак готових інструментів для проведення підсумкових чи діагностичних робіт, що змушує вчителів витрачати надмірний час на їхнє самостійне розроблення замість безпосередньої взаємодії з учнями.

Значним викликом залишається несприйняття батьками новацій в оцінюванні. Майже половина респондентів (47,6%) зазначили, що цей фактор є деструктивним для освітнього процесу (33,8% – швидше, 13,8% – дуже). Традиційні очікування батьківської спільноти щодо отримання

цифри як єдиного показника успішності суперечать системі компетентнісного оцінювання НУШ.

Щодо внутрішньошкільних процедур, то складність застосування формульовального оцінювання відчували сумарно 30,0% директорів (25,4% – швидше, 4,6% – дуже). Хоча для переважної більшості (70,0%) цей аспект не став критичним викликом, значний відсоток тих, кому важко впроваджувати ці процедури, вказує на потребу в інтенсивному практичному навчанні кадрів. Питання фіксування результатів у паперових журналах викликає труднощі у 31,5% шкіл (20,0% – швидше, 11,5% – дуже). Водночас для 45,4% керівників ця проблема є абсолютно неактуальною, що, ймовірно, пов'язано з успішним переходом на цифрові платформи обліку.

Прикметно, що надмірна автономія в питаннях оцінювання сприймається як складність лише 19,2% директорів (причому лише 1,5% вважають це великою проблемою). Переважна більшість керівників (80,8%) не вбачають у академічній свободі загрози, що свідчить про високий рівень управлінської зрілості та готовність закладів освіти брати на себе відповідальність за формування власної політики оцінювання.

Підсумовуючи зауважимо, що керівники закладів освіти демонструють готовність до автономії, проте потребують централізованої підтримки в забезпеченні якісним змістовним інструментарієм для оцінювання результатів навчання учнів.

Аналіз відповідей учительства щодо частоти застосування прийомів організації оцінювання свідчить про високий рівень інтеграції принципів критеріального та формульовального оцінювання (рис. 144). Найбільш усталеною практикою є оцінювання учнів на основі зрозумілих їм цілей і критеріїв, яку 76% респондентів використовують майже на кожному уроці і 20,0% приблизно на половині уроків (загалом – 96%). У контексті НУШ це є важливим, оскільки прозорість очікувань знімає рівень тривожності учнівства та закладає фундамент академічної доброчесності.

Учень/учениця, який/яка розуміє «правила гри» заздалегідь, стає свідомим суб'єктом навчання, а не пасивним об'єктом контролю.

Рис. 144. Розподіл відповідей учителів на запитання «Як часто ви застосовували наведені нижче прийоми організації оцінювання в 8-му пілотному класі?»

Побудовано авторами за даними опитування.

Тісно пов'язаним із цим є показник надання зворотного зв'язку, який системно реалізують 72,8% вчителів і 22,8% приблизно на половині уроків. Якісний зворотний зв'язок виконує роль навігатора: він не просто констатує рівень знань, а вказує на конкретні кроки для покращення результату. Це трансформує оцінку з «вироку» на дієвий інструмент корекції освітньої траєкторії. Ефективність цього підходу підкріплюється й залученням учнів до самооцінювання. Близько 67,8% педагогів майже щороку надають учням/ученицям чіткі орієнтири для рефлексії. Це сприяє розвитку метакогнітивних навичок – здатності учня/учениці самостійно визначати свої сильні сторони та зони росту.

Застосування видів робіт, які відповідають очікуваним результатами, також демонструє позитивну динаміку: 57,4% вчителів постійно пропонують учнівству завдання, що чітко відповідають програмним вимогам. Це запобігає ситуаціям, коли оцінюються другорядні факти замість реальних компетентностей, і забезпечує валідність освітнього процесу.

Водночас результати вказують на певну методичну складність у питанні відстеження та фіксування результатів за групами. Лише 45% вчителів роблять це майже на кожному уроці і 37,1% приблизно на половині уроків. Така ситуація є закономірною для перехідного етапу, оскільки такий підхід до оцінювання вимагає від учителя не лише зміни підходів, а й наявності зручних інструментів для автоматизації обліку таких даних. Проте саме цей прийом є визначальним для заповнення Свідчення досягнень.

Загалом, результати опитування підтверджують успішне впровадження нових підходів до оцінювання в пілотних класах. Педагоги відходять від традиційної функції оцінки, фокусуючись на її стимулювальній функції. Для подальшого успішного впровадження реформи пріоритетом має стати підтримка вчителів у частині інструментарію для фіксації груп результатів навчання, що дозволить зробити систему оцінювання в НУШ повністю цілісною та прозорою.

Аналіз результатів опитування щодо викликів, які виникали в процесі роботи, дозволяє детально розглянути стан готовності вчителів до впровадження нових інструментів оцінювання (рис. 145).

Рис. 145. Розподіл відповідей учителів на запитання «Оцініть, якою мірою для Вас було викликом зазначене нижче в процесі пілотування у 8-х класах?»
Побудовано авторами за даними опитування.

Найменший рівень опору та труднощів викликають концептуальні основи Нової української школи. Зокрема, необхідність застосовувати формувальне оцінювання виявилася найбільш зрозумілою практикою: 41,7% опитаних зазначили, що це не викликало жодних труднощів, а для 47,9% процес здебільшого не був складним. Загалом майже 90% учителів успішно інтегрували цей підхід.

Схожа позитивна тенденція спостерігається і в організації роботи класу. Нові підходи до цього аспекту не викликали проблем у 24,5% респондентів, а ще 56,0% оцінили свій досвід як переважно легкий. Це підкреслює готовність вчителів пілотних класів до гнучких форм взаємодії.

Питання нового оцінювання поточної навчальної діяльності стало викликом для чверті опитаних (19,3% відчули помітні труднощі, а 3,4% –

значні). Це вказує на складність переходу від звичного «накопичення балів» до якісного описового оцінювання та критеріальної системи.

Окрему увагу слід приділити практикам, що пов'язані з плануванням та звітністю: планування за групами результатів на семестр/рік: лише 21,9% вчителів пройшли цей етап легко. Натомість майже третина респондентів (23,1% – здебільшого труднощі, 6,4% – значні труднощі) вказали на складність стратегічного планування в межах компетентнісного підходу; фіксування результатів: процедура фіксування досягнень за групами результатів викликала труднощі сумарно у 28,8% учителів.

Найбільш критичною точкою виявилася розроблення інструментів оцінювання. Необхідність самотійно розробляти підсумкові та діагностувальні роботи спричинила значні труднощі для 6,4% учителів, а для 24,1% стала суттєвим викликом. У поєднанні з показниками апробації підходів до підсумкового оцінювання (де сумарно 26,6% відчували складнощі), це вказує на гострий дефіцит готових методичних кейсів та шаблонів, адаптованих до вимог Державного стандарту.

Для полегшення процесу пілотування та подальшого масштабування реформи пріоритетним є посилення методичної підтримки вчителів у частині надання готових конструкторів діагностувальних робіт; для зменшення навантаження вчительства автоматизація фіксування результатів оцінювання за групами в електронних журналах, проведення практичних воркшопів із планування оцінювання на тривалі періоди (семестр/рік).

Подолання виявлених труднощів дозволить повноцінно реалізувати потенціал НУШ, де оцінювання допомагає учневі/учениці вчитися, а вчителю – вдосконалювати освітній процес.

Питання виведення підсумкової (семестрової) оцінки є однією з найбільш дискусійних тем у межах реформи базової середньої освіти. На основі досвіду пілотування у 8-х класах вчителі оцінили різні моделі

розрахунку результатів, що дозволяє визначити найбільш оптимальні для подальшого впровадження.

Рис. 146. Розподіл відповідей учителів на запитання «Зважаючи на досвід роботи в пілоті на рівні 8-х класів, оберіть оптимальну, на вашу думку, модель виведення семестрової оцінки за групами результатів»

Побудовано авторами за даними опитування.

Результати опитування демонструють майже рівномірний розподіл думок освітянської спільноти між двома комбінованими підходами (рис. 146): на основі тематичних оцінок та підсумкових робіт (49,4%): цей варіант отримав найбільшу підтримку; на основі поточних оцінок та підсумкових робіт (47,2%): майже половина вчителів вважає за доцільне враховувати кожен крок учня протягом семестру. Спільним для обох моделей є обов'язкове використання підсумкових робіт за групами результатів.

Попри домінування двох основних моделей, частина педагогів (близько 3,4%) висловила окремі зауваження та пропозиції. Учителі наголошують, що групи результатів мають бути чітко позначені в кожній темі, щоб уникнути хаотичності при виведенні підсумку. Окремі педагоги пропонують спиратися на перевірені світові моделі (наприклад, IELTS/TOEFL для іноземних мов або Болонську систему), де оцінювання є

максимально стандартизованим та об'єктивним, що дозволяє нівелювати списування чи формальне виконання завдань. Також пропонують відмовитися від виведення загальної семестрової оцінки на користь збереження лише балів за групами результатів або перехід до «зараховано/не зараховано» для певних галузей.

Головним викликом залишається необхідність чіткої інструктивно-методичної підтримки: педагоги потребують конкретизації орієнтирів оцінювання в межах кожної теми, щоб процес виведення семестрової оцінки не перетворювався на механічне підрахування цифр, а залишався логічним завершенням індивідуального навчального поступу учня.

Ефективність впровадження реформи НУШ у базовій школі безпосередньо залежить від професійної впевненості педагога. Аналіз потреб учителів 8-х пілотних класів у підвищенні кваліфікації демонструє високий рівень професійної саморефлексії: більшість респондентів чітко ідентифікують зони, що потребують додаткового навчання.

Рис. 147. Розподіл відповідей учителів на запитання «Оцініть, якою мірою ви відчуваєте потребу в підвищенні власної кваліфікації з тем, зазначених нижче»
Побудовано авторами за даними опитування.

Як свідчать дані на рис. 147, питання підсумкових робіт за групами результатів (чіткі критерії й схеми оцінювання) є найбільш актуальним: лише 29,0% учителів не відчують у ньому потреби, тоді як 59,0% відзначають певну потребу, а 12,0% – гостру необхідність навчання. Це корелює із запитом на засади розроблення підсумкових робіт за групами результатів, де сумарна потреба становить 67,3% (зокрема 10,2% потребують навчання негайно). Аналіз показує стійкий попит на прикладні інструменти, особливо ті, що стосуються оцінювання результатів навчання за групами. Показники за цим напрямом є стабільно високими: добір / розроблення інструментів для оцінювання результатів навчання за групами: потребу в навчанні відчують 65,2% опитаних (58,6% – певну, 6,6% – значну); розроблення інструментів оцінювання результатів навчання за групами: сумарно 67,4% педагогів прагнуть підвищити кваліфікацію в цій темі.

Цікавим є показник щодо розроблення інструментарію для формувального оцінювання. Попри те, що вчителі активно використовують його на практиці, 53,4% відчують певну потребу в навчанні, а 6,2% – потребують його (загалом 59,6%). Це вказує на бажання педагогів вийти за межі базових технік і урізноманітнити свою методичну скарбничку новими цифровими та ігровими інструментами зворотного зв'язку.

Запит на навчання з планування заходів оцінювання за групами результатів на семестр / навчальний рік залишається актуальним для 62,8% респондентів (55,1% та 7,7% відповідно). Це підкреслює складність переходу від традиційного календарного планування до циклічного дизайну навчання, де оцінювання кожної групи результатів має бути збалансовано розподілене протягом усього навчального періоду.

Найменшу потребу в навчанні педагоги відчують у навчанні щодо критеріїв оцінювання конкретних видів навчальної діяльності. Майже половина опитаних (49,0%) зазначили, що потреби в цій темі немає.

Підсумовуючи зауважимо, що результати пілотування підтверджують життєздатність нової моделі оцінювання. Подальша підтримка автономії закладу освіти у поєднанні з наданням чітких методичних орієнтирів дозволить перетворити оцінювання на дієвий механізм забезпечення якості сучасної освіти.

Загальна оцінка пілотування на рівні другого (базового предметного навчання) циклу базової середньої освіти (8-мі класи)

У 2024/2025 н. р. пілотування в межах інноваційного проєкту всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів ЗСО в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти» відбувалося на рівні 8-х класів. Як і в попередні роки, воно відбувалося в умовах повномасштабної війни, що так чи так упливали на суб'єктів, дотичних до пілотування, і певною мірою ускладнювали перебіг пілотування.

Особливістю пілотування навчально-методичного забезпечення у 2024/2025 навчальному році на рівні 8-х класів стало те, що процеси, пов'язані з апробацією нових навчальних матеріалів, було реалізовано Українським інститутом розвитку освіти на платформі Всеукраїнської школи онлайн²⁴. Саме через цю платформу видавництва та авторські колективи взаємодіяли зі школами й педагогами для апробування підручників, діагностичних робіт тощо. Варто зауважити, що до участі в апробації за новою моделлю було залучено не тільки вчительство зі 145 пілотних закладів²⁵, які беруть участь у проєкті, але й чимало шкіл, а також учителів, які самі виявили бажання долучитися до відповідних процесів.

Сама процедура апробації у 2024/2025 н. р. тривала з 2 вересня 2024 року до 1 січня 2025 року. До неї долучилися 2254 педагогічних працівників із 538 закладів освіти країни, які апробували на практиці 132 підручники та додаткові до них матеріали (124 підручники, що вже мали гриф, успішно

²⁴ Апробація підручників: велика розмова з УІРО про те, як вчителі можуть впливати на якість шкільної літератури. URL: <https://uied.org.ua/2024/09/12266/>.

²⁵ За повідомленнями 93,1 % директорів закладів-учасників, їхній заклад брав участь в апробації підручників, яку реалізував УІРО.

пройшли апробацію). Загалом нова модель апробації навчально-методичного забезпечення, за відгуками учасників²⁶, засвідчила свою дієвість, хоча окремі аспекти відповідної процедури потребують покращення.

Так, 87% учителів, опитаних у лютому-березні 2025 року, засвідчили, що апробація поліпшує якість підручників та освітнього процесу загалом. 89% педагогів і 90% керівників шкіл висловили думку, що запропонована модель апробації ефективним способом залучення практиків до створення підручників. Подібну позицію мали й видавці: 93% з них зазначили, що апробація потрібна насамперед для підвищення якості підручників (74%) та залучення досвідчених учителів до їхнього створення (73%).

Загалом 91% учителів-учасників апробації у 2024/2025 н. р., висловили упевненість, що їхні пропозиції щодо поліпшення апробованого ними підручника будуть враховані. При цьому 89% учителів надали позитивну оцінку апробованому підручнику і заявили про готовність обрати його під час конкурсного добору. При цьому 45% учителів повідомили, що участь в апробації стала для них реальною можливістю поліпшити якість підручників. Зокрема 34% педагогів відзначили важливість апробації для впровадження реформи НУШ, а решта – прагнули зробити внесок у розвиток освіти²⁷.

Таким чином, запровадження нової моделі апробації підручників стало позитивним аспектом у межах реалізації, зокрема, завдань інноваційного проєкту. Водночас реалізація самого проєкту, як і в попередні роки все ж була пов'язана з певними викликами, хоча загалом, як свідчать

²⁶ За результатами опитування було отримано зворотний зв'язок від ключових учасників апробації: видавців (41 респондент), керівників закладів освіти (147 респондентів) та вчителів (715 респондентів). Див.: Українські підручники тепер тестують у школах перед друком: результати першої апробації. Опубліковано 13 серпня 2025 року. URL: https://mon.gov.ua/news/ukrainski-pidruchnyky-teper-testuiut-u-shkolakh-pered-drukrom-rezultaty-pershoi-aprobatsii?fbclid=IwY2xjawMKAbleHRuA2FlbQlXMAbicmlkETBmRE9uRWkwNUdUUG1Cbkd0AR6Qz3vG6My0S8V8lP-VHlqLgGXM7JNr6IovTkFly2TzCWLc2vkRBFLYFukcSg_aem_Zv7aONlGwQ7joPI6chSIyQ.

²⁷ Дані взято там само.

відповіді вчителів і керівництва закладів-учасників, ситуація залишається стабільною.

Якщо говорити про досвід учительства, яке брало участь у пілотуванні у 2024/2025 н. р., тобто на рівні 8-х класів, то 72,9% респондентів повідомили, що організація пілоту у 8-х класах була такою ж, як і попереднього року, тобто коли пілотування відбувалося на рівні 7-х класів. Загалом 11,1% опитаних учителів більш позитивно оцінили ситуацію в пілоті на рівні 8-х класів, визнавши, що організація процесів була дещо або навіть значно якіснішою, ніж на рівні 7-х класів. На противагу цій високій оцінці, дещо більше учителів, а саме 16% з-поміж тих, хто взяв участь в анкетуванні, спостерігали певне погіршення процесів у межах пілотування (рис. 148).

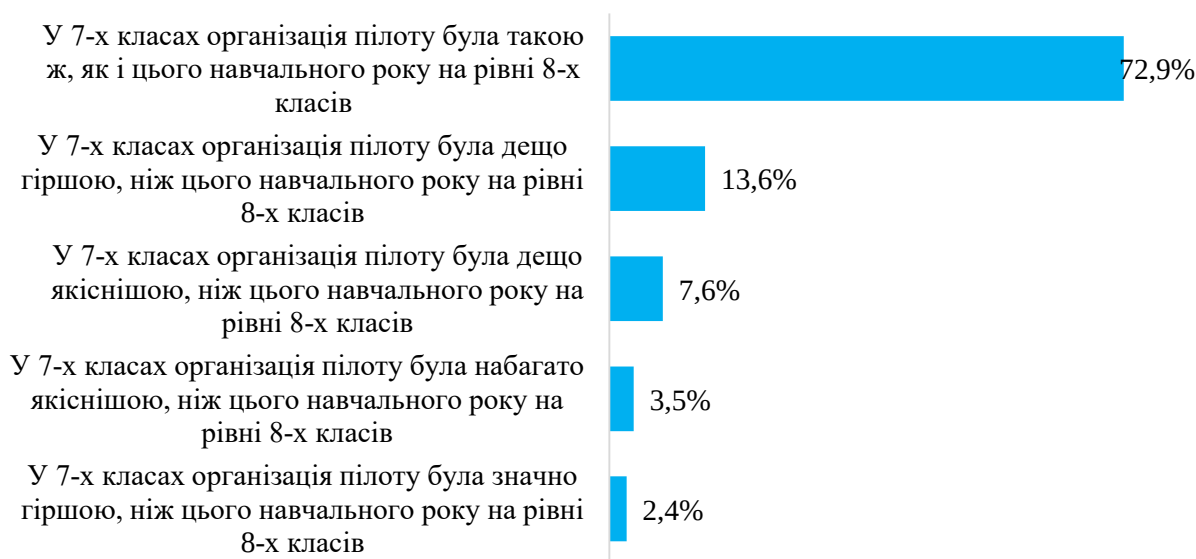

Рис. 148. Розподіл відповідей учителів на запитання «Якщо порівнювати ваш досвід участі в пілотуванні на рівні 7-х класів з досвідом пілотування на рівні 8-х класів, то як би ви характеризували ситуацію?»

Побудовано авторами за даними опитування.

Варто зазначити, що наведені вище дані стосуються 85% учителів, які взяли участь в анкетуванні, оскільки 15% респондентів у 2024/2025 н. р. уперше долучилися до пілотування, як свідчить розподіл, наведений на рис. 149.

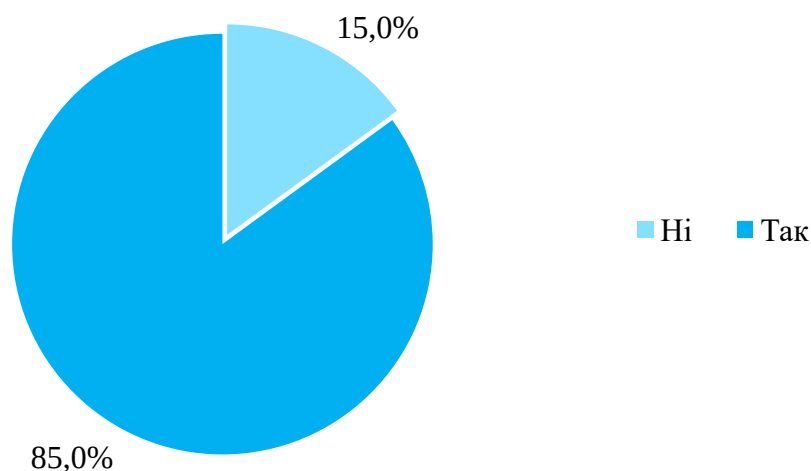

Рис. 149. Розподіл відповідей учителів на запитання «Чи брали ви участь у пілотуванні на рівні 7-х класів?»

Побудовано авторами за даними опитування.

Якщо порівнювати дані про досвід учительства щодо пілотування у 2024/2025 н. р. та 2023/2024²⁸ н. р., то можна констатувати, що загалом спостерігається позитивна динаміка: у поточному році значна частка вчителів повідомляла, що характер пілотування не змінився, порівняно з попереднім роком. З огляду на те, що у 2023/2024 н. р. понад третина опитаних повідомляла про покращення процесів пілотування, а ще понад 50% – про стабільність перебігу пілоту, є підстави говорити про поступове покращення ситуації після серйозних викликів, із якими стикалися вчителі-пілотники у 2022/2023 н. р., тобто після початку повномасштабної війни.

Оцінюючи загалом перебіг пілотування на рівні 8-х класів, лівова частка учительства (понад 73%) обирала високі значення (8, 9 та 10 балів за шкалою 1-10). Значно менше респондентів (близько чверті) оцінили перебіг посередньо (5-7 балів) і лише окремі учасники опитування були схильні оцінювати пілотування нижчими балами (1-4). Оцінка перебігу вчительством є дещо кращою, ніж те, як цьогорічне пілотування

²⁸ Дослідження щодо впровадження реформи НУШ у пілотних закладах освіти (базова школа)») / Інформаційно-аналітичні матеріали. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2024/11/pilot_nus_report_2024.pdf.

характеризували директори пілотних закладів. Як можна бачити, серед директорів тих, хто оцінив перебіг пілотування на максимальні 9 та 10 балів, майже удвічі менше, ніж серед учителів. Утім, усе ж майже всі оцінки від керівників закладів є високими: лише 11 директорів вибрали оцінки 6 або нижче балів (8,5%) (рис. 150).

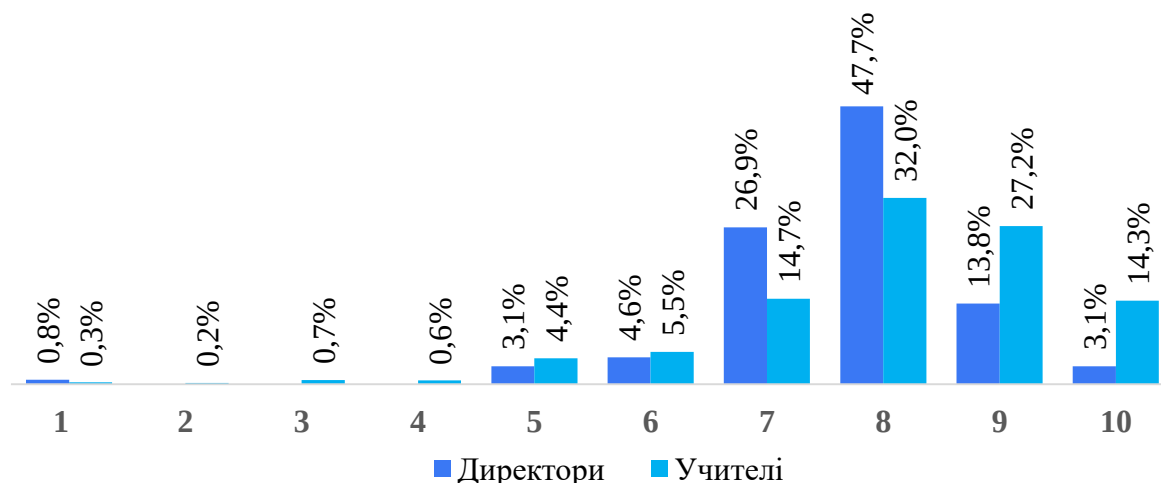

Рис. 150. Розподіл відповідей респондентів дослідження щодо загальної оцінки перебігу пілотування на рівні 8-х класів (за шкалою 1-10, де 1 – дуже погано, 10 – дуже добре)

Побудовано авторами за даними опитування.

На загальні показники оцінки перебігу проєкту впливали різні чинники, на яких учасники пілотування (як керівники, так і вчителі) могли акцентувати, надаючи на відповідь на відкрите питання анкети.

Так, узагальнення відповідей учителів на питання «Означте ГОЛОВНИЙ виклик, із яким Ви зіткнулися, беручи участь у плоті на рівні 8-х класів» (рис. 151), свідчить про таке²⁹. Одним із найбільш гострих для вчительства питань у межах пілотування у 2024/2025 н. р. було забезпечення навчальними матеріалами та ресурсами. Так, 14,8% учителів у своїх відкритих відповідях повідомляли про брак друкованих навчальних матеріалів, а ще 9% – загалом про брак відповідних матеріалів. Дещо менше серед опитаних було тих, хто повідомляв про недостатнє матеріальне

²⁹ Відповідаючи на це питання, учителі могли зазначати будь-яку кількість проблем, тож подальші відсотки вказують на частотність згадок конкретних проблем у відповідях, які було агреговано.

забезпечення освітнього процесу (6,3% учителів), а також про брак методичних матеріалів (4,1%).

Наступною за гостротою проблемою, на якій акцентували увагу учасники пілотування на рівні 8-х класів, була проблема оцінювання. Так, нові підходи до оцінювання за групами результатів є присутнім чинником занепокоєння для 16,6% учительства, ще 5,9% педагогів турбує питання змін у системі оцінювання. Водночас не може не тішити той факт, що лише для 1,1% опитаних учителів проблемним є питання формувального оцінювання.

Поряд з інноваціями, пов'язаними зі змінами в підходах до оцінювання, у вчителів закладів-учасників пілотування в межах пілотування на рівні 8-х класів також виникали труднощі з упровадженням інших, зокрема методичних, новацій: на цьому наголосили 4,2% опитаних, а ще 0,5% в анкетах скаржилися на недостатність інформації про нові підходи до навчання.

Крім цього, учительство вказувало на певні організаційні труднощі в межах пілотування. Так, 5,6% зауважили, що їм у роботі істотно заважали проблеми в організації освітнього процесу, пов'язані з воєнним станом і тривогами. Ще 3,1% учителів акцентували на труднощах в організації дистанційного навчання, яке, урешті, теж є наслідком війни.

Водночас учительство також звертало увагу і на проблеми, які не стосуються зовнішніх обставин воєнного часу, а швидше є системними проблемами. Зокрема 3,2% опитаних указали на брак навчальних годин і загального часу, ще 1,4% на надмірну наповнюваність класу або відсутність поділу класу на групи, що, безперечно, може ускладнювати роботу з підлітками. Також певні труднощі в незначній частки учителів поки що виникають з електронними журналами (0,3%), що, зокрема, можна пов'язувати як із надмірною наповнюваністю класів, так і з потребою оцінювання за групами результатів. До організаційних труднощів варто

також зарахувати проблеми, що стосуються апробації підручників з використанням платформи ВШО. Серед опитаних на цих аспектах наголосили 2,4%.

Останнім за гостротою, однак аж ніяк не останнім за значущістю блоком проблем, на яких наголосило опитане учительство, є організація роботи з учнівством у класі. У цьому розрізі найбільшою проблемою для 6,5% учителів є те, що восьмикласникам не вистачає мотивації до навчання, а дехто з підлітків має певні психоемоційні труднощі, пов'язані, зокрема, з із зовнішніми обставинами воєнного стану. Зрозуміло, що в цих умовах учительству доводиться адаптувати навчальний матеріал, ураховуючи різних рівень підготовки здобувачів (на цьому наголосили 1,8% опитаних), спрощувати занадто складні теми, які пропонують автори підручників (1,7%), а також приділяти окрему увагу роботі з подолання освітніх втрат (0,4%).

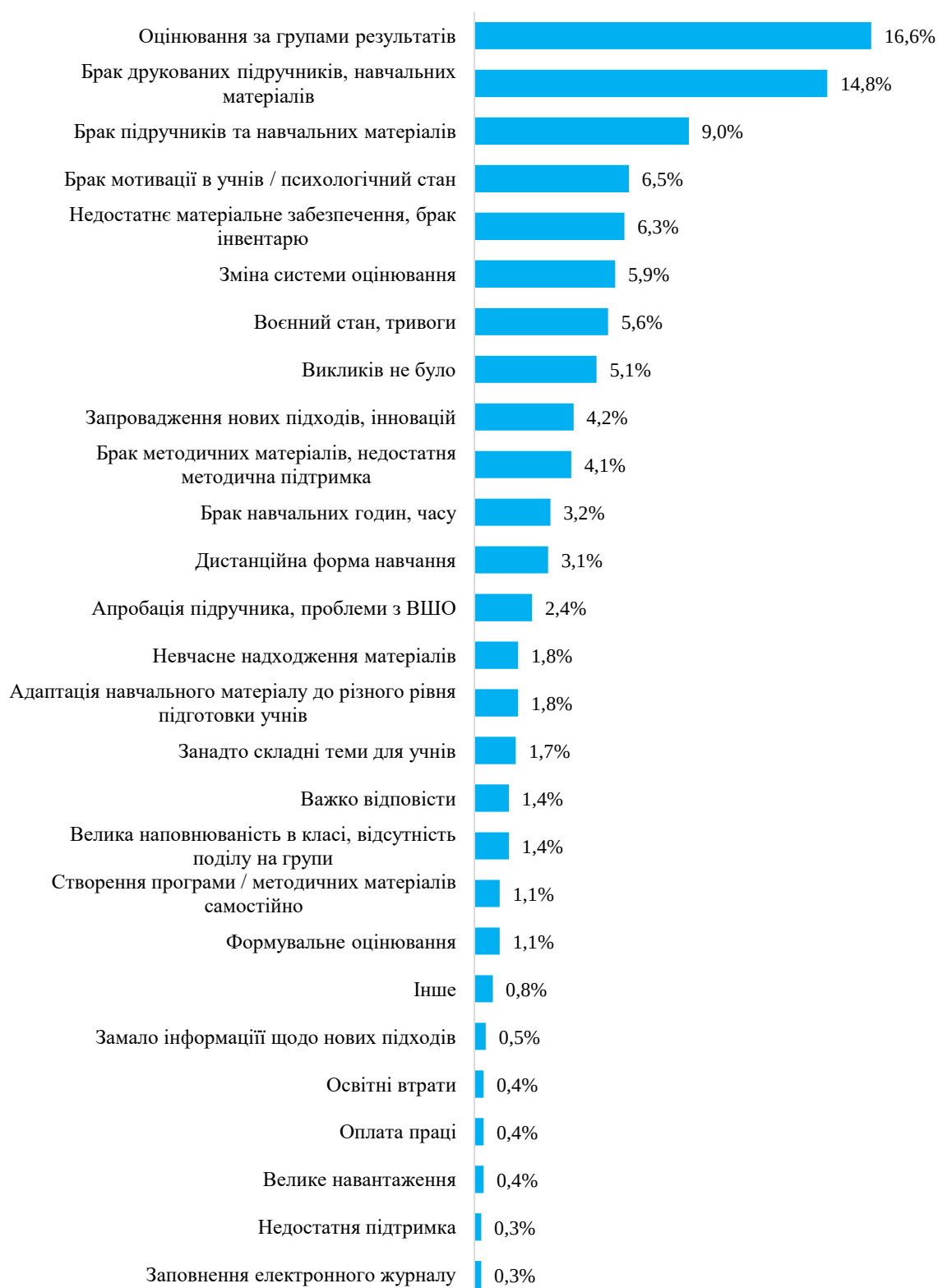

Рис. 151. Розподіл відповідей учителів на запитання «Означте **ГОЛОВНИЙ** виклик, із яким Ви зіткнулися, беручи участь у Проєкті на рівні 8-х класів»
Побудовано авторами за даними опитування.

Опитані директори пілотних закладів також мали змогу в анкеті пояснити свою позицію щодо оцінки перебігу пілоту, відповідаючи на

відкрите питання. Як свідчить рис. 152, проблеми, на яких акцентували керівники суголосні тим, що про них повідомляло вчительство. Так, на проблемі відсутності друкованих навчальних матеріалів наголосили 22,1% директорів, на проблемах, пов'язаних з інноваційними методами навчання та оцінювання 11,6% та 3,2% відповідно. Також певна частка директорів наголошувала на недостатності методичної підтримки вчительства. Наприклад, про відсутність чітких указівок, допомоги з боку розробників навчальних матеріалів зазначили 10,5% директорів, а про відсутність методичної підтримки 5,3%. Утім, усе ж варто зазначити, що 25,3% керівників пілотних закладів у відповіді на відкрите питання висловлювалися позитивно про пілотування.

Рис. 152. Розподіл відповідей директорів щодо проблемних питань під час перебігу пілотного проєкту на рівні 8-х класів.

Побудовано авторами за даними опитування.

Частково загалом позитивну оцінку пілотування у 8-х класах можна пояснювати взаємодією учасників пілоту (учителів і керівників) з регіональними координаторами. Як свідчать дані рис. 153, майже всі вчителі, які взяли участь в опитуванні (загалом понад 94%), повідомили, що в той чи той спосіб вони мали змогу комунікувати з регіональними координаторами проєкту, хоча водночас 5,9% учителів зазначили, що відповідних комунікацій між ними та координаторами взагалі не відбувалося. Принагідно варто зауважити, що й серед керівників було 6,2% таких, які визнали взаємодію з регіональними координаторами незадовільною (вибирали відповідь «взаємодія відсутня»). Ця інформація має бути взята до уваги регіональними інституціями, відповідальними за сприяння пілотуванню (здебільшого це обласні інститути післядипломної педагогічної освіти).

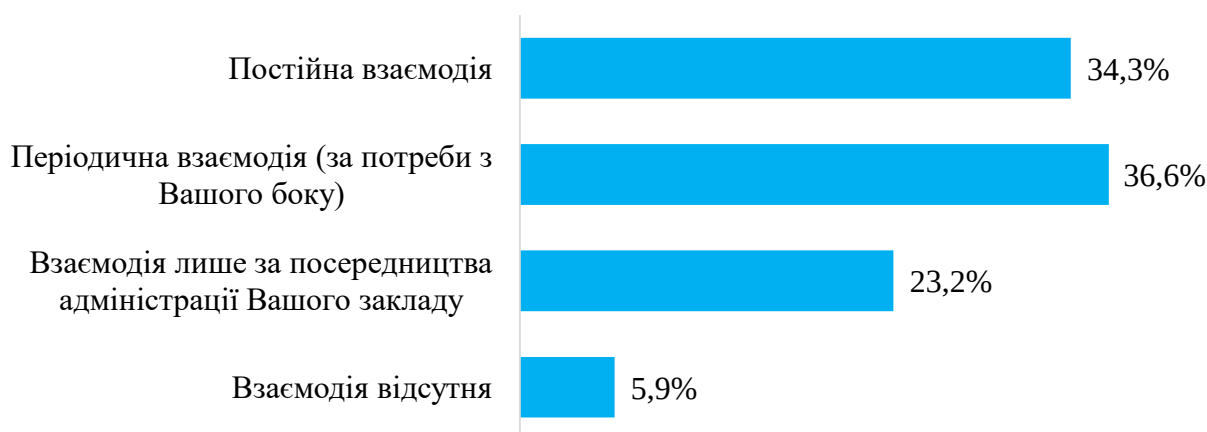

Рис. 153. Розподіл відповідей учителів на запитання «Оцініть, будь ласка, рівень взаємодії з регіональним координатором у межах пілоту впродовж 2024/2025 н.р.»

Побудовано авторами за даними опитування.

Разом із тим варто відзначити, що майже 60% директорів позитивно оцінюють співпрацю з регіональними координаторами (взаємодія регулярна двобічна), про що свідчать дані на рис 154. До речі, це найвищий показник, якщо порівнювати взаємодію директорів пілотних закладів з іншими суб'єктами, дотичними до пілотування за параметром «регулярна двобічна взаємодія». Після регіональних координаторів проєкту ідуть департаменти

освітою (управління освітою) (53,1%) та Офіс впровадження НУШ (41,5%). У цьому контексті також варто відзначити той факт, що відповіді керівників відбивають поступовий перерозподіл ролей у межах пілотування між Українським інститутом розвитку освіти (УІРО) та Інститутом модернізації змісту освіти (ІМЗО): якщо в попередні роки саме ІМЗО був провідною інституцією, яка опікувалася пілотуванням, то вже на рівні 8-х класів ці функції поступово почав переймати УІРО. Як свідчать дані, ці дві інституції мають близькі показники взаємодії з керівниками закладів-учасників проєкту. Очевидно, в останній рік пілотування на рівні базової освіти (2025/2026 н. р.) роль УІРО в межах проєкту буде посилюватися, ураховуючи, що функціонал ІМЗО нещодавно було змінено³⁰.

Рис. 154. Розподіл відповідей директорів на запитання «Оцініть, будь ласка, характер взаємодії із зазначеними суб'єктами в межах пільоту на рівні 8-х класів.» Побудовано авторами за даними опитування.

³⁰ Про реорганізацію державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України : постанова від 05 листопада 2025 р. № 1428 / Кабінет Міністрів України. <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-reorhanizatsiiu-derzhavnoi-naukovoi-ustanovy-instytut-modernizatsii-zmistu-osvity-vnesennia-t51125>.

Ураховуючи досвід реалізації цілей проєкту у 2024/2025 н. р., директори закладів-учасників, відповідаючи на питання анкети *«Наскільки проблемними, на вашу думку, наступного навчального року будуть такі аспекти пілоту на рівні 9-х класів»* (рис. 155), прогнозували, що найбільш проблемним буде питання забезпечення учительства підручниками для пілотування. Так, майже дві третини (60,8%) директорів визнали, що це, на їхню думку, буде значний виклик, а ще третина (33,1%) – помірний виклик. Іншими двома не менш критичними питаннями для керівників закладів-учасників були невизначеність щодо державної підсумкової атестації у 9-х класах (майже 87% респондентів назвали це значним або помірним викликом) і невизначеність щодо подальшої траєкторії учнів, які залучені до проєкту на рівні базової освіти (це питання дуже або помірно актуальне для понад 90% опитаних керівників).

На тлі гостроти означених питань, які потребують уваги з боку організаторів проєкту, позитивним можна визнати той факт, що лише 17,7% керівників вважають, що для їхнього вчительства, яке братиме участь у пілотуванні на рівні 9-х класів, значним викликом будуть підходи до оцінювання результатів навчання учнівства. Якщо врахувати, що питання оцінювання було одним із найгостріших на рівні 8-х класів, то отриманий результат можна вважати позитивною перспективою. Позитивні очікування керівників можна частково пов'язувати, зокрема, із тим, що ця проблематика поступово знаходить своє вирішення³¹. Також можна вважати добрим знаком те, що для шкіл, які беруть участь у пілотуванні, усе менш гостри стає питання матеріально-технічного забезпечення: лише 14,6% керівників повідомили, що для їхніх закладів це питання залишається доволі гострим.

31 Варто зауважити, що, зважаючи на гостроту питання оцінювання, Міністерство освіти і науки України на початок 2025/2026 н. р. розробило 10 методичних путівників «Як оцінювати в Новій українській школі?», які пояснюють підходи до оцінювання на рівні базової середньої освіти. <https://educationforlife.mon.gov.ua/>.

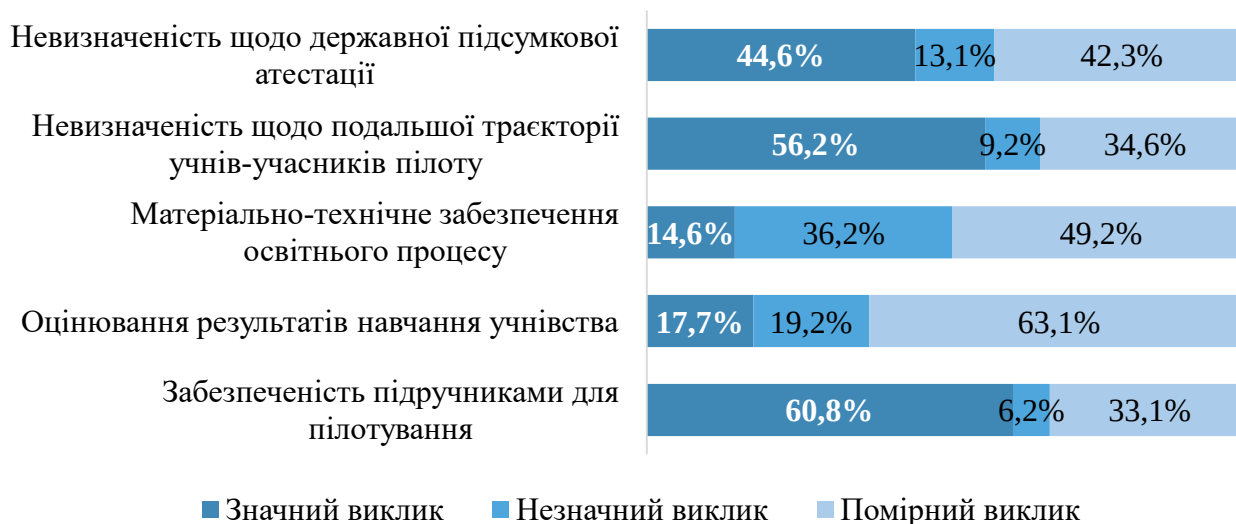

Рис. 155. Розподіл відповідей директорів на запитання *«Наскільки проблемними, на вашу думку, наступного навчального року будуть такі аспекти пілоту на рівні 9-х класів?»*

Побудовано авторами за даними опитування.

Те, що матеріальне забезпечення шкіл, які беруть участь у пілотуванні, у 2024/2025 н. р. дещо покращилося, підтверджують і вчителі. Про це, зокрема, свідчать дані, відбиті на наступному графіку, де узагальнено відкриті відповіді педагогів на питання *«Означте ГОЛОВНЕ Ваше досягнення в межах пілоту, працюючи на рівні 8-х класів»*. Хоча показник щодо покращення матеріального забезпечення роботи вчительства є найнижчим (0,3% опитаних), однак той факт, що вчительство наголошує на цьому, повідомляючи про свої досягнення, вартий уваги. Загалом же дані на рис. 156 показують, що найбільшим своїм досягненням учителі-пілотники вважають те, що їм удається зацікавити учнівство навчанням (16,9%) і сприяти досягненню підлітками належних результатів (11,2%). Усі інші показники є дещо нижчими, однак у сукупності вони засвідчують, що для вчителів участь у пілотуванні є одним із ресурсів для саморозвитку й підвищення кваліфікації, зокрема в питаннях оцінювання, компетентнісного навчання, використання інноваційних технологій тощо. Власне, це є наскрізним мотивом повідомлень учителів у межах пілотування за всі роки проведення опитувань на рівні базової освіти.

Рис. 156. Розподіл відповідей учителів на запитання «**Означте ГОЛОВНЕ Ваше досягнення в межах Проєкту, працюючи на рівні 8-х класів?**»

Побудовано авторами за даними опитування.

Означені можливості для посилення спроможності вчительства здійснювати освітній процес на засадах НУШ у пілотних класах відкривалися, зокрема, завдяки якісному і вчасному інформуванню вчителів. У цьому переконують відповіді вчителів про рівень їхньої поінформованості щодо питань, які стосуються перебігу пілоту на рівні 8-х класів. Як показано на рис. 157, майже п'ята частина учителів, які взяли участь в опитуванні (19,9%), оцінили доступність актуальної інформації про проєкт як дуже високу (10 балів), а ще 68,3% вибирали оцінки від 7 до 9 балів. Отже, сукупно майже 90% учителів-учасників отримували вчасну й належну інформацію про процеси пілотування у 2024/2025 н. р. Принагідно варто зауважити, що показник позитивних оцінок учительством своєї поінформованості (7-10 балів) у поточному році пілотування збільшився, порівняно з попереднім роком, коли він становив 83,9%, що може свідчити, з одного боку, про покращення взаємодії з учасниками пілотування, а з іншого, – про стабілізацію процесів пілотування на рівні базової школи.

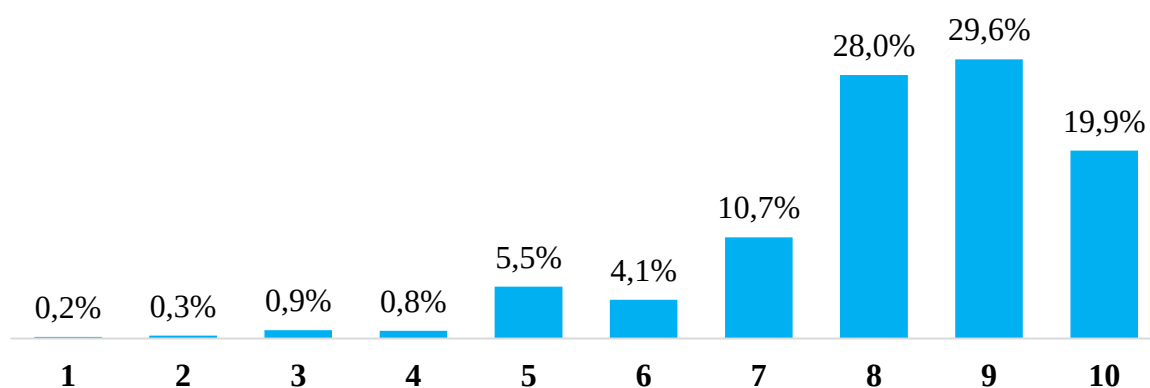

Рис. 157. Розподіл відповідей респондентів дослідження на запитання *«Оцініть свою поінформованість щодо питань, які стосуються перебігу пілоту на рівні 8-х класів за шкалою від 1 до 10, де 1 – зовсім не було інформації, а 10 – було дуже багато актуальної інформації»*
Побудовано авторами за даними опитування.

Висновки

Четвертий етап моніторингового дослідження щодо впровадження реформи Нової української школи в пілотних закладах загальної середньої освіти було проведено у 2024/2025 навчальному році ДНУ «Інститут освітньої аналітики» у співпраці з Міністерством освіти і науки України й експертами Офісу впровадження Нової української школи. Захід здійснено в червні 2025 року в межах реалізації інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів ЗСО в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти» відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 02.04.2021 № 406 (зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.07.2024 № 954). Метою дослідження було вивчення особливостей реалізації нових навчальних підходів у пілотних 8-х класах базової школи – учасниках експерименту з упровадження НУШ – у контексті формування та апробації навчально-методичного забезпечення зазначеного проєкту.

У дослідження взяли участь директори та педагогічні працівники пілотних закладів загальної середньої освіти, зокрема 130 директорів (90 % від загальної кількості) і 1731 учитель і учителька (67 % від загальної кількості) 8-х класів, що забезпечило репрезентативність отриманих результатів.

Одержані результати дали змогу охарактеризувати стан навчально-методичного забезпечення, використання засобів навчання та рівень оснащення навчальних кабінетів відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти, а також окреслити особливості організації освітнього процесу в пілотних 8-х класах в умовах воєнного стану. Окрему увагу приділено аналізу ставлення й оцінок учасників пілотного проєкту щодо реалізації другого року навчання другого циклу базової середньої

освіти (базового предметного навчання) на рівні 8-го класу, що створює підґрунтя для формулювання подальших узагальнених висновків.

Середньостатистичний директор пілотного закладу загальної середньої освіти – учасник дослідження – це жінка, віком від 51 до 60 років, із загальним педагогічним стажем більше 20 років, очолює пілотний ЗЗСО більше 20 років, який розташований у міських поселеннях і облаштований укриттям; середньостатистичний учитель 8-х пілотних класів – це жінка, віком від 41 до 50 років, із загальним педагогічним стажем більше 20 років, з вищою кваліфікаційною категорією, працює в міському пілотному закладі загальної середньої освіти, викладає навчальні предмети природничої галузі, упродовж навчального року здійснювала освітній процес в очному режимі й викладала у двох 8-х пілотних класах.

Результати опитування відповідно до завдань дослідження дають підстави сформулювати наступні висновки:

1. Результати аналізу оцінок модельних навчальних програм, наданих респондентами, засвідчили, що за показником «повністю погоджуюся» у середньому саме найбільші частки вчителів у розрізі освітніх галузей підтримують твердження про те, що модельні навчальні програми:

Мовно-літературна – (від 81,2 % до 71,0 % учителів) відповідають принципам науковості, системності; забезпечують реалізацію академічної свободи вчителя;

Іншомовна – (від 75 % до 62,5 % учителів) цілком відповідають ідеям НУШ;

Математична – (від 83,0 % до 66,7 % учителів) відповідають принципам науковості, системності; цілком відповідають ідеям НУШ; забезпечують змогу послідовного досягнення очікуваних результатів навчання;

Природнича – (від 82,4 % до 68,7 % учителів) відповідають принципам науковості;

Технологічна – (від 79,4 % до 72,5 % учителів) забезпечують реалізацію академічної свободи вчителя і змogu послідовного досягнення очікуваних результатів навчання;

Інформатична – (65,6 % учителів) цілком відповідають ідеям НУШ, забезпечують досягнення всіх груп результатів навчання, визначених ДСБСО;

Соціальна і здоров'язбережувальна – (від 96,4 % до 86,0 % учителів) забезпечують реалізацію академічної свободи вчителя;

Громадянська та історична – (від 74,3 % до 72,0 % учителів історії України, всесвітньої історії, учителів інтегрованого курсу «Громадянська освіта») забезпечують реалізацію академічної свободи вчителя; для 71,4 % учителів інтегрованого курсу «Громадянська освіта» – відповідають принципам науковості, системності;

Мистецька – (від 82,9 % до 76,9 % учителів) відповідають принципам науковості, системності;

Фізична культура – (від 64,9 до 61,3 % учителів) забезпечують реалізацію академічної свободи вчителя і змogu послідовного досягнення очікуваних результатів навчання, є інноваційною і послідовною.

2. До комплекту навчально-методичного забезпечення, який учителі пілотували на рівні 8-х класів, за відповідями найбільших часток учителів, входили такі матеріали:

Мовно-літературна – навчальний посібник і діагностичні роботи (38,2 % учителів української мови, 39,3 % учителів української літератури); навчальний посібник і цифрові ресурси (70,6 % учителів зарубіжної літератури, 53,1 % учителів інтегрованого курсу «Література (українська та зарубіжна)»);

Іншомовна – навчальний посібник і цифрові ресурси (42,3 % учителів англійської мови [8-й рік навчання], 43,8 % учителів англійської мови [4-й рік навчання], 43,8 % учителів німецької мови [4-й рік навчання]);

Математична – навчальний посібник і цифрові ресурси (47,3 % учителів алгебри і 51,4 % учителів геометрії, 50,0 % учителів інтегрованого курсу «Математика»);

Природнича – навчальний посібник і цифрові ресурси (45,4 % учителів географії, 58,1 % учителів біології, 69,6 % учителів фізики, 72,7 % учителів хімії);

Технологічна – навчальний посібник і цифрові ресурси (46,6 % учителів технологій);

Інформатична – навчальний посібник і цифрові ресурси (54,8 % учителів інформатики);

Соціальна і здоров'язберезжувальна – навчальний посібник і цифрові ресурси (73,3 % учителів інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут», 71,4 % учителів інтегрованого курсу «Підприємливість і фінансова грамотність»);

Громадянська та історична – тільки навчальний посібник (42,7 % учителів історії України, 45,7 % учителів всесвітньої історії), навчальний посібник і цифрові ресурси (85,7 % учителів інтегрованого курсу «Історія: Україна і світ», 40 % учителів інтегрованого курсу «Громадянська освіта»);

Мистецька – навчальний посібник і цифрові ресурси (56,6 % учителів інтегрованого курсу «Мистецтво», 69,2 % учителів музичного мистецтва, 30,8 % учителів образотворчого мистецтва).

Фізична культура – не було жодних матеріалів для пілотування, тому розробляли все самостійно, керуючись модельною навчальною програмою (40,5 % учителів).

3. Упродовж навчального року навчально-методичні матеріали, які вчителі пілотували на рівні 8-го класу, надходили за частинами (відразу

отримали всю частину 1, а пізніше усю частину 2) для більшості учителів за всіма освітніми галузями: *мовно-літературна* (47,9 % учителів української мови, 81,9 % учителів української літератури, 47,6 % учителів зарубіжної літератури, 40,6 % учителів інтегрованого курсу «Література (українська та зарубіжна)»); *іншомовна* (59,9 % учителів англійської мови [8-й рік навчання], 46,7 % учителів англійської мови [4-й рік навчання], 65,5 % учителів німецької мови [4-й рік навчання]); *математична* (76,1 % учителів алгебри і 75,7 % учителів геометрії, 95,7 % учителів інтегрованого курсу «Математика»); *природнича* (86,3 % учителів географії, 68,3 % учителів біології, 73,0 % учителів фізики, 80,0 % учителів хімії); *технологічна* (62,7 % учителів технологій); *інформатична* (68,9 % учителів інформатики); *Соціальна і здоров'язбережувальна* (63,9 % учителів інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут», 53,6 % учителів інтегрованого курсу «Підприємливість і фінансова грамотність»); *громадянська та історична* (65,3 % учителів історії України, 65,7 % учителів всесвітньої історії, 81,0 % учителів інтегрованого курсу «Історія: Україна і світ», 61,4 % учителів інтегрованого курсу «Громадянська освіта»); *мистецька* (68,5 % учителів інтегрованого курсу «Мистецтво», 71,0 % учителів музичного мистецтва, 72,7 % учителів образотворчого мистецтва).

4. Більшість учителів отримували навчально-методичні матеріали тільки і здебільшого в електронному вигляді за всіма освітніми галузями: *мовно-літературна* (69,4 % учителів української мови, 71,4 % учителів української літератури, 70,7 % учителів зарубіжної літератури, 78,1 % учителів інтегрованого курсу «Література (українська та зарубіжна)»); *іншомовна* (90,5 % учителів англійської мови [8-й рік навчання], 73,3 % учителів англійської мови [4-й рік навчання], 58,6 % учителів німецької мови [4-й рік навчання]); *математична* (83,5 % учителів алгебри, 84,5 % учителів геометрії, 65,2 % учителів інтегрованого курсу «Математика»);

природнича (75,8 % учителів географії, 80,0 % учителів біології, 63,0 % учителів фізики, 55,6 % учителів хімії); *технологічна* (53,4 % учителів технологій); *інформатична* (79,5 % учителів інформатики); *Соціальна і здоров'язбережувальна* (81,9 % учителів інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут», 89,3 % учителів інтегрованого курсу «Підприємливість і фінансова грамотність»); *громадянська та історична* (79,2 % учителів історії України, 83,6 % учителів всесвітньої історії, 66,7 % учителів інтегрованого курсу «Історія: Україна і світ», 77,2 % учителів інтегрованого курсу «Громадянська освіта»); *мистецька* (84,9 % учителів інтегрованого курсу «Мистецтво», 92,2 % учителів музичного мистецтва, 90,9 % учителів образотворчого мистецтва).

5. Щодо обсягу матеріалів пілотованих навчальних посібників, то найбільші частки вчителів за всіма освітніми галузями використовували:

повністю, як запропоновано – *мовно-літературна* (52,9 % учителів української мови, 61,9 % учителів української літератури, 50,0 % учителів зарубіжної літератури, 62,5 % учителів інтегрованого курсу «Література (українська та зарубіжна)»); *іншомовна* (57,7 % учителів англійської мови [8-й рік навчання], 60,0 % учителів англійської мови [4-й рік навчання], 65,2 % учителів німецької мови [4-й рік навчання]); *математична* (56,0 % учителів алгебри, 56,3 % учителів геометрії, 56,5 % учителів інтегрованого курсу «Математика»); *природнича* (63,2 % учителів географії, 61,5 % учителів біології, 62,0 % учителів фізики, 50,5 % учителів хімії); *соціальна і здоров'язбережувальна* (62,7 % учителів інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут», 67,9 % учителів інтегрованого курсу «Підприємливість і фінансова грамотність»); *громадянська та історична* (47,2 % учителів історії України, 47,6 % учителів інтегрованого курсу «Історія: Україна і світ», 49,1 % учителів інтегрованого курсу «Громадянська освіта»); *мистецька* (54,8 % учителів інтегрованого курсу «Мистецтво», 45,5 % учителів образотворчого мистецтва);

більшість матеріалів – *технологічна* (58,5 % учителів технологій); *інформатична* (48,3 % учителів інформатики); *Соціальна і здоров'язбережувальна* (41,5 % учителів інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»); *громадянська та історична* (49,3 % учителів всесвітньої історії); *мистецька* (61,5 % учителів музичного мистецтва, 45,5 % учителів образотворчого мистецтва).

6. Відповідність принципам НУШ пілотованих матеріалів на рівні 8-х класів за 10-бальною шкалою (де 1 – зовсім не відповідають НУШ, 10 – цілком відповідають НУШ) найбільші частки респонденти за всіма освітніми галузями оцінили так: *мовно-літературна* – від 8 до 10 балів (91,1 % учителів української мови, 90,5 % учителів української літератури, 93,9 % учителів зарубіжної літератури, 84,4 % учителів інтегрованого курсу «Література (українська та зарубіжна)»); *іношомовна* – від 8 до 10 балів (85,4 % учителів англійської мови [8-й рік навчання], 80,0 % учителів англійської мови [4-й рік навчання], 89,7 % учителів німецької мови [4-й рік навчання]); *математична* – від 8 до 10 балів (90,8 % учителів алгебри і 89,3 % учителів геометрії, 95,7 % учителів інтегрованого курсу «Математика»); *природнична* – від 8 до 10 балів (85,3 % учителів географії, 86,5 % учителів фізики, 95,8 % учителів біології, 87,9 % учителів хімії); *технологічна* – від 8 до 10 балів (83,1 % учителів технологій); *інформатична* – від 8 до 10 балів (85,4 % учителів інформатики); *соціальна і здоров'язбережувальна* – від 9 до 10 балів (77,1 % учителів інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут», 82,1 % учителів інтегрованого курсу «Підприємливість і фінансова грамотність»); *громадянська та історична* – від 8 до 10 балів (86,1 % учителів історії України, 83,6 % учителів всесвітньої історії, 76,2 % учителів інтегрованого курсу «Історія: Україна і світ», 91,2 % учителів інтегрованого курсу «Громадянська освіта»); *мистецька* – від 9 до 10 балів (77,8 % учителів інтегрованого курсу

«Мистецтво», 81,8 % учителів образотворчого мистецтва), від 8 до 10 балів (93,3 % учителів музичного мистецтва).

7. Загалом по всіх освітніх галузях спостерігається високий рівень довіри до апробації як інструменту покращення якості підручників (у середньому 80% і вище), що супроводжується стабільною готовністю вчительства до практичної участі в цьому процесі наступного року. Водночас виявлено певну диспропорцію між високими очікуваннями від реформи та реальною залученістю, а також наявність точкових осередків скептицизму в окремих галузях (зокрема, в історичній і мистецькій), що потребує диференційованого підходу до методичного супроводу вчителів-експертів. Спільним для всіх груп є запит на якісний контент НУШ, де готовність педагогів до активного пілотування є головним ресурсом для успішної реалізації апробаційних процедур УІРО.

8. Цьогорічне опитування учителів продемонструвало позитивну динаміку щодо забезпечення вчителів пілотних класів комп'ютерною технікою: так, 88,4 % респондентів зазначили, що забезпечені комп'ютером / ноутбуком з безперебійним доступом до інтернету, серед них близько 75 % мають відповідну техніку і в закладі освіти, і вдома. Лише 1,5 % учителів не забезпечені комп'ютерною технікою.

9. Щодо використання засобів навчання та обладнання навчальних кабінетів базової школи, відповідного дидактичного обладнання та матеріалів для забезпечення вивчення всіх освітніх галузей та інтегрованих курсів, то проведене дослідження засвідчило:

1). *мовно-літературна* в частині української мови (мультимедіа – 84,1%, ЕОР – 79,0%) та літературного компонента (мультимедіа – 79,5%, ЕОР – 81,3%); *іношомовна* (мультимедіа – 84,1%, ЕОР – 79,0%); *математична* (мультимедіа – 87,1%, ЕОР – 75,1%); *природнича галузь* у розрізі предметів фізика, хімія, біологія, географія та інтегрованого курсу «Природничі науки», де показники використання цифрових засобів

навчання та обладнання коливаються в межах 78,4%–86,2%; *інформатична* (мультимедіа – 80,3%, ЕОР – 81,5%), *громадянська та історична* (мультимедіа – 83,1%, ЕОР – 75,5%), *соціальна і здоров'язбережувальна* в межах курсів «Здоров'я, безпека та добробут» (мультимедіа – 81,4%, ЕОР – 77,9%) та «Підприємливість і фінансова грамотність» (мультимедіа – 75,0%, ЕОР – 75,0%), *мистецька* за напрямками інтегрованого курсу «Мистецтво» (мультимедіа – 68,4%, ЕОР – 73,7%), *образотворчого мистецтва* (мультимедіа – 84,6%, ЕОР – 69,2%), та *музичного мистецтва* (мультимедіа – 53,8%, ЕОР – 53,8%).

2). Найнижчий рівень забезпечення мультимедійним обладнанням попри позитивну динаміку все ще зафіксовано серед учителів *технологічної* освітньої галузі – 51,9 % учителів технологій, серед них 51,1 % використовували його в освітньому процесі, а майже третина вказала на потребу такого обладнання.

3). З'ясовано потреби вчителів щодо обладнання навчальних кабінетів й відповідного дидактичного обладнання серед учителів усіх освітніх галузей. Для забезпечення вивчення предметів / інтегрованих курсі усіх освітніх галузей найбільше потребують учителі:

мовно-літературна – оновлення тематичних стендів і навчальних плакатів, потребу в яких висловили 22,9% вчителів української мови та 21,4% вчителів літературного компонента (українська, зарубіжна літератури, інтегрований курс «Література (українська та зарубіжна)»);

іншомовна – спеціалізованої лінгфонної апаратури, відсутність якої при наявній потребі констатували 16,6% педагогів;

математична – демонстраційного обладнання, зокрема комплектів (29,9%), приладів і пристосувань для практичних робіт (26,1%) та наочних наборів (25,3%);

природнича – у викладанні географії найбільше потребують гербаріїв (27,8%), вимірювального обладнання (дощоміри, анеометри тощо) (26,8%)

та обладнання для практичних робіт (25,8%); у викладанні біології – цифрового вимірювального обладнання (30,5%) та обладнання для лабораторних робіт (25,7%); у викладанні фізики – демонстраційних наборів (33,3%), цифрового вимірювального обладнання (31,4%), а також моделей та тематичних стендів (по 28,4%); у викладанні хімії – демонстраційних приладів (водонагрівачі, центрифуги тощо) (39,4%), цифрового вимірювального обладнання (32,3%), демонстраційних моделей і наборів (по 31,3%), а також обладнання для лабораторних робіт (27,3%);

технологічна – сучасного цифрового та спеціалізованого обладнання, зокрема вишивальних машин / машинок для вишивки з комп'ютерним управлінням (48,9%), тематичних стендів та навчальних плакатів (39,7%), цифрових лазерних верстатів із ЧПУ (35,9%), а також цифрових токарних верстатів із ЧПУ (32,8%);

соціальна і здоров'язбережувальна – у межах курсу «Здоров'я, безпека та добробут» – демонстраційного обладнання (41,9%) та наборів «Швидка допомога» (36,0%), а в курсі «Підприємливість і фінансова грамотність» – демонстраційних комплектів та ігор (35,7%);

громадянська та історична – традиційної наочності, а саме тематичних стендів та навчальних плакатів (33,3%);

мистецька – за інтегрованим курсом «Мистецтво» – тематичних стендів (43,4%) та обладнання для малювання (42,1%); за предметом «Музичне мистецтво» – тематичних стендів (76,9%) та звукових таблиць для нотної грамоти (69,2%); за предметом «Образотворче мистецтво» – стендів та обладнання для малювання (по 61,5%);

фізична культура – спеціалізованого інвентарю для варіативних модулів за видами спорту (37,8%) та навчально-наочного обладнання (36,9%).

10. Реалізація пілотного проєкту в закладах освіти загалом відбувається в умовах високого рівня професійної взаємодії та колегіальної

підтримки між учителями, а також за активної, проактивної управлінської участі директорів, які не обмежуються формальною координацією, а системно підтримують професійний розвиток і ініціативи педагогів.

11. Ключові труднощі реалізації пілоту в умовах воєнного стану мають комплексний характер і пов'язані як із дефіцитом технічного, цифрового та матеріального забезпечення, так і з організаційними наслідками дистанційного навчання, релокації та загальної нестабільності, що істотно ускладнює повноцінне впровадження оновлених підходів НУШ.

12. Попри наявні форми підтримки, учителі пілотних класів демонструють виразний запит на посилення системного й своєчасного методичного супроводу, кращу комунікацію та стабільні умови професійної діяльності, що є необхідною передумовою сталості та ефективності подальшого масштабування результатів пілотного проєкту.

13. Пілотні заклади освіти демонструють відносну організаційну стабільність і спроможність забезпечувати очне навчання в умовах воєнного стану. Переважання очного формату, мінімальні зміни в організації освітнього процесу протягом року, наявність укриттів у більшості закладів та підготовка педагогів з надання домедичної допомоги свідчать про адаптованість шкіл до безпекових викликів і здатність підтримувати безперервність навчання.

14. Управлінські практики пілотних закладів орієнтовані на підтримку психологічної стійкості колективів, однак менш ресурсомісткі форми підтримки переважають над інфраструктурними рішеннями. Директори активно використовують колективні заходи, тренінги та роботу шкільних психологів, водночас такі інструменти, як ресурсні кімнати або системна робота з батьківськими ініціативами, застосовуються значно рідше, що вказує на потенціал для подальшого розвитку комплексної психологічної підтримки.

15. Пілотні заклади залишаються активними учасниками інноваційних і моніторингових процесів, насамперед у межах реформи НУШ, але їхня залученість до міжнародних і цифрових ініціатив є обмеженою. Майже повсюдна участь в апробації підручників і високий рівень долучення до моніторингів НУШ підтверджують роль пілотних шкіл як ключових майданчиків упровадження реформи, водночас низька участь у міжнародних дослідженнях і цифрових проєктах свідчить про нерівномірність інноваційної активності та потребу в її подальшому розширенні.

16. Усі учасники опитування упродовж 2024/2025 н. р. підвищували власну кваліфікацію, проте інтенсивність навчання керівників була вищою: 55,4 % директорів приділили цьому понад 60 годин, тоді як серед учителів розподіл годин залишається стабільним і рівномірним порівняно з минулим роком.

17. Формати навчання різняться залежно від категорії: учителі надають перевагу дистанційному фасилітованому навчанню (49,6 % опитаних), тоді як керівники обирають змішаний формат (46,2 %), що пояснюється потребою в очних зустрічах для менторства та обміну досвідом.

18. Освітньою субвенцією (навчанням в ОППО) скористалися 72,3 % керівників та 77,1 % учителів. Найвищий попит зафіксовано у прифронтових і деокупованих областях (Харківська, Сумська, Херсонська, Донецька – понад 90 %), тоді як найнижчий – у м. Києві (21,1 % директорів та 37,8 % учителів).

19. Найбільш актуальними темами для вчителів залишаються: використання ІКТ та штучного інтелекту (10,4 % респондентів «дуже потребують»), підсумкове оцінювання та створення діагностичних робіт (9,2 %), а також інклюзивна освіта (8,3 %).

20. Мотиваційними чинниками для професійного розвитку керівників є можливість самореалізації (80,8 %) та свобода у здійсненні інноваційної діяльності (81,5 %).

21. За оцінками керівників закладів освіти, найбільш гострою проблемою є відсутність якісних інструментів для проведення підсумкового оцінювання за групами результатів. Сумарно 70,8% директорів підтвердили, що цей дефіцит суттєво ускладнює роботу. Це вказує на те, що педагогічні колективи відчувають гострий брак готових валідних тестів та діагностичних матеріалів, що змушує вчителів витрачати надмірний ресурс на їхнє самостійне розроблення.

22. Додатковим деструктивним фактором залишається несприйняття батьками новацій в оцінюванні (47,6%). Традиційні очікування батьківської спільноти щодо отримання цифрового бала як єдиного показника успішності суперечать системі компетентнісного оцінювання, що вимагає посилення інформаційної роботи. Водночас засвідчено високий рівень управлінської зрілості: 80,8% керівників не вбачають загрози в академічній автономії, демонструючи готовність брати відповідальність за формування власної оцінювальної політики.

23. Аналіз діяльності вчительства свідчить про високий рівень інтеграції принципів критеріального та формувального оцінювання. Найбільш усталеною практикою є оцінювання на основі прозорих цілей і критеріїв (96%). Тісно пов'язаним із цим є показник надання зворотного зв'язку (72,8%), який трансформує оцінку з «виразу» на дієвий інструмент корекції освітньої траєкторії. Ефективність підходу підкріплюється залученням учнів до самооцінювання (67,8%).

24. Методична складність зберігається в питанні відстеження результатів за групами. Лише 45% вчителів роблять це регулярно. Така ситуація є закономірною для перехідного етапу, оскільки цей підхід вимагає

не лише зміни мислення, а й наявності зручних інструментів автоматизації обліку для заповнення Свідоцтва досягнень.

25. Найменший рівень опору викликають концептуальні основи реформи: майже 90% учителів успішно інтегрували формувальне оцінювання. Однак планування за групами результатів на семестр/рік стало викликом для третини респондентів (29,5%). Найбільш критичною точкою, як і для директорів, виявилось самостійне розроблення підсумкових та діагностувальних робіт, що стало суттєвим викликом для 30,5% учителів. Це підтверджує дефіцит готових методичних кейсів, адаптованих до вимог оцінювання в НУШ.

26. Щодо моделей виведення семестрової оцінки, думки розділилися майже порівну: 49,4% підтримують модель на основі тематичних оцінок і підсумкових робіт, а 47,2% – на основі поточних оцінок і підсумкових робіт. Спільним для обох підходів є обов'язкове використання підсумкових робіт за групами результатів.

27. Аналіз потреб демонструє запит на перехід від теорії до конкретних алгоритмів. Питання критеріїв та схем оцінювання підсумкових робіт (71%) та засад їх розроблення (67,3%) є найбільш актуальними. Також вчителі прагнуть поглибити знання з планування заходів оцінювання на семестр (62,8%), що підкреслює складність переходу до циклічного дизайну навчання.

28. Попри умови повномасштабної війни, загальний перебіг пілотування оцінюється учасниками позитивно: понад 73% опитаних учителів обирали 8–10 балів (за 10-бальною шкалою). Загалом спостерігається поступове покращення ситуації в межах проєкту порівняно з кризовим 2022/2023 н. р., а більшість учасників (72,9%) відзначають стабільність організації процесів на рівні 8-х класів порівняно з попереднім роком пілотування.

29. Найгострішим викликом для педагогів, які брали участь у пілотуванні у 2024/2025 н. р., залишався, як і попереднього року, брак друкованих навчальних матеріалів. Сумарно про це повідомляли близько 24% учителів і 22,1% директорів. Це змушує вчителів самостійно адаптувати матеріали, що на тлі впровадження нових підходів до оцінювання за групами результатів (виклик для 16,6% педагогів) створює певне методичне навантаження.

30. Загалом у 2024/2025 н. р. суттєво зріс рівень поінформованості вчителів щодо перебігу проєкту: майже 90% респондентів оцінили доступність актуальної інформації високими балами (7–10 балів). Позитивним фактором є налагоджена комунікація з регіональними координаторами, з якими взаємодіють понад 94% учителів, що забезпечує стабільність пілотування на місцях.

31. Запровадження апробації підручників через платформу ВШО (чим опікується УІРО) отримало позитивний відгук: 87% учителів вважають, що цей процес поліпшує якість навчальних матеріалів, а 89% готові обирати апробовані підручники під час конкурсного добору. Та найважливіше, що педагоги вбачають у такій моделі апробації навчальної літератури можливість реально впливати на зміст освіти. Крім того, і сама участь у проєкті стає для педагогів потужним ресурсом для саморозвитку та підвищення кваліфікації. Серед ключових фахових досягнень учителі відзначають опанування інноваційних технологій (7,1%), упровадження нових підходів до оцінювання (5,7%) та розвиток м'яких навичок і стресостійкості (5,1%).

Рекомендації

За висновками, сформованими за результатами цього моніторингового спостереження, дослідниками підготовлено ряд рекомендацій, спрямованих на покращення процесу впровадження НУШ.

1. Організаторам пілоту (УІРО, МОН) варто

- розробити та вчасно оприлюднити чіткі роз'яснення щодо державної підсумкової атестації та подальшого навчання учнів-пілотників після 9-го класу, оскільки рівень занепокоєння цими питаннями серед керівництва шкіл є доволі значущим;

- сформувати загальнодержавний банк діагностувальних робіт і розробити типові критеріальні схеми (рубрики) для кожної освітньої галузі, що дозволить уніфікувати підходи до вимірювання навчальних результатів та зняти навантаження з учителя як розробника контенту;

- нормативно врегулювати питання цифровізації звітності щодо недоцільності дублювання результатів оцінювання в паперових журналах за умови використання закладом сертифікованих електронних систем;

- підготувати вимоги до розробників ОІС щодо модернізації функціоналу електронних журналів для забезпечення автоматичного групування оцінок за групами результатів (відповідно до вимог Державного стандарту) й автоматизованого генерування Свідоцтва досягнень.

2. Координатору освітнього проєкту «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів ЗСО в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти»:

- у межах пілотування на рівні 9-х класів пріоритетом має стати друк і доставка підручників до пілотних закладів. Ураховуючи прогнози керівників закладів, де 60,8% убачають у забезпеченні підручниками головний виклик наступного року, необхідно прискорити цикли підготовки

та логістики паперових видань, щоб мінімізувати використання лише електронних версій;

- потребує подальшої уваги питання вчасної і якісної комунікації питань пілотування з учасниками, аби досягнуті у 2024/2025 н. р. показники не погіршувалися. У цьому аспекті доцільним є посилення роботи регіональних координаторів проєкту;

- розглянути можливість подальшого розвитку матеріально-технічного забезпечення пілотних закладів на засадах поєднання базової цифровізації з поступовим посиленням предметної спеціалізації, відповідно до потреб освітніх галузей і практико-орієнтованого змісту навчання в базовій школі;

- опрацювати доцільність розвитку мережеских форм використання ресурсів (зокрема STEM-інфраструктури) і розширення застосування цифрових інструментів для підтримки очного, змішаного й дистанційного навчання.

3. Обласним інститутам післядипломної педагогічної освіти (ОППО):

- розширити пропозиції щодо забезпечення *змішаного формату* навчання для керівників закладів освіти, враховуючи їхній запит на очну взаємодію та менторську підтримку;

- провести додаткові дослідження причин низького використання субвенції в окремих регіонах (зокрема, Чернівецькій області) для адаптації графіків та змісту курсів.

4. Суб'єктам підвищення кваліфікації:

- інтегрувати в навчальні програми модулі з *використання штучного інтелекту* в освітньому процесі й етики його застосування;

- посилити практичну складову щодо формування *оцінювально-аналітичної компетентності* (створення діагностичних робіт), на чому наголошують керівники пілотних закладів загальної середньої освіти;

- розробити *спеціалізовані курси для вчителів природничої галузі*, які виявляють найвищий рівень потреби в нових знаннях через впровадження STEM-технологій.

5. Органам управління освітою:

– у процесі планування й оновлення матеріально-технічної бази враховувати як потребу в подальшому розвитку цифрового середовища закладів освіти, так і запити на предметно-специфічне обладнання, необхідне для реалізації програм НУШ і варіативних модулів.

6. *Керівникам закладів освіти:*

– сприяти створенню внутрішніх систем менторства («вчитель для вчителя»), що дозволить ефективніше впроваджувати супровід професійного розвитку вчительства загалом і посилення шкільних команд зокрема;

– доцільно здійснювати системний аналіз власних потреб у цифрових, предметних і дидактичних ресурсах, а також умов організації робочого простору педагогів з метою обґрунтування подальших кроків із удосконалення освітнього середовища;

– провести системну інформаційну кампанію для батьків «Нова оцінка – зрозумілий результат», використовуючи візуальні дашборди прогресу учня для зміни фокусу сприйняття з кількісних балів на реальні компетентності.

7. Продовжити моніторинг впровадження реформи НУШ у пілотних закладах освіти (базова школа).